PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, ČETRTEK, DNE 4 JANUARJA 1962 ● LETO IV., ● ŠTEVILKA 3 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 8. OKTOBRA 1944 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JANEZ VIPOTNIK
ODGOVORNI UREDNIK FRANC ŠETINO

PRVA IZDAJA

PO POSKUSU UDARA V LIBANONU

Tuje države zapletene v zaroto?

Na izrednem zasedanju parlamenta so poslanci obtoževali tuje države za udar, ki ga je skušala izvesti skupina populistov – Pričakujejo, da bodo sprejeli sklep o izgonu tujih državljanov iz Libanona

BEJRUT, 3. jan. (Reuter). Libanonski parlament je sinoči na izrednem zasedanju soglasno sprejel resolucijo, ki podpira odločno akcijo vlade za likvidacijo »zločinskega napada na varnost države«. Premier Rašid Kerame je poročal parlamentu o poskusu državnega udara, pri čemer je poudaril, da bi lahko akcija upornikov povzročila hude posledice, če je ne bi v nekaj urah zatrli.

Premier Kerame je dejal, da se je upor začel, ko sta dva kapetana s 40 vojaki in 8 tanki v nedeljo zjutraj obkolila obrambno ministrstvo.

Poslanec napredne Socialistične stranke Farid Džubran je na seji parlamenta izjavil, da kaže, da je Velika Britanija zapletena v pripravljanje prevrata. Predlagal je, naj Libanon pretrga odnose z Britanijo, če bo ugotovljeno, da je to res.

Poročajo, da so libanonske čete, ki iščejo upornike, sinoči obstreljevale dve vasi — oporišči fašistične Populistične stranke, v katerih so uporniki nudili oborožen odpor.

Bejrutski radio poroča, da vojaške enote preiskujejo skrivališča upornikov vzhodno od Bejruta. Doslej so našle precej dokumentov in kakih osem sto kosov strelnega orožja raznega kalibra.

Tanjug poroča: Medtem ko je vojska gospodar položaja, sprejemata vlada in parlament odločne ukrepe, da bi obračunala z uporniki, ki so skušali izvesti državni udar. V uradnih dokumentih je ta poskus označen kot norost, vendar pa marsikaj kaže, da je bil dobro pripravljen. Pri aretiranih članih Populistične stranke so našli radijske postaje, večje količine orožja, streliva in druge opreme. Znatne količine orožja in radijske naprave so našli pri šefu stranke. Kapetana, ki sta vodila upor, sta še vedno na begu.

Pripadniki Populistične stranke so 1957. leta v Damasku ubili znanega sirskega demokrata polkovnika Adnana Malkija, kakor tudi bivšega libanonskega premiera Solha. Populistično stranko so dvakrat prepovedali in je bolj podobna ilegalni oboroženi skupini kot pa politični organizaciji, ker ni deležna nobene podpore prebivalstva. Libanonska vlada je zdaj sprejela sklep o prepovedi delovanja stranke.

Libanonska javnost je poskuse PPS najodločneje obsodila. Bivši premier Salem je odkrito povedal, da imajo vmes svoje prste imperialisti. Voditelj Socialistične stranke in notranji minister Džumblat je izrazil prepričanje, da je v zaroto zapletenih več tujih držav. »Če ne bi bilo tako,« je poudaril, »potem ne bi bilo mogoče, da bi skupina ljudi poskusila izvesti vojaški udar.« Džumblat je napovedal revizijo dejavnosti strank in političnih beguncev. V Libanonu živi namreč večje število političnih beguncev iz Sirije, Jordanije in Palestine.

Po poročilih AFP libanonske oblasti in predsednik republike general Fuad Šehab stalno sprejemata delegacije z vseh delov države ter vseh političnih strank in verskih skupnosti, ki jim izražajo zadovoljstvo nad tem, da je bil poskus državnega udara zatrt. V vsem Libanonu vlada red.

Do včeraj so aretirali 1195 ljudi, med njimi voditelja sirske republikanske stranke Abdalaha Saada in druge funkcionarje te stranke; trinajst jih je libanonske narodnosti, štirje so palestinske, šest jih je sirske, štirje pa so jordanske narodnosti. V telegrafsko-telefonski centrali pa so aretirali 19 ljudi, večinoma tujcev, ki so prav tako imeli orožje in strelivo.

Kakor so objavili, so enote libanonske vojske na nekaterih področjih, na katerih izvajajo »čiščevalne operacije«, zadele na oborožen odpor. Uporabile so tudi težke tanke, tako da je bilo med akcijo porušenih veliko hiš. Med preiskavo v vasi Dik el Mahdi so našli mnogo dokumentov, ki so pripadali Populistični stranki in so se nanašali naravnost na načrte za državni udar.

Libanonsko-sirska meja je še zaprta, vendar lahko tujci iz nearabskih držav še prihajajo čez Sirijo v Libanon brez posebne odobritve. Libanonska obala je pod nadzorstvom ladij. Uvedli so strogo kontrolo osebnih dokumentov.

Včeraj se je začela preiskava proti povzročiteljem udara. Prvega so zaslišali šefa Populistične stranke Saada.

Davi se je sestala libanonska vlada, da bi proučila razvoj zadnjih dogodkov in prva poročila o preiskavi.

Današnji »Orient« piše v komentarjih, da »dokumenti, zaplenjeni pri upornikih, kažejo, da so organizatorji udara pripravili seznam političnih in vojaških osebnosti, ki naj bi jim poverili oblast po izvedenem udaru«. Proti tem ljudem bodo v kratkem uvedli preiskavo.

Kot je razvidno iz zaplenjenih dokumentov, je poskus udara Populistične stranke povezan z načrtom o ustanovitvi »plodnega mladega meseca«. »Orient« piše, da so bili člani Populistične stranke tudi v sosednjih državah v pripravljenosti.

Kairo, 3. jan. (Tanjug). Razvoj položaja v Libanonu po neuspelem desničarskem udaru še nadalje vzbuja največjo pozornost tiska in političnih krogov ZAR. V Kairu pozdravljajo odločno akcijo libanonske vlade in vojske, ker »lahko samo takšni ukrepi onemogočijo tuje spletke in imperialistične manevre, ki ogrožajo Libanon«. Velik odmev je v Kairu vzbudila izjava libanonskega notranjega ministra, voditelja napredne Socialistične stranke Kamala Džumblata, ki je potrdil, da je preiskava pokazala, da je v zaroto proti libanonski neodvisnosti zapletenih več tujih držav.

Ob prazniku Burme

Beograd, 3. jan. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Burmanske unije Vin Maungu naslednjo brzojavko:

»V imenu narodov in vlade Jugoslavije kot tudi v svojem imenu z velikim zadovoljstvom izražam Vaši ekscelenci, ljudstvu in vladi Burme ob obletnici razglasitve nacionalne neodvisnosti Burmanske unije prisrčne čestitke z iskrenimi željami za napredek burmanskega ljudstva in za Vašo osebno srečo. Trdno sem prepričan, da bo politika koeksistence, ki jo uveljavljata naši dve državi, čedalje pomembneje prispevala k okrepitvi miru na svetu in k napredku sve-

Predsednik Burmanske unije Vin Maung

BENHEDA V MAROKU

Interesi skupne prihodnosti

V alžirskih in maroških političnih krogih pripisujejo poseben pomen tako glede možnosti francosko-alžirskega sporazuma, kakor glede načrtov za ustvaritev združenega Magreba

PARIZ, 3. jan. (Tanjug). Nenavadno dolgo bivanje predsednika začasne alžirske vlade Benhede v Maroku, ki so se mu konec tedna pridružili njegovi ministri, je vzbudilo veliko zanimanje v Parizu.

Nekateri politični krogi mislijo, da to potovanje pomeni, da bodo v bližnji prihodnosti objavili sporočilo o ustavitvi ognja v Alžiriji, drugi pa gredo še dalje in trdijo, da bo začasna alžirska vlada počakala v Rabatu osvoboditev svojega podpredsednika Ben Belle, ki je zaprt v Franciji. Toda v francoskih pooblaščenih krogih izključujejo možnost, da bi med Benhedinim bivanjem v Maroku lahko dosegli sporazum o ustavitvi ognja. Njegov obisk pojasnjujejo s potrebo za vskladitev gledišč začasne alžirske vlade in Maroka glede na izglede za dosego francosko-alžirskega sporazuma.

Rabat, 3. jan. (MAP). Politični bilten »Algerie Presse Service« poudarja, da je uradni obisk predsednika začasne alžirske vlade Ben Jusefa Benhede izredno pomemben v trenutku, ko se spet bolj obeta mirna ureditev alžirskega problema s pogajanji.

V članku je rečeno, da je alžirsko-maroška solidarnost prišla konkretno do izraza na vseh področjih — političnem, diplomatskem in materialnem. Marški kralj je brezpogojno podprl alžirsko ljudstvo v njegovem boju za neodvisnost. To solidarnost krepita skupna vizija prihodnosti Severne Afrike, rešene kolonializma, kakor tudi hotenje alžirskega in maroškega ljudstva ter obeh vlad, da ustvarijo združeni Magreb.

V biltenu je nadalje rečeno, da dajejo ti skupni interesi tudi poseben pečat uradnemu obisku premiera Benhede v Maroku. Obisk ne bo samo običajna manifestacija čustev bratstva in solidarnosti med narodi magrebskih držav, ampak bo izpričal tudi voljo alžirskega ljudstva in njegove vlade, da pripravita Alžirijo za neodvisnost v okviru združenega Magreba.

Tunis, 3. jan. (Tanjug). — Odhod premiera Benhede v Maroko in bližnji sestanek začasne alžirske vlade ocenjujejo tukaj kot nadaljnjo težnjo začasne alžirske vlade za krepitev solidarnosti med državami Magreba. Prvič po daljšem obdobju se bo vsa alžirska vlada sestala v Rabatu, da bi razpravljala o perspektivah morebitne politične rešitve alžirskega problema.

V krogih, ki so blizu alžirski vladi v Tunisu, opozarjajo, da so ugibanja svetovnega tiska, da bo zasedanje v Maroku samo spektakularno, netočna. Poudarjajo tudi, da ni treba pričakovati osvoboditve Ben Bele in tovarišev. Prav zato ni treba pričakovati, da bi na tem zasedanju dokončno razpravljali o francoskih predlogih in sklicali svet alžirske revolucije.

Tisti dan, ko bo začasna alžirska vlada menila, da je nastopil trenutek za sklicanje sveta revolucije, bo svetovna javnost vedela, da gre za odločilni trenutek in preokret, poudarjajo tukaj. Edino svet revolucije je pristojen, da odloči o prekinitvi ognja oziroma o koncu oboroženih akcij proti francoski vojski. Ni treba pričakovati, da bo do takšne odločitve prišlo na sedanjem zasedanju vlade v Maroku, kjer pogajanja s Francijo še niso dosegla tako zadovoljivega razvoja.

Alžirci ne želijo, da bi zasedanje alžirske vlade v Rabatu tolmačili kot poslabšanje odnosov s Tunizijo. Na tunizijsko-alžirski meji so nameščeni najvažnejši kontingenti alžirske vojske in alžirski vladi je mnogo do tega, da ima dobre in prijateljske zveze s Tunizijo.

ALŽIRIJA

Desetine mrtvih

ALŽIR, 3. jan. (AFP-AP-Reuter). V atentatih, ki jih organizirano uprizarjajo pripadniki tajne ultraške organizacije OAS, je bilo danes v raznih alžirskih mestih ubitih 21 ljudi, prav toliko pa je bilo ranjenih.

Kakor poročajo, so alžirski nacionalisti izvedli vrsto akcij, v katerih je padlo 15 ljudi. V odgovor na te akcije je mladina francoskih kolonistov napadla mirne muslimanske prebivalce. V Oranu je ubila 6 muslimanov. Na eni glavnih oranskih ulic je tolpa podivjanih mladincev ubila štiri Alžirce, ki so razmesarjeni obležali na pločniku. V drugem delu mesta so prav tako zaklali nekega Alžirca.

V Boneu sta bila ubita dva Alžirca, deset pa je bilo ranjenih, ko je eksplodirala plastična mina, ki so jo pripadniki teroristične organizacije OAS nastavili v pristanišču.

Včeraj je bilo v atentatih v Alžiriji ubitih kakih 20 ljudi, več ko 30 pa je bilo ranjenih. Največ eksplozij plastičnih bomb je bilo v Constantinu. Pri pogrebu neke žrtve atentata v mestu Boneu je prav tako prišlo do neredov, v katerih je bilo ranjenih 12 Alžircev.

Sporočilo sovjetske vlade o prepovedi atomskih poskusov

Sovjetska vlada obtožuje vladi ZDA in Velike Britanije, da nočeta razpravljati o bistvu sovjetskih predlogov

MOSKVA, 3. jan. (TASS). Stalni sovjetski predstavnik v OZN Valerijan Zorin je predložil razorožitveni komisiji OZN sporočilo svoje vlade o prepovedi atomskih poskusov. Sovjetska vlada pravi v sporočilu, da zadnji predlogi, ki jih je obrazložila na ženevski konferenci, »zagotavljajo trdno osnovo za naglo sklenitev sporazuma, s čimer bi napravili konec vsem poskusom z atomskim orožjem«.

Sovjetska vlada obtožuje vladi ZDA in Velike Britanije, da ne kažeta nobene želje, da bi razpravljali o bistvu sovjetskih predlogov, ampak, da si nasprotno prizadevata, da jima ne bi bilo treba skleniti sporazuma o prepovedi atomskih poskusov.

Poročilo, ki sta ga delegaciji Velike Britanije in ZDA predložili o delu ženevske konference v lanskem decembru, označuje sovjetska vlada kot tendenciozno, z namenom, napačno prikazati sedanji položaj in zvaliti na druge odgovornost za to, da ni mogoče doseči sporazuma. Vladi ZDA in Velike Britanije bi »hoteli doseči takšen sporazum, ki bi omogočil agresivnemu bloku NATO, da opravlja poskuse, na drugi strani pa bi omogočil vohunsko dejavnost na področju drugih držav, z izgovorom, da izvajajo mednarodno nadzorstvo«.

Sovjetska zveza zavrača trditev Velike Britanije in ZDA, da je proti učinkovitemu nadzorstvu, ter pripominja, da je predlagala sistem kontrole in inšpekcije, ki bi zagotovil izpolnjevanje obveznosti o splošni in popolni razorožitvi, da pa britanska in ameriška vlada na te sovjetske predloge še nista odgovorili.

Sovjetska vlada v sporočilu obtožuje vlade ZDA, Velike Britanije in Francije, da so prekršile moratorij, politika ZDA in Britanije pa je dvolična. »Medtem ko se nekatere članice NATO pogajajo s Sovjetsko zvezo in ji skušajo zvezati roke pri sprejemanju ukrepov za krepitev obrambne sposobnosti, opravljajo druge članice NATO atomske poskuse v interesu celega vojaškega bloka.«

Na koncu sporočila je rečeno, da sovjetska vlada še nadalje želi skleniti sporazum in izraža upanje, da bodo tudi vlade ZDA, Velike Britanije in Francije, zavedajoč se nevarnosti atomskih poskusov, ukrepale tako, da bi spravili razorožitveni problem iz »labirintov razprav«, s katerimi so zahodne države doslej »skušale prikrivati oboroževalno tekmo«.

KRSTE CRVENKOVSKI O NEKATERIH PROBLEMIH NA PODROČJU ŠOLSTVA

Sadovi novega finansiranja šolstva so očitni

BEOGRAD, 3. jan. (Tanjug). Član Zveznega izvršnega sveta ter sekretar za prosveto in kulturo Krste Crvenkovski se je odzval prošnji agencije Tanjug in povedal svoje mnenje o aktualnih vprašanjih šolstva. Intervju objavljamo v skrajšani obliki.

Vprašanje: V minulem letu je javnost zelo živahno razpravljala o šolstvu, pri čemer so najpogosteje prevladovala različna vprašanja v zvezi s finansiranjem šol. Po enem letu veljavnosti zakona o finansiranju šolstva vas prosimo, da bi seznanili našo javnost s prvimi izkušnjami in uspehi, ki jih je dala uporaba novega sistema finansiranja šolstva.

Odgovor: Izvajanje zakona o finansiranju šolstva, ki ga je uzakonila Zvezna ljudska skupščina pred letom dni, je vzbudilo vrsto vprašanj, kar je povsem razumljivo, kajti stalna ekspanzija šolstva povzroča različna nesorazmerja v odnosih: število učencev nasproti šolskemu prostoru, število učencev v primeri s številom učnega kadra, opremljenost šol nasproti zahtevam pouka, nagrajevanje učnega kadra in podobno. Lahko rečemo, da ni bilo v naši družbi nikdar prej toliko razpravljanja o teh in drugih vprašanjih, ki so v zvezi z nadaljnjim izpopolnjevanjem izobraževanja in vzgoje. Vse to je v precejšnji meri stopnjeval novi sistem finansiranja šolstva, ki se je, če bi njegov prispevek omejili le na spodbudo za takšno debato, izkazal za družbeno zelo pomembnega.

Pri teh razpravljanjih so med drugim kritizirali, da zakon ni v celoti uredil materialnih problemov šolstva, ker mu primanjkujejo centralistični instrumenti, ki bi brez subjektivnih prizadevanj omogočil takoj in avtomatsko vse, kar potrebujejo šole. Ker ta zakon ni centralistično-»učinkovito« uredil vsega tega, so ostala številna vprašanja decentralizirana in prepuščena mehanizmu našega komunalnega sistema; uspehi pa, ki smo jih letos dosegli, so manjši od pričakovanih. Torej, sistemu očitajo, da je premalo centralističen in da ne ureja vse avtomatično. Vendar pa so bile tudi pripombe, češ da vsebuje ostanke starega in administrativnega pri določanju odnosov med šolami in družbo — ter političnimi organi — kot tudi znotraj samih šol. Zdi pa se, da je praksa že dokazala, da so prvi očitki enaki nerazumevanju bistva sprememb v našem družbenem sistemu in v sistemu izobraževanja posebej, medtem ko imajo druge pripombe pravzaprav namen še naprej neovirano razvijati proces decentralizacije in demokratizacije.

Položaj v komunah je različen. Zato je povsem naravno, da centralni instrumenti, enaki za vsa področja, ne morejo omogočiti solidnega materialnega položaja v šolah. Ker je sistem finansiranja vseboval do sedaj takšne instrumente, je treba v prehodnem obdobju pomagati družbenim činiteljem v naših komunah, da bodo uspešneje samostojno urejali probleme šolstva. Hkrati pa bodo morale za šolo skrbeti še dolgo časa vse politično-teritorialne enote, glede določenih vprašanj, ki izražajo celotni interes družbe, pa tudi federacija. Ker je v tem prvem letu, ko izvajamo zakon, prišlo tudi do nekaterih ekscesov, ne moremo le-teh drugače razumeti kot naraven pojav, ki spremlja ustvarjanje nečesa novega in hkrati kaže, da se nekaj novega zares tudi ustvarja.

Znano je, da že več let zelo hiter razvoj šolstva ni bil v skladu z vloženimi družbenimi sredstvi. Zato so se težave pri razvoju šolstva iz leta v leto kopičile in postajale očitnejše. Novi sistem finansiranja je zato tudi splošni inštrument našega družbenega planiranja, ki bo tudi kvantitativno najprej ublažil, pozneje pa tudi izravnal to neskladnost. V tem smislu tudi sedaj najbolj pogosto ocenjujejo ta sistem, čeprav se bistvo tega sistema ne more omejevati le na kvantitativna gibanja.

Celotna potrošnja na področju šolstva — redni izdatki in investicije — se je formirala v zadnjih štirih letih v takemle obsegu (v milijonih dinarjev):

Leto: 1957	1958	1959	1960
50.498	63.852	81.202	96.492
verižni indeks			
100	126	127	119

Sredstva so torej v prvih dveh letih naraščala za 26 oziroma 27%, leta 1960 pa samo za 18%. Gibanje sredstev v družbenih skladih za šolstvo kaže za 11 mesecev 1961. leta 109,2 milijarde dinarjev dohodka, brez sredstev federacije (približno 4 milijarde dinarjev), brez neposrednih prispevkov iz proračunov republik iz okrajev kot tudi brez sredstev gospodarstva in dopolnilnih sredstev šol. Če bi bili dohodki skladov tudi decembra na enaki ravni, kot so bili novembra — 13.5 milijarde dinarjev — potem bi za vse leto 1961 akumulirali družbeni skladi več kot 120 milijard dinarjev, kar bi skupaj s sredstvi federacije, republik, okrajev, gospodarstva in šol — ki niso evidentirana v skladih — znašalo okrog 140 milijard dinarjev oziroma približno 45% več kot leta 1960. To pomeni, da smo s tem zakonom dosegli do sedaj največje povečanje sredstev za potrebe šolstva.

ŠOLE BODO SAME RAZPOREJALE DOBLJENA SREDSTVA

Vprašanje: Že od nekdaj so ocenjevali, da je razvoj šolstva v Jugoslaviji zelo dinamičen. Toda zdi se, da je bil razvoj šolstva v zadnjih letih še bolj učinkovit. Bi lahko povedali svoje mnenje o tem?

Odgovor: Res se je učinkovitost razvoja šolstva večala iz leta v leto. Zlasti je bila značilna za zadnji dve leti, ko smo bili priča pravi ekspanziji šolstva, ki je rezultat številnih različnih činiteljev. Družbene potrebe po kadrih so zmeraj večje, prav tako pa tudi interes naših delovnih ljudi, da bi si izpopolnili izobrazbo. Z osemletnim osnovnim šolanjem zajemamo zmeraj širše dorasle generacije. Prav tako pa smo z demokratizacijo šolskega sistema, decentralizacijo pooblastil za ustanavljanje šol in drugih izobraževalno-vzgojnih ustanov kot tudi z decentralizacijo družbenih sredstev ustvarili pogoje za svobodnejši razvoj izobraževalnega sistema. Sedaj se nam n. pr. ni treba zatekati k administrativnim ukrepom, da bi zagotovili vpis in obiskovanje osemletke. Odnos do šole se je spremenil in naši delovni ljudje pritiskajo na svoje politične

Nadaljevanje na zadnji strani

PO UPORU V BEJI

Salazar napoveduje izstop iz OZN

LIZBONA, 3. jan. (AFP, Reuter). Portugalsko vojno ministrstvo je danes sporočilo, da so pet oficirjev premestili, ker so bili vmešani v upor v mestu Beji 1. januarja. Sporočilo pravi, da je ta upor »planirala in vodila komunistična partija« in da bo preiskava pokazala, če nosi odgovornost za upor še več vojaških oseb.

Po nekaterih vesteh je 16 udeležencev upora zaenkrat še na svobodi. Policijski organi jih vztrajno iščejo, vlada pa je poostrila nadzorstvo na vseh cestah ob španski meji. Uradni viri trde, da je v uporu sodelovalo okrog 40 ljudi, od katerih sta dva padla, 22 pa so jih ujeli. Med ujetniki sta dva teže ranjena. Se vedno ni znana usoda voditelja upora kapitana Gomesa, ki je bil hudo ranjen.

Vlada je sporočila, da so našli pet vozil, ki so jih uporabili uporniki, da bi prišli v Bejo.

Portugalski diktator Antonio Oliviera Salazar je danes izjavil pred skupščino, da bo »Portugalska gotovo med prvimi državami, ki bodo zapustile Združene narode in da bo do tedaj zavračala vsako sodelovanje v tej organizaciji, razen, če ne bi šlo neposredno za koristi Portugalske«.

Salazar je v govoru pred skupščino tudi ostro kritiziral ZDA in Veliko Britanijo, ker nista priskočili na pomoč Portugalski, ko je Indija prejšnji mesec z oboroženo akcijo osvobodila Goo.

Opazovalci v Lizboni, ki so poslušali Salazarjev govor, ki je bil dolg 10.000 besed, menijo, da bo Portugalska verjetno storila tri ukrepe: morebiten umik iz Združenih narodov, odpoved zveze z Veliko Britanijo, ki traja že več sto let, in da verjetno ne bo obnovila pogodbe z ZDA o najemu letalskega oporišča na Azorskih otokih. Ta pogodba bo potekla letos in kot je bilo prej predvideno, naj bi se avtomatično obnovila.

Ko je govoril o dogodkih v Goi, je Salazar dejal, da bo Portugalska prebivalce Goe še naprej imela za Portugalce. »Administrativni organi portugalske Indije bodo še dalje obstajali in nadaljevali svoje funkcije, tako kot da portugalska država tam ni okupirana,« je dejal Salazar.

Diktatorski režim na Portugalskem se skuša rešiti odgovornosti za pritisk, ki je povzročil nedavni neuspeli državni udar. Po poročilih iz Lizbone zdaj pripravljajo veliko protikomunistično gonjo, med katero naj bi aretirali demokratične elemente in uničili napredna gibanja.

Portugalski listi, ki so pod strogim nadzorstvom, so danes objavili sporočilo portugalskega vojnega ministrstva, ki obtožuje komuniste, da so izzvali upor. Eno od glasil srednjega razreda »O Seculo«, piše, da morajo zdaj Portugalci preiti iz »defenzivne v agresivno politiko nasproti komunistom« in tistim, ki jih podpirajo. List poziva vlado, naj »deluje mnogo bolj energično, da bi razbila komunizem na Portugalskem z vsemi sredstvi, tako kot to dela v Angoli«.

O'Secolo« obtožuje za notranje portugalske težave tudi tiste sile, ki so glasovale proti Portugalski v Varnostnem svetu, kajti — kot piše list — »Portugalska nasprotuje pohodu komunizma v Afriki kljub svojim zahodnim prijateljem, ki ji nočejo dati pomoči, da bi se uprla oboroženi agresiji«.

New York, 3. jan. (Reuter) Današnji »New York Herald Tribune« piše, da je upor v Portugalski za Salazarjev režim večij udarec, kot pa je bila izguba Goe. »Med vsemi neprijetnostmi portugalskega diktatorja v prejšnjem letu je ta zanj najresnejša. Mnogo resnejša, kot je bila izguba Goe in celo bolj kot upor v Angoli, kajti ta upor kaže razpoloženje portugalskega naroda v celoti. Upor v Beji je prvi odkriti oboroženi izraz nezaupanja do Salazarjevega režima v Portugalski sami,« piše list.

List pravi, da se je Salazarjev režim po tridesetih letih vladanja in dušitve volilne svobode zdaj znašel pred dilemo. Popuščanje bi bilo uspeh za njegove nasprotnike, ki bi tako dobili še večjo podporo ljudstva, okrepitev diktatorskih metod pa je tveganje, ki lahko prinese nove in še težje eksplozije nezadovoljstva. List pravi, da je to dilema, ki ne zadeva samo Salazarja, ampak tudi njegove zaveznike v NATO.

Sao Paolo, 3. jan. (AP). — Portugalski kapetan Henrique Galvao, ki živi v izgnanstvu, je izjavil, da je upor v Beji logična posledica revolucionarnega procesa za osvoboditev Portugalske izpod Salazarjeve diktature.

● NEW YORK

Velika ameriška radijska in televizijska družba NBC je prepovedal nadaljnje nastopanje v svojih oddajah znani umetniški skupini Weavers. Člani te skupine niso hoteli podpisati izjave, da ne pripadajo komunistični partiji. Predstavnik skupine je družbi NBC odrekel pravico, da s takimi »izjavami lojalnosti preizkuša patriotizem državljanov«.

● PARIZ

Med 16. januarjem in 12. februarjem bodo v Zahodni Nemčiji manevri sil Severnoatlantskega pakta, pri katerih bo sodelovalo tudi približno 6000 ameriških vojakov ki jih zdaj z letali prevažajo iz ZDA v Evropo. Kot je sporočilo poveljstvo NATO, bodo med temi »obrambnimi manevri« tri pehotne borbene skupine izvajale taktične vaje.

● STUTTGART

Državni tajnik v Stuttgartu je obtožil prof. Kurta Leibbranda, mednarodnega strokovnjaka za prometna vprašanja, zaradi umora 26 italijanskih ujetnikov med nacističnim umikom iz Francije avgusta 1944. Leibbrand, ki je profesor na tehniški univerzi v Zürichu, je obtožen tudi za 5 poskusov umora. Aretirali so ga julija lani.

● PALM BEACH

Predstavnik Bele hiše je sporočil, da bo predsednik Kennedy na povabilo mehiškega predsednika Mateosa letos obiskal Mehiko. Datum obiska še ni določen. Mehika je bila med tistimi latinsko-ameriškimi državami, ki so nasprotovale sklicanju konference, na kateri naj bi razpravljali o kolektivnih ukrepih ameriških držav proti Kubi.

DO LETO 1962 PRINESLO SVOBODO NJIM IN ALŽIRSKEMU NARODU? Ben Bella in ostali štirje člani začasne alžirske vlade so pričakali novo leto v francoski kondinaciji v gradiču Aunoy, kamor so jih pred kratkim po dolgi glasovni stavki premestili. Na sliki: na sprehodu po parku gradiča Aunoy od leve na desno Ait Ahmed, Bitat, Budiaf, Khider in Ben Bella.

Libanonsko opozorilo

Libanon je majhna država, ki šteje komaj poldrugi milijon prebivalcev. Toda njen pomen je mnogo večji od njene površine in števila prebivalstva. Zato tudi nedavnega poskusa državnega prevrata v Libanonu ne gre podcenjevati in jemati zgolj kot libanonsko »notranjo zadevo«. Vse, kar se dogaja na občutljivem Srednjem vzhodu, ima tudi svoj »zunanjepolitični pomen« oziroma povzroča pretrese po vsem tem delu sveta.

Nekaj let po neodvisnosti je veljal Libanon kot »oaza miru v razburkanem arabskem svetu«, čeprav so poznavalci razmer v tej državici govorili, da položaj ni tako preprost. Notranjih trenj in spopadov je bilo zmeraj dovolj.

Toda Libanon ni mogel ostati izven igre velesil na Srednjem vzhodu in v malem okviru je prav tako dobro — če že ne najbolje — ponazarjal razklanost, spopad med silami, ki so se borile za blokovsko opredelitev Libanona (tesno sodelovanje z ZDA in celo priključitev k Atlantskemu paktu) in silami, ki so si prizadevale spraviti Libanon v neodvisne vode.

Najhujša kriza v zgodovini neodvisnega Libanona je izbruhnila maja leta 1958, ko je tedanji predsednik republike Šamun (duhovni oče sedanjega poskusa državnega udara v Libanonu) skušal za vsako ceno ostati ministrski predsednik še šest let, čeprav mu tega ni dovoljevala ne ustava ne praksa.

Temu Šamunovemu poskusu so se uprli široki sloji prebivalstva, ki so dobro vedeli, kam bi pripeljal Libanon Šamun, če bi se mu posrečilo ponovno postati predsednik republike. Libanon je bil takrat prizorišče hudih bojev nekaj mesecev in ko je Šamun uvidel, da je igra izgubljena, je zaigral še zadnjo karto: poklical je ameriško sredozemsko floto na pomoč. Toda tudi to ni pomagalo. Njegove vladavine je bilo konec.

Sedanji poskus državnega udara so izvedli pristaši Populistične stranke (PPS), očitno z namenom, da bi iztrgali Libanon iz njegovega sedanjega izvenblokovskega položaja in ga potisnili na desno. PPS ima že tradicijo v političnih umorih in terorističnih akcijah. To je posebno prišlo do izraza med boji leta 1958, ko so pristaši PPS iz zasede streljali na redno armado in na upornike, da bi povzročili čim večjo zmedo in čim več žrtev.

Libanonska vlada na čelu s predsednikom Rašidom Kerameejem in parlament sta ukrepala zelo odločno. To je bilo tudi potrebno, čeprav skušajo nekateri podcenjevati pomen izjalovljenega državnega udara, češ PPS je v absolutni manjšini in se njen poskus prevrata tako in tako ni mogel posrečiti. Ko bi PPS računala na podporo od znotraj, bi ta trditev morda veljala. Toda člani vlade in poznavalci razmer so drugačnega mnenja.

Poskus državnega udara dobi povsem drugačno obeležje, če upoštevamo izjavo libanonskega ministra za notranje zadeve in voditelja progresistične socialistične stranke Kemala Džumblata (ta se je leta 1958 tudi bojeval proti Šamunu), ki trdi, da je preiskava pokazala, da je več tujih sil sodelovlao v zaroti proti libanonski neodvisnosti. Džumblat je pristaše Populistične stranke imenoval najemnike v službi tujih imperialističnih interesov.

Vsa znamenja govorijo v prid tej trditvi. Tudi tujt arabski tisk poudarja, da je poskus državnega udara posledica imperialističnih spletk, pojavila pa se je celo trditev, da sta britanski veleposlanik v Bejrutu in Šamun skovala zaroto, da bi se Šamun lahko vrnil na oblast. Prav tako spravljajo v zvezo sedanje premike britanskih čet na Srednjem vzhodu s poskusom državnega udara v Libanonu. Trdijo celo, da je bil Kuvajt samo pretveza za te premike in da je bil njihov poglavitni namen, podpreti populiste in Šamuna v Libanonu.

Vsekakor najnovejši dogodki v Libanonu dokazujejo, da je Srednji vzhod še vedno tisto območje, kjer skušajo razne tuje sile »ribariti v kalnem«.

Bip

TEKMOVANJE V PODVODNEM RIBOLOVU. — Pri otoku Mali Lošinj je bilo v nedeljo mednarodno tekmovanje v podvodnem ribolovu, ki se ga je udeležilo 15 ekip iz Italije, Švice in Jugoslavije. Na sliki: Naš veteran podvodnega športa dr. Zvonko Balenković čestita članici ekipe Zürich Armandi Astra, ki je bila edina ženska na tekmovanju.

PO NEUSPELEM SESTANKU V VIENTIANU

Bun Um prelomil sporazum

Predsednik zakonite vlade Suvana Fuma in predsednik stranke Neo Lao Haksat, Sufanuvong pozivata predsednika ženevske konference, naj učinkovito ukrepa za mirno ureditev laoškega problema

ŽENEVA, 3. jan. (Reuter). Današnjo sejo mednarodne konference štirinajstih držav za rešitev laoške krize so odložili na jutri ali pojutrišnjem. Po vesteh iz zahodnih virov je do odložitve prišlo zato, ker predsednika konference, britanski in sovjetski predstavnik, nista imela dovolj časa, da bi pripravila dnevni red. Zadnja seja te konference je bila 18. decembra.

Hanoj, 3. jan. (TASS). Predsednik zakonite laoške vlade princ Suvana Fuma in predsednik stranke Neo Lao Haksat princ Sufanuvong sta pozvala predsednika ženevske konference o Laosu in druge udeležence konference, naj »nadalje učinkovito ukrepajo za mirno ureditev laoškega problema«.

Agencija TASS, ki se sklicuje na vest vietnamske časopisne agencije iz Sieng Kuanga, poudarja, da sta princa ponovno obtožila tretjega laoškega princa Buna Uma, da sabotira pogajanja o mirni ureditvi laoškega problema. Suvana Fuma in Sufanuvong poudarjata v poslanici predsednikoma ženevske konference, da sta potrpežljivo čakala v Vientianu tri dni in si z vsemi močmi prizadevala, da bi prišlo do sestanka voditeljev treh političnih struj v Laosu. Bun Um pa se na noben način ni hotel udeležiti sestanka treh princev in si je z vsemi silami prizadeval sestanek onemogočiti. Šel je tako daleč — poudarjata Suvana Fuma in Sufanuvong — da je izjavil, da so sporazumi, sklenjeni v Zürichu in Hin-Hepu zastareli in da je rok za sestanek princev potekel. S tem je princ Bun Um javno potrdil, da preklicuje svoje podpise na sporazumih, sklenjenih v Zürichu in Hin-Hepu, in da je proti ustanovitvi koalicijske vlade.

To, da se princ Bun Um noče udeležiti razgovorov treh princev — je rečeno v poslanici Suvane Fume in Sufanuvonga — je rezultat pritiska nekaterih tujih in laoških vojaških krogov. Zato nosijo ti krogi vso odgovornost za sedanji položaj pred domačo in tujo javnostjo.

Premier Suvana Fuma je odpotoval iz Ranguna v Pariz, pred odhodom pa je izrazil pripravljenost, da se vrne v Laos, če bo razvoj položaja pokazal, da je moč najti izhod iz krize. Za zdaj pa nič ne kaže, da bi se položaj lahko pozitivno razvijal, ker Fumi Nosavan nadalje vztraja pri svojih stališčih.

Castro obtožuje ZDA

Kubanska vlada je ZDA izročila protestno noto zaradi kršitev kubanskega zračnega prostora in ozemeljskih voda

WASHINGTON, 3. jan (Reuter). State Department je včeraj sprejel protest Kube proti številnim kršitvam kubanskega zračnega prostora in teritorialnih voda po ameriških letalih in vojnih ladjah. Kuba je izročila noto posredno preko češkoslovaškega veleposlaništva, ker Kuba in ZDA nimata diplomatskih stikov.

Reuter poroča iz Havane, da so včeraj na Kubi z veliko vojaško parado proslavili tretjo obletnico revolucije. Paradi so prisostvovali kubanski predsednik Osvaldo Dorticos, premier Castro in drugi kubanski voditelji.

Kot poroča AFP, je imel premier Castro po paradi govor, v katerem je obtožil ZDA, da bodo na bližnji mednarodni konferenci v Punti del Este zahtevale podporo za oboroženo akcijo proti Kubi. Očital je vladam Venezuele, Peruja in Kolumbije, da so — kot še nekatere druge latinskoameriške vlade — privolile

v to, da bodi konferenca v Punti del Este, medtem ko sta se brazilska in mehiška vlada v tem pogledu častno izkazali. Castro je poudaril, da Kuba ne snuje nobenih agresivnih načrtov proti drugim latinsko-ameriškim državam. Pristavil je, da je bila kubanska revolucija socialistična in da ima Kuba pravico izbrati si družbeno ureditev, kakršno želi. Boj za svobodo se je začel v Afriki in Aziji, je izjavil Castro, zdaj pa se bije v Latinski Ameriki, kjer je Kubo doletela čast, da ga začne.

POSLOVNI PROMET OB NOVEM LETU V LJUBLJANI

142.000 čestitk v enem dnevu

Železniško transportno podjetje Ljubljana se je moralo v novoletnih praznikih zelo potruditi, da so lahko prepeljali vse potnike, saj je bil promet trikrat večji kot običajno. Najbolj so bile obremenjene linije Ljubljana—Maribor, Ljubljana—Murska Sotota in Ljubljana—Čakovac, kjer so uvedli še dodatne vlake. Tako je v Mursko Soboto peljalo še 6 vlakov poleg obeh rednih motork. Dodatne vlake so uvedli še na progah Ljubljana—Zagreb in Ljubljana—Novo mesto.

Tudi ljubljanskim poštnim uslužbencem novoletni prazniki niso prizanesli, tako da so nekateri pričeli službo že ob 3. zjutraj in končali ob 7. zvečer. Ostali pa so redno pričenjali ob 4. zjutraj in delali do poznega popoldneva. Največ oddanih čestitk in pisem je bilo 27. dec. zvečer, in sicer 142.000. Najhujša dneva za dostavo sta bila 29. in 30. december, ko je en sam uslužbenec raznašal do 1800 pošiljk, ker so pismonoše dostavljali poleg ostalega še revije in izplačevali pokojnine. Za koliko se je promet dvignil v teh dnevih, nam pove primerjava, da so normalno dostavljali 35.000 pisem in drugih pošiljk na dan. Tudi paketov je bilo najmanj dvakrat več kot običajno, saj je pri dostavljanju komaj zadostovalo pet avtomobilov, medtem ko podjetje redno uporablja samo dva. Rekord so dosegli v torek, 26. decembra, ko so dostavili 980 paketov.

Naša informativna služba 08 je imela v teh dneh tudi več dela kot običajno. Največ je bilo zanimanja za vozne rede, nato za snežne razmere, možnosti silvestrovanja v zabaviščih, za sporede gledališč in kinematografov.

Gostinska podjetja so bila vsa zasedena, vendar so povsod izjavili, da so bili gostje sicer razigrani, vendar do večjih neredov ni prišlo. V »Šestici« so imeli zadnji dan leta za 260.000 din prometa, medtem ko je menu stal 1800 din. Na »Bellevueju« je bil menu 2500 din, celotnega prometa pa so imeli za 1,200.000 din. Malo pred polnočjo je šla cela kuhinjska »brigada« skozi restavracijo in voščila gostom srečno novo leto. Običaj, ki bi lahko postal tradicija! Gostilna Na Gradu sploh ni mogla zadostiti vsem željam. Rezervacije so bile po 350 din, menuja pa niso imeli. Pri Figovcu so delali do 3. zjutraj, gostje pa so največ naročali kuhano vino in žgane pijače. »Daj-dam« za novo leto ni pripravil nič posebnega in so zabeležili samo nekoliko večji promet.

Supermarket Prehrana je imel največ prometa 30. decembra, in sicer 7,5 milijonov, medtem ko je običajen promet 3 milijone dinarjev. Največ so prodali živil. Na Gospodarskem razstavišču so imeli 2 milijona din prometa, prodajali pa so v glavnem pijače. V Modni hiši niso imeli mnogo večjega prometa kot običajno. Največji je bil v soboto in nedeljo, in sicer 17 milijonov dinarjev, medtem ko je običajno 10 milijonov. Prodali so največ perila in volnenih izdelkov. Podjetje Tekstil-promet je imelo samo za pol milijona večji promet kot običajno, prodali pa so največ plaščev, jopic in perila. **B. P.**

Lanski turistični promet v Sloveniji

Ljubljana, 3. jan. (Tanjug). Po prvih ocenah je turistični promet v Sloveniji lani narasel za 4 odstotke. Spričo zaostajanja prometa domačih turistov to povečanje ni bilo tolikšno, kakor so pričakovali. Promet tujih turistov pa je narasel za 21 odstot. proti predvidenim 12 odstotkom.

Pričakovati je, da bo število turističnih nočevanj v Sloveniji v novem letu naraslo za kakih 9 odst., in sicer domačih gostov za 8 odstotkov, tujih pa za 15 odstotkov. Turistični krogi menijo, da bi morali v ta namen končati začete rekonstrukcije posameznih turističnih objektov in hkrati nadaljevati graditev novih sodobnih gostinskih zmogljivosti v turistično važnih krajih.

Vojaški posvet

Palm Beach, 3. jan. (AP). V Palm Beachu se je danes začelo dvodnevno posvetovanje predsednika Kennedyja s podpredsednikom Johnsonom in visokimi vojaškimi funkcionarji o vojaških vprašanjih in ameriškem vojaškem proračunu. Posvetovanja se udeležujejo tudi obrambni minister McNamara, namestnik obrambnega ministra Roswell Gilpatrick in general Maxwell Taylor, Kennedyjev svetovalec za vojaška vprašanja.

Bonn prodira na Bližnji vzhod

Zahodna Nemčija se vse bolj zanima za investiranje kapitala predvsem v Jordaniji, Siriji in Libanonu

BEJRUT, 3 jan. (Tanjug).. Zahodna Nemčija je lani pokazala precej zanimanja za investiranje kapitala v državah Bližnjega vzhoda. Bejrutski gospodarski list »Le Commerce du Levant« piše o čedalje bolj očitnem zanimanju Bonna za to področje.

Zahodnonemško pomoč sprejemajo predvsem Jordanija, Sirija in Libanon. Omenjeni list poudarja, da tudi zahodnonemški privatni kapital izraža željo po investiranju na Bližnjem vzhodu.

List navaja delne podatke, po katerih je Zahodna Nemčija nudila Jordaniji pomoč 1,35 milijona funtov šterlingov za zgraditev pristanišča Akaba, zdaj pa se pogajajo o pomoči v znesku 56 milijonov funtov šterlingov za ureditev namakalnega sistema Jarmuk. Velika Britanija je dala Jordaniji dolgoročno posojilo v znesku pol milijona funtov šterlingov in dva milijona funtov za gospodarski razvoj države. Kar zadeva ameriško pomoč Jordaniji, je znašala letos 40 milijonov dolarjev (okrog 14 milijonov funtov) in 65.000 ton pšenice.

V Libanonu je Zahodna Nemčija zgradila tovarno konserv in valjarno aluminija. Prav tako pomaga Siriji — med drugim s krediti za zgraditev velikega jezu na reki Eufrat, ki bo veljal 500 milijonov mark ali 125 milijonov dolarjev.

Dosedanje raziskave

glavna tema na bližnjem kongresu biologov

Beograd, 3. jan. (Tanjug.) V februarju bo v Beogradu drugi kongres biologov Jugoslavije. Prvi kongres je bil v Zagrebu leta 1953. Ker je minilo od prvega kongresa že precej časa, bo drugi kongres pomembna manifestacija naše biologije v sedanjem stanju. Na njem bodo naši ugledni biologi v okviru štirih glavnih referatov kritično analizirali dosedanje raziskave na področju biologije kot osnovne znanosti v kmetijstvu, gozdarstvu, veterinarstvu in medicini, hkrati pa obravnavali njene nadaljnje razvojne težnje in kakih 250 prijavljenih obvestil naših znanstvenih delavcev o njihovih rezultatih in dosežkih.

Prvi referat, posvečen problemom nadaljnjega razvoja bioloških raziskav, bo prebral naš ugledni biolog prof. dr. Siniša Stanković. Druge tri referete — o šolanju raziskovalnega kadra, o odnosu znanosti in prakse ter o pouku biologije v šolah bodo prebrali dr. Branko Miletić iz Zagreba, dr. Zvonko Damjanović iz Beograda in dr. Smilja Mučibabić iz Sarajeva. Na kongresu bo sodelovalo z referati in obvestili tudi več tujih znanstvenih delavcev, ki so se odzvali vabilu organizacijskega odbora kongresa.

WELENSKY ZAVRNIL U TANTOVO ZAHTEVO

Britanska vlada v zadregi

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

LONDON, 3. januarja. — Kakor se je zvedelo, je rodezijski premier Welensky zavrnil U Tantovo zahtevo, naj odobri, da pošljejo opazovalce OZN na mejo med Severno Rodezijo in Katango. O tej odklonitvi je danes razpravljala na seji britanska vlada.

OZN želi preprečiti nadaljnje oboroževanje Katange. Sodijo, da prihajajo iz Rodezije orožje, oprema, pa tudi plačanci, OZN pa je bila obveščena o tem, da so šle čez rodezijsko-katanško mejo cele kolone z orožjem natovorjenih kamionov.

Vršilec dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tant je poslal omenjeno zahtevo pred desetimi dnevi britanski vladi, pristojni za zunanjo in vojaško politiko Rodezijske federacije, ki ima sicer samoupravo belih kolonistov. Britanska vlada je obljubila U Tantu sodelovanje in je poslala njegovo zahtevo rodezijskemu premierru. Welensky je odločno tajil navedbe OZN in celo obtožil svetovno organizacijo pustošenja in raznih nepravilnosti v Katangi. Welensky ne prikriva popolne podpore Combeju in družbi »Union Miniere«, v upanju, da bo separatistična Katanga zagotovila neovirano izkoriščanje bakrenih rudnikov v Severni Rodeziji.

Odklonitev Welenskega je postavila London pred težavno dilemo. Britanska vlada bi rada zabrisala vtis, da noče sodelovati z OZN v Katangi, še tembolj, ker je mednarodna javnost močno kritizirala in obsodila njeno dosedanje podpiranje Combeja in družbe »Union Miniere«.

Na drugi strani pa britanska vlada v celoti podpira Welenskega, ki ima v londonskem Cityju in v Westminstrski palači številne in vplivne prijatelje.

V. Teslić

Preiskava proti Seradžu

Damask, 3. jan. (AFP). Sirski javni tožilec podpolkovnik Desuki je povedal, da je preiskava proti bivšemu podpredsedniku ZAR Hamidu Seradžu pred zaključkom. Povedal je tudi, da bo preiskovalni postopek proti drugim obtožencem končan čez 10 dni.

Seradžu in drugim obtožencem bodo sodili javno.

Aktivnost angolskih borcev

Luanda, 3. jan. Kakor je razvidno iz poročil, ki jih občasno objavljajo portugalske kolonialne oblasti v Angoli, se na tem prostranem afriškem ozemlju še nadalje vnemajo boji med kolonialnimi enotami in nacionalnimi osvobodilnimi silami. Po vesteh AFP je prišlo do bojev na več krajih na severu Angole — blizu Maquelle de Zombo v Capucu, pri Behu Monteiro in drugod. V bližini Maquele de Zombo je taborišče in vežbališče angolskih borcev.

SPET OHLADITEV IN SNEG

Ljubljana, 3. jan. — Januarske »pomladi« je bilo hitro konec. Ponoči je zajel Slovenijo hladnejši zrak in spet je pričelo snežiti. V Slovenjem Gradcu so imeli danes zjutraj 22, v Mariboru 20, v Planici 16 in v Celju 9 cm snega. Na Kredarici ga je 270 cm. Temperature so naglo padle in se povsod po Sloveniji — razen na Primorskem — gibljejo nekaj stopinj pod ničlo.

Sneg ni povzročil večjih zastojev v prometu. Neprevozni so prelazi Ljubelj, Vršič in Podkoren. Z naše strani je cesta na Podkorensko sedlo orana, na avstrijski strani pa je ne orjejo. Prelaz na Jezerskem je prevozen.

Zaradi narasle Save je še vedno neprevozna zasavska cesta med Zagorjem in Trbovljami. Na cesti je kakega pol metra vode.

BEOGRAD — Zvezni geološki zavod in komisija za oceno rezerv sta pripravila osnutek uredbe o kategorizaciji, klasifikaciji in ugotavljanju rezerv rudninskih surovin. Cilj te uredbe, ki jo predvideva zakon o rudarstvu je, da na vsem ozemlju Jugoslavije strokovnjaki enako ocenijo ležišča rud ter ugotove stopnjo raziskanosti in kavost rudnin.

ZAGREB — Ob koncu januarja bo v Zagrebu prvi kongres usnjarjev in čevljarjev Jugoslavije, na katerem bo kakih 250 delegatov, predstavnikov 130 podjetij teh panog, obravnavalo pereče probleme usnjarsko-predelovalne industrije. Na kongresu bodo govorili o perspektivah te industrijske panoge, o šolanju kadrov in zagotovitvi surovinske baze ter o možnostih čimboljše zadovoljitve domačega in tujega trga z usnjarskimi in čevljarskimi proizvodi.

NOVI SAD — V Vojvodini so končali tekmovanje za najbolje urejeno vas in naselje, na katerem je sodelovalo nad 20.000 fantov in deklet iz 317 krajev. V tej doslej največji akciji mladih Vojvodincev, ki jo je organiziral Pokrajinski komite LM, so uredili in pobelili kakih 80 % hiš, posadili 35.000 dreves, uredili 16 manjših in razširili 30 starih parkov, popravili mnogo potov in opravili razna druga dela, v katerih so mladini izdatno pomagali tudi člani Socialistične zveze. Prvo nagrado je dobila mladina Neuzina, drugo pa Bečeja, vtem ko so štiri tretje nagrade podelili tekmovalcem Pečinaca, Kovačice, Stapara in Pivnice.

ZAGREB — Ansambel Opere in baleta hrvatskega Narodnega gledališča v Zagrebu odpotuje 24. januarja v Bologno, kjer bo od 26. do 29. januarja uprizoril Smetanovo opero »Prodana nevesta« in balet domačega avtorja F. Lhotke »Ples na vasi«. To bo prvo gostovanje zagrebške Opere v Italiji. Direkcija zagrebške Opere se pogaja še za gostovanje svojega ansambla v Salzburgu in v Linzu, ki naj bi bilo v maju.

UVEDBA CESTNE PRISTOJBINE NA CENE BENCINA IN PLINSKEGA OLJA

Podražitev bencina in plinskega olja

Ljubljana, 3. jan. S 1. januarjem so začela poslovati nova cestna podjetja v smislu lani sprejetega zakona o cestnih podjetjih. Po določilih tega zakona pripada novim cestnim podjetjem med drugim tudi posebna cestna pristojbina, ki jo plača potrošnik na maloprodajno ceno bencina in plinskega olja. Po pravkar objavljenem odloku Zveznega izvršnega sveta je ta cestna pristojbina določena 5 din od litra, plača pa se na vse količine bencina in plinskega olja, ki se prodajo končnim potrošnikom.

Pobrana cestna pristojbina pripada tistemu cestnemu podjetju, na katerega območju sta bila bencin in plinsko olje prodana končnemu potrošniku (izvzete so od pristojbine tiste količine, ki se prodajajo podjetjem pomorske notranje plovbe ter železniškim transportnim podjetjem, ki se jim plačana pristojbina vrne). Od bencina in plinskega olja, ki ga veleprodajalec proda neposredno potrošniku, pa pripada cestna pristojbina tistemu cestnemu podjetju, na območju katerega ima sedež potrošnik.

Glede na uvedbo tega cestnega prispevka so danes na bencinskih črpalkah zvišali ceno navadnega bencina od 67.50 na 72.50 din, ceno bencina super od 75 na 80 din in ceno plinskega olja D-2 od 64 na 69 din za liter. **fs**

PREBIVALCI MARSHALLSKIH OTOKOV PROTESTIRAJO

New York, 3. jan. (AP). — Revija »News Week« piše, da so prebivalci Marshallskih otokov protestirali proti načrtu ameriške vlade, da bi nadaljevala atomske atmosferske poskuse na otokih Bikini in Eniwetok, če bi te poskuse obnovila.

Revija piše, da ima ameriška vlada težave z izbiro kraja, kjer bi nadaljevali atomske poskuse, in pripomnja, da bo vlada ZDA — če bo sklenila, da obnovi poskuse — prisiljena opravljati jih na Tihem oceanu.

Kakor piše revija je predsednik Kennedy na nedavnem sestanku na Bermudskih otokih zahteval od premiera Macmillana soglasje s tem, da opravljajo ZDA poskuse na Božičnih otokih, vendar dokončnega soglasja nista dosegla.

Ladja zavozila na čeri

Reka, 3. jan. (Tanjug). V noči med 31. decembrom in 1. januarjem se je pripetila blizu otoka Paga nesreča. Potopila se je 220-tonska motorna lesena ladja »Raša«, ki je zavozila na čeri. Šest članov njene posadke se je rešilo s plavanjem.

Ladja »Raša« je bila pripadala Lošinjski plovbi iz Malega Lošinja, zgrajena pa je bila pred 17 leti v Kopru. Te dni so naložili nanjo 200 ton soli, ki naj bi jo odpeljala s Paga v Portorož. Ladja je najbrž zaradi močnega južnega vetra in megle zavila s poti in zavozila na čeri. Potopila se je v pičlih 15 minutah in zdaj leži 15 metrov daleč od obale kakih 20 m globoko na morskem dnu.

s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero po svetu ● s fotokamero

NENAVADEN PROTEST. Bejrut je mesto, kjer šoferji sploh ne spoštujejo prometnih predpisov. Pri prometnih nesrečah je bilo lani 292 smrtnih žrtev. Zaradi tega je pred dnevi 292 libanonskih študentov poleglo na nekem trgu v glavnem mestu, ter tako protestiralo proti brezvestnosti šoferjev.

TOKRAT BREZ ŽRTEV. Pred dnevi je eksplodiral bencinski tank v letalu, ki so ga uporabljali za meteorološke raziskave. Nesreča se je zgodila na letališču blizu Belfasta v severni Irski, malo preden je letalo vzletelo. Požar je letalo sicer uničil, k sreči pa človeških žrtev ni bilo.

Železničar in njegov dohodek

Na območju skupnosti železniških podjetij Ljubljana so železniška transportna podjetja in njihove sekcije že sprejela pravilnike o delitvi čistega dohodka. Sedaj so v razpravi pravilniki o delitvi osebnih dohodkov, ki imajo za podlago lansko povprečje osebnih dohodkov, ne da bi upoštevali koeficiente za izvršeno delo, ki so jih izplačevali v lanskem prvem polletju. Popravili so malenkostna nesorazmerja in določili novo razmerje med stalnim in gibljivim delom 55:45 %.

Odprto je še vedno eno najvažnejših vprašanj naše nove organizacije in demokratičnosti delitve: delitev transportnih dohodkov med ŽT podjetji. Skupnost JŽ Beograd je predložila načrt pravilnika o oblikovanju in delitvi transportnih dohodkov, ki pa ne upošteva objektivnih pogojev poslovanja. Zato je UO skupnosti ŽP Ljubljana predlagal objektivnejše osnove o oblikovanju in delitvi transportnih dohodkov po uvedbi področnih tarif, ki so podlaga za skrbno gospodarjenje in so v skladu s pravilno ekonomsko karakteristiko transportnih uslug.

Kolikor ne bo rešeno vprašanje delitve transportnih dohodkov po sodobnih nazlranjih, ki jih zastopa skupnost ŽP Ljubljana, bodo postali pravilniki o delitvi čistega dohodka le čisto navadno administrativno določanje plačilnega sklada. Saj je tudi po predlogu skupnosti JŽ Beograd o oblikovanju in delitvi transportnih dohodkov delitev administrativna in celo vezana na proračun. To pomeni negacijo delavskega samoupravljanja na železnici, dušenje ustvarjalne sile in nepriznanje vloženega dela.

Predlogi pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov niso dovolj spodbudni, ker se delež pri delitvi dohodka pretežno meri po fizičnih pokazateljih, splošni uspeh gospodarjenja pa je le proklamiran in skoraj ne pride v poštev zaradi nizkega čistega dohodka ŽTP. Odnos med visokimi poslovnimi stroški in nizkim čistim dohodkom bo treba zaradi zastarelih osnovnih sredstev in zaradi tega, ker štejejo obnovo teh sredstev (remont prog) v poslovne stroške, spremeniti v korist čistega dohodka z družbenimi sredstvi za investicije ali vrnitvijo izgubljene amortizacije.

Oglejmo si povprečne osebne dohodke delavcev zaposlenih po ŽT podjetjih z upoštevanim nadurnim delom (turnusi) in po računskem staležu brez vpliva nadurnega dela v času januar — september 1961.

Osebni dohodek na	Ljubljana ŽTP	Maribor ŽTP	N. mesto ŽTP	Postojna ŽTP	N. Gorica ŽTP
enega delavca z opravljenim nadurnim delom	26.572	25.817	25.405	28.550	25.771
po računskem staležu brez vpliva nadurnega dela	17.338	18.760	18.342	21.123	18.964
skladi na enega delavca	70.987	45.172	27.205	119.054	29.960

Tabela pokaže, da so osebni dohodki in skladi delavcev, zaposlenih po ŽT podjetjih, daleč pod povprečjem osebnih dohodkov delavcev v našem gospodarstvu, kjer se gibljejo povprečja do 37.000 din — zvečine brez nadurnega dela. Po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov se n. pr. predvideva obračunska tarifa za tehnika 28.000 in za visokokvalificiranega delavca 23.000 din. Pri tem ni mogoče praktično povečati osebnega dohodka, razen z nadurnim delom. Osebne dohodke še zmanjšujeta manjša izvršitev dela kot 100 % in povračilo škod, ki imajo zvečine objektivni vzrok.

Do sedaj na železnici ni prišlo do prisvajanja pretiranih osebnih dohodkov vodilnih ljudi. Srečujemo pa se s slabim pojasnjevanjem in seznanjenjem proizvajalcev o bistvu in načinu delitve, kar naj bi pojasnili vodilni uslužbenci.

SLAVKO ŠUKLJE

Železničarja pri spuščanju zapornic. Foto: Švabić

MNENJA IN KRITIKA

Vloga obratne ambulante pri zaščiti delavstva

K razpravam na kongresu za preventivno medicino

V sodobno urejeni zdravstveni službi ima preventivna zaščita industrijskega delavstva izredno pomembno mesto. Tudi če nismo zdravstveni strokovnjaki, lahko razumemo, da bo neurejeno, nezaščiteno delovno okolje kaj lahko povzročilo obolevnost in nezgode v obsegu, ki presega normalno povprečje drugih skupin državljanov. Včasih ogroža delavca na določenem delovnem mestu ta ali ona profesionalna bolezen, higiensko neurejeni prostori zmanjšujejo odpornost pred prehladi in drugimi boleznimi, da ne govorimo o nezgodah, ki jih povzroča slabo zaščiteno delovno okolje. Številne izkušnje v svetu in pri nas pa so pokazale, kako občutno lahko s pravilno zaščito delavstva zmanjšamo obolevanje tako, da je zdravstveno stanje v industriji zaposlenih ljudi celo dokaj boljše kot podeželskega prebivalstva, ki ga bremene navade zaostalosti, težji dostop do zdravstvenih ustanov itd.

Nič čudnega torej, da so tudi na zadnjem kongresu za preventivno medicino ob glavnih temah, ki so obravnavale zdravstveno službo v komuni, organizirali poseben simpozij za medicino dela, na katerem so se zbrali predvsem zdravniki obratnih ambulant iz vse države. Navzlic pomembnemu mestu, ki ga je odmeril kongres problemom obratnih ambulant, pa vsebujejo zaključki vsaj v odnosu na stanje v Sloveniji nekatere tehtne pomisleke. O tem je treba spregovoriti predvsem zato, ker je dosedanja praksa dovolj utemeljila nujnost in prednost obratnih ambulant, tako da nam ne more biti vseeno, kako se bo ta oblika zdravstvenega dela dalje razvijala.

V NAČELU IN PRAKSI NEDELJIVOST ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Z načelnim vodilom — nedeljivost preventivne in kurativne zdravstvene zaščite — ki ga je poudaril tudi simpozij za medicino dela, ni v skladu zaključek, ki pravi: »O tem, ali naj se obratna ambulanta ukvarja s kurativnim ali preventivnim delom, ali samo s preventivno zaščito, naj odločijo obstoječi pogoji in možnosti.«

Vsekakor je že taka dvojna možnost vzbudila pomislek, da je zdravstveno delo »glede na obstoječe pogoje« vendarle možno deliti. S tem se nič moč strinjati in je to samo še dokaz več, da načelo o nedeljivosti zdravstvene zaščite v praksi še ni pognalo dovolj globokih korenin. Do tega zaključka in prav tako do neutemeljene smernice, da naj bi obratne ambulante zdravile samo člane kolektivov ne pa tudi njihovih svojcev, »ker bi to lahko škodovalo razvoju medicine dela«, je privedla predvsem razprava o svobodni izbiri zdravnikov v okviru obratnih ambulant. Velik del razprave se je namreč sukal okrog dveh vprašanj: Ali morajo člani kolektivov iskati pomoč izključno pri svoji obratni ambulanti, in drugo vprašanje, ali lahko zdravnik obratne ambulante zdravi ljudi tudi izven svojega kolektiva, če si ga ti izberejo za zdravnika na osnovi svobodne izbire.

Ta dva problema nikakor ne bi smela povzročiti kompromisnih, administrativno-formalnih zaključkov o možnosti delitve preventivnega in kurativnega dela in o omejitvi delokroga obratnih ambulant. To tem manj, ker zakon o organizaciji zdravstvene službe pri prosti izbiri nikakor ne predvideva administrativnih omejitev, pa naj si bo to za tistega, ki zdravniško pomoč išče, ali za zdravstvenega delavca, ki jo nudi. Eno je, kako prilagodimo to pravico objektivnim pogojem in možnostim, drugo pa je omejitev na osnovi formalnega sklepa.

PROBLEMOV NE MOREJO UREJATI FORMALNI SKLEPI

Če pogledamo razmere v Sloveniji potem vidimo, da so nekatere večje obratne ambulante že doslej zajemale ne le članov kolektiva, temveč tudi njihove svojce. Nesmiselno bi bilo, če bi sedaj svojo dejavnost omejile, zlasti še, ker so zdravstveni delavci vsepovsod poudarjali velike prednosti, ki jih daje dobro poznavanje ne le delovnega mesta, temveč tudi družine in okolja zaposlenega. Kjer pa kapaciteta obratne ambulante tega ne dopušča, lahko tovarna obratno ambulanto kadrovsko, prostorninsko itd. okrepi, če ima za to možnost in če je to želja kolektiva, če pa tega ne bo, se bodo svojci sami usmerili bolj v zdravstveni dom, ker bi bila sicer čakalna doba pri obratnem zdravniku predolga. Jasno pa je, da navajanje podatkov nekaterih obratnih zdravnikov, da je zapustilo obratno ambulanto trideset ali petdeset in celo več odstotkov zaposlenih, ne more vplivati na to, da bi sprejemali določila o prisilni usmeritvi v obratno ambulanto, temveč je v takem primeru potrebno pogledati, kašna je obratna ambulanta in delo v n/j in kako to izboljšati, da bodo imeli ljudje vanjo zaupanje.

V Sloveniji imamo okrog 80 obratnih ambulant in po večini prosta izbira skoraj nikjer ni izzvala takih posledic. Če pa so se dva ali trije odstotki delavcev, ponekod je bila ta številka še nižja, usmerili raje v zdravstveni dom in ne v domačo ambulanto, pa to nikakor ne more biti vzrok, da bi obratne ambulante zagnale vik in krik, kako poslej ne bo več mogoče imeti pregleda nad zdravstvenim stanjem zaposlenih, zlasti še ne, če ima zdravnik dobro povezavo z zdravstvenim domom. Vsekakor pa je tudi pri nas pereče vprašanje, kako pravilno porazdeliti delovni čas na sprejem bolnikov v ambulanti in na neposredno zdravstveno delo v obratih, pri zaščiti delovnih mest, higienskih ukrepih itd. Te splošne zdravstvene zaščite je marsikje premalo. Vendar pa bo treba iskati rešitev ne v formiranju obratnih ambulant s specialnim preventivnim delom, ki bi bilo neživljenjsko, temveč predvsem v kadrovski krepitvi in pravilni notranji organizaciji dela obratne ambulante.

Marija Namorš

Od „konjičkov“ k resnemu delu

Organizacije LT ljubljanskega okraja bodo morale poživiti svojo dejavnost

Zadnji čas je že, da preide Ljudska tehnika od bolj ali manj primitivnih oblik dela — »konjičkov« — na bolj organizirane oblike: poseganje v resne tehnične probleme, v razvoj tehnike nasploh. To je bila osrednja ugotovitev na nedavnem posvetovanju predstavnikov občinskih odborov in društev LT ljubljanskega okraja.

Tehnični napredek je treba jemati za bistveno družbeno vprašanje, Ljudska tehnika ima pri tem široko področje udejstvovanja — šole, podjetja, inštituti, stanovanjske skupnosti itd. — vendar se ne moremo več zadovoljevati le z aktivisti. Ti so sicer utrdili organizacijo, njihovo delo je še zmeraj vseskozi pozitivno, vendar pa mora LT pritegniti v svoje vrste čim več strokovnjakov. Zdaj je kadrovski sestav slab že v občinskih odborih LT, kjer dela navadno le nekaj ljudi, strokovnjakov pa skoraj ni. Sedaj ni bistvena naloga predstavnikov LT, da prihajajo med ljudi, češ, »potrebna je organizacija LT, ki je še nimate.« Nasprotno, najprej naj se zanimajo za tehnične probleme v tej ali oni tovarni, organizacija LT pa naj nastane, če se pokaže potreba. Osnovna dejavnost je »spodaj«: v občini, podjetjih, na šolah, seveda pa je potrebna pomoč SZDL, zborov proizvajalcev, zbornic in izobraževalnih centrov. Zlasti bo pomoč potrebna tam, kjer se mora organizacija LT bojevati z osnovnim problemom: kje dobiti prostore?

Čeprav število organizacij ni važno, je vendar pomembna ugotovitev, da je več kot polovica organizacij prav v ljubljanskih mestnih občinah ter da so te organizacije tudi najbolj delavne. Vendar ne gre nalagati krivde za slabo delo LT samo drugim. Organizacije LT prevečkrat pričakujejo le pomoči; to je seveda ugodneje, kakor pa trdo delati. Težko razumemo, da niso n. pr. v občinah Bežigrad, Litija, Vrhnika ali Medvode organizirali niti občinskega odbora LT, ko pa so vendar tam močna industrijska podjetja in je tudi precej šol. Člani LT bi morali biti dosti bolj aktivni, zahtevati bi morali ustanovitev občinskih odborov Ljudske tehnike, sami bi morali sodelovati s sorodnimi društvi. Če bi bila vsa taka prizadevanja le zaman, zakaj pa ne bi mogli tega povedati na zborih volivcev? Seveda pa LT ne bo mogla pridobiti ljudi za sodelovanje, če bo vsa njena dejavnost ostala pri »rezljanju in lepljenju«. Želje ljudi, zlasti pa mladine, so danes dosti večje.

V šolah imamo že z zakonom predvideno tehnično vzgojo. Kje dobiti učitelje za ta predmet? Učitelji na osemletkah sami tega dela ne zmorejo, niti tam ne, kjer imajo dobro opremljene delavnice. Zakaj si ne bi pomagali s strokovnjaki iz tovarn in občinskih odborov LT? V tem primeru bi se lahko vse organizacije LT zgledovale po trboveljskem primeru: zaradi pomanjkanja učiteljev za tehnično vzgojo si bodo pomagali s strokovnjaki iz podjetij. Vendar bo na šolah prav tako treba preiti na resno delo. Napak je če se društvo LT na šoli loti izdelovanja pepelnikov, ki jih nato prodajajo in tako zbirajo denar. Vendar izdelovanje pepelnikov še zdaleč ni resno tehnično delo, ni namen proizvodnega dela na šolah.

Seveda mora LT prepričati delovne kolektive, da bodo imeli sami koristi od sodelovanja s to organizacijo. Pomoč podjetij šolam bi omogočila, da bi dobila že na pol priučene »tehnike«, ki bi že nekoliko poznali delo v tovarnah.

Člani LT nenehno tožijo: ne moremo pridobiti tehnične inteligence, ne moremo najti skupne poti za sodelovanje z društvi inženirjev in tehnikov, ljudje nočejo delati zastonj itd. Res je, da strokovnjak nerad dela zastonj, res pa je tudi, da organizacije LT ne najdejo pravega dela zanj. Inženir in tehnik naj bi delala v LT tisto, za kar sta strokovnjaka. Tedaj ju bo veselilo tudi brezplačno delo; morda bo lahko takšno, kakršnega ne dobita tam, kjer sta redno zaposlena. Mariborska organizacija LT je pritegnila v svoje vrste zelo veliko inženirjev in tehnikov, tako da je danes že pravi možganski in tehnični potencial. Težko pa bo dobiti strokovnjaka, da bi zastonj rezljal in lepil preproste jadrnice, jadralna letala ali pepelnike. LT naj ne pozabi na novatorje, izumitelje, študente tehnike ter na druge ljudi, ki se pri vsakdanjem življenju srečujejo s tehniko. Se povsem nezorana ledina je delo LT v stanovanjski skupnosti. Veliko manj drugih naprav bi bilo pokvarjenih, če bi se ljudje imeli kje naučiti ravnanja z njimi. Tu je lahko LT res prava množična organizacija za tehnično izobraževanje.

Največkrat se pokaže, da je jadikovanje članov LT posledica njihove premajhne aktivnosti in zavzetosti za delo. Sami naj bi prepričali druge organizacije in delovne kolektive, da jim lahko koristijo. Le tako bo mogoče dobiti prostore in sredstva.

Na sestanku so govorili tudi o delu AMD Ljubljana. Menili so, da šola za šoferje ni več društvena dejavnost, tako da bi jo bilo treba izločiti iz društva in ekonomsko osamosvojiti. Imela naj bi prav take obveznosti do družbe kot druge ustanove. Tako so storili n. pr. tudi z Zavodom za tehnično izobraževanje. Zaradi poudarka na šoli je društvo precej zanemarilo druge dejavnosti, saj ima za uspešno delo v prometni vzgoji mladine več zaslug Tajništvo za notranje zadeve kot pa AMD Ljubljana.

Da bi delo bolj teklo, bi bilo koristno ustanoviti pri ljudskih odborih organ — svet — za tehnično vzgojo, kot že imajo svete za druge dejavnosti.

Na sestanku obravnavane zadeve sicer ne bo moč urediti takoj in niti povsod enako, saj so razmere na posameznih področjih precej različne. Vsekakor bo treba najprej povečati aktivnost članov.

S. Ivanc

Zakaj Maribor potrebuje strojno fakulteto?

V Mariboru živahno razpravljajo o predlogu Društva strojnih inženirjev in tehnikov, da bi v Mariboru čimprej ustanovili strojno fakulteto. Na številnih sestankih v društvu ter v posameznih gospodarskih organizacijah so spoznali, da se delovni kolektivi močno zanimajo za uresničitev te zamisli. Mariborski industrijski bazen ima glede na svojo razvitost malo višjih in visokih kadrov, v vseh gospodarskih panogah je čutiti pomanjkanje. Samo v mestu Mariboru je okrog 30.000 delavcev, na katere odpade le nizek odstotek inženirjev in tehnikov. Tudi drugi večji kolektivi v neposredni bližini, v Kidričevem, Slovenski Bistrici, Ravnah na Koroškem, Rušah in v nekaterih drugih industrijskih središčih so glede kadra v podobnem položaju. Značilna je ugotovitev nedavnega posvetovanja med predstavniki ljubljanske fakultete za strojništvo in mariborskega društva strojnih inženirjev in tehnikov, da ima samo en zavod v Ljubljani toliko inženirjev kot ves mariborski okraj. Na ljubljanski fakulteti za strojništvo je leta 1960 diplomiralo sto inženirjev, od katerih se jih je le 19 zaposlilo v industriji. Vsi drugi so odšli v druge službe ali pa v druge republike.

V Mariboru je izredno zanimanje za študij strojništva, vendar se marsikdo ne more odločiti za študij v Ljubljani zaradi oddaljenosti in materialnih razmer. Tri mariborske šole bodo že leta 1962 dale okrog 500 absolventov strojne stroke, od katerih bi se vsaj polovica odločila za študij na strojni fakulteti, če bi bila seveda v Mariboru. Poglejmo za ilustracijo položaj na Višji tehniški šoli v Mariboru, kjer je letos trikrat toliko strojnikov kot gradbenikov in dvakrat toliko strojnikov kot študentov eletro stroke. Razen tega pa je za študij strojništva vedno večje zanimanje.

Ljubljanska fakulteta za strojništvo je doslej že ustanovila centre za izredni študij strojništva v Kopru in v Kranju. Predstavniki te fakultete so na nedavnem sestanku potrdili, da so proti vsakemu monopolizmu in centralizaciji. Prav tako so priznali, da so utemeljitve mariborske industrije za ustanovitev strojne fakultete tehtne in premišljene. Pri ustanovitvi te fakultete v Mariboru prav tako pričakujejo pomoč v pedagoških, organizacijskih, strokovnih in programskih vprašanjih, ki jo je ljubljanska fakulteta obljubila.

Statistični podatki kažejo, da bo v mariborskem okraju do leta 1965 okrog 5000 absolventov osnovnih šol, ki bodo pritiskali na šole druge stopnje. Dosedanje izkušnje so pokazale, da okrog 70 odstotkov absolventov teh šol nadaljuje šolanje na drugi stopnji. Ta pritisk je najmočnejši predvsem na tehniki, in sicer v strojni in električni stroki.

V Mariboru se dobro zavedajo, da strojne fakultete ne morejo ustanoviti čez noč, ne da bi se temeljito pripravili in proučili vse pogoje. Že sedaj razmišljajo o ustvarjanju materialnih in kadrovskih pogojev za uresničitev svoje zamisli, brez katerih je ustanovitev že vnaprej obsojena na neuspeh. Mariborska industrija pa je zelo zainteresirana, da Maribor čimprej dobi svojo fakulteto za študij strojništva z nekaterimi specifičnimi smermi študija, ki so značilne za mariborski industrijski bazen.

M. Kos

Pravda za 7 dinarjev

Napišite nekaj o tem — so mi rekli v eni izmed ljubljanskih podružnic Narodne banke. — Ali naj res zapravljamo čas za številne podobne primere?

Izročili so mi »izvršilni predlog« Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani (št. J 12123-61-1).

Ko sem dokument pregledal, sem pomislil na vrsto uslužbencev, ki so imeli ali pa bi morali imeti opravka s to »zadevo«.

Iz primera, ki vam ga bom opisal, sem razbral marsikaj, prav gotovo pa naslednje:

Stranka, ena izmed velikih gospodarskih organizacij v celjskem okraju, od omenjenega okrožnega gospodarskega sodišča zahteva, naj izda za zavezano stranko, zlatarski atelje v Ljubljani, »izvršilni predlog« za plačilo 8% zamudnih obresti od glavnice 603 din (od 13. junija do 10. avgusta 1961) v znesku — beri in piši — sedem dinarjev!!

Sicer je vse prav. Tako je treba ravnati, če ne gre drugače. Toda poglejmo še drugo plat, pa bomo videli, da le ni vse prav.

Koliko ljudi je delalo za teh sedem dinarjev: najprej je bilo treba seveda napisati zahtevek na sodišče; pri tem sta prav gotovo delala strojepiska in tisti, ki je narekoval oziroma sestavil zahtevek; potem ekspeditor, ki je pismo vpisal, in kurir, ki ga je odnesel na pošto. To so štirje! Vseh drugih pri nadaljnjem delu sploh ne omenjajmo!

Poštnina za pismo iz Celja do Ljubljane stane 25 dinarjev. Seveda, če ga niso, kar je zelo verjetno, poslali priporočeno. To je stalo trikrat toliko, kolikor znaša terjatev. Potem sodna taksa, tiskovine... in čas, čas, ki je tako dragocen. Morda se je moral kdo celo pripeljati na sodišče...? Stroški postopka za teh sedem dinarjev so 400 din.

Gotovo je tudi sodnik, ki je po službeni dolžnosti moral izdati »izvršilni predlog«, porabil nekaj časa za preverjanje dokumentacije; tudi strojepiska je morala prepisati nalog in tako dalje... Na podlagi tega »izvršilnega predloga« teče delo seveda po svojem tiru tudi v banki, ki mora predlog izvršiti.

In v bankah pravijo, da takih primerov — menda celo za 2 dinarja — ni malo.

Sodim pa, da jih sploh ne bi smelo biti. Take malenkostne terjatve bi morale gospodarske organizacije urediti med seboj. Kot da ne bi imeli drugega dela; in kot da bi imeli ne vem koliko časa za pravdanje — za 7 dinarjev?!

Mar ne bi bilo bolj koristno, da bi v tem času reševali večmiljonski zahtevek te ali one gospodarske organizacije. Saj je teh — koristnih — opravil več kot dovolj.

Torej ne tako, marveč drugače! In — čimprej!

Ivo Graul

Sodobna zveza med avtobusnimi postajami

Za potnike na avtobusnih progah od Beograda do Skopja in Ohrida ima skupna avtobusna kooperacija na voljo teleprintersko službo in možnost rezervacij (30 dni vnaprej za vse redne avtobuse). Tako lahko vsak čas po teleprinterju iz Ohrida, Skopja, Niša in Beograda obveščajo o potovanju in o potnikih, zlasti ob slabem vremenu ali ob prometni nesreči. Skupna avtobusna kooperacija uporablja tudi štiri postojanke za intervencijo. Zaradi nagle intervencije teh postojank vzdolž avtobusne proge bodo potniki zares brez skrbi. V prihodnje bodo te postojanke — punkte — za intervencijo opremili z najbolj sodobnimi sredstvi. Uvedli bodo tudi radijske zveze med podjetji »Gateh postojank vzdolž avtosaobraćaj« in »Lasta«.

Treba bo najti tuti skupni naziv za to kooperacijo. Za dosedanje »Galeb«, »Proleter«, »Putnički saobraćaj« in »Lasta« naj bi našli enotno ime. Občine bodo morale na novih avtobusnih progah urediti posamezne avtobusne postaje.

D. Arsov

Prva etapa nasipavanja Novega Beograda je končana

Z nasipanjem ozemlja med staro železniško postajo in študentskim naseljem, kjer bodo na površini petih kvadratnih kilometrov sezidali novo mesto za več kot 50.000 prebivalcev, so končali. Polnih šest let so s tremi bagri črpali iz Donave pesek in ga nasipali na tem močvirnatem ozemlju.

Zabeleženo

Zakaj nezaupanje?

V zadnjem času v mnogih krajih ustanavljajo kmetijske kombinate ali se vsaj menijo o tem. Z ustanavljanjem nekaterih kombinatov pa ne gre lahko, ker je v nekaterih kolektivih, ki naj bi se združili, mnogo nezaupanja do drugih kolektivov. Na levem bregu Mure v murskosoboškem okraju je bilo v začetku razprav o ustanovitvi kombinata opaziti takšno nezaupanje v delovnih kolektivih kmetijskih gospodarstev, v Mariboru pa prav narobe — v kolektivih predelovalne industrije.

Nadrobnejša analiza takšnega nezaupanja kaže, da se povsod bojijo tistega kolektiva, ki dá pobudo za ustanovitev kombinata. V murskosoboškem okraju so se zbali, da bodo kolektivi predelovalne industrije, ki so dali pobudo za ustanovitev kmetijsko predelovalnega kombinata, hoteli imeti vodilno vlogo in želeli podrediti proizvodnjo sedanjih samostojnih kmetijskih posestev svojim koristim. Pravilnik s širokimi pravicami ekonomskih enot v kombinatu, kakor so predvidene v osnutku, pa bo to lahko preprečil. V Mariboru pa so kmetijska posestva dala pobudo za ustanovitev kmetijskega kombinata, zato kolektivi predelovalne industrije razmišljajo, češ ali nas ne bodo oškodovali, če se bomo z njimi združili v eno podjetje, v kombinat.

Takšno nezaupanje gotovo ni utemeljeno, čeprav ni izključeno, da si kateri sedanjih samostojnih kolektivov ne bi poskušal prilastiti vodilne vloge nad drugimi kolektivi sedanjih samostojnih gospodarskih organizacij. Vse poskuse je moč preprečiti z ustreznimi pravilniki in dejavnostjo delovnih kolektivov. Če pa bi kdo le hotel vsiljevati svojo voljo drugim, pa lahko le razbije kombinat. Zato je treba, da tudi tisti kolektiv ali nekaj posameznikov v njem, ki z ustanovitvijo kombinata želijo uveljaviti svojo »nadvlado« nad drugimi kolektivi, opustijo takšne načrte ali stremljenja, ker gotovo ne bodo uspeli.

Kmetijski kombinat je treba ustanavljati s poštenimi računi in brez pretiranega nezaupanja, pa bo gotovo koristil vsem kolektivom, ki se bodo v njem združili, in se v nekaj letih razvil v trdno gospodarsko organizacijo z enotnim kolektivom. To gotovo velja tudi za trgovsko podjetje »Povrtnina« v Mariboru, ki so ga tudi povabili, naj se vključi v kmetijski kombinat. »Povrtnina« se je namreč že želela združiti z manjšim kmetijskim obratom, ki bi prideloval vrtnine za njene prodajalne. V okviru kombinata bodo lahko zalagali prodajalne »Povrtnine«, ki oskrbujejo mariborske potrošnike večjih industrijskih središč v okraju z živili, z lastnega posestva z vsem, kar je moč pridelati v mariborski okolici. Tako pa bo pridelovalcem zagotovljena tudi prodaja, ker bodo bolje načrtovali proizvodnjo kot zdaj, ko med njimi in trgovino ni ustrezne povezave.

J-k

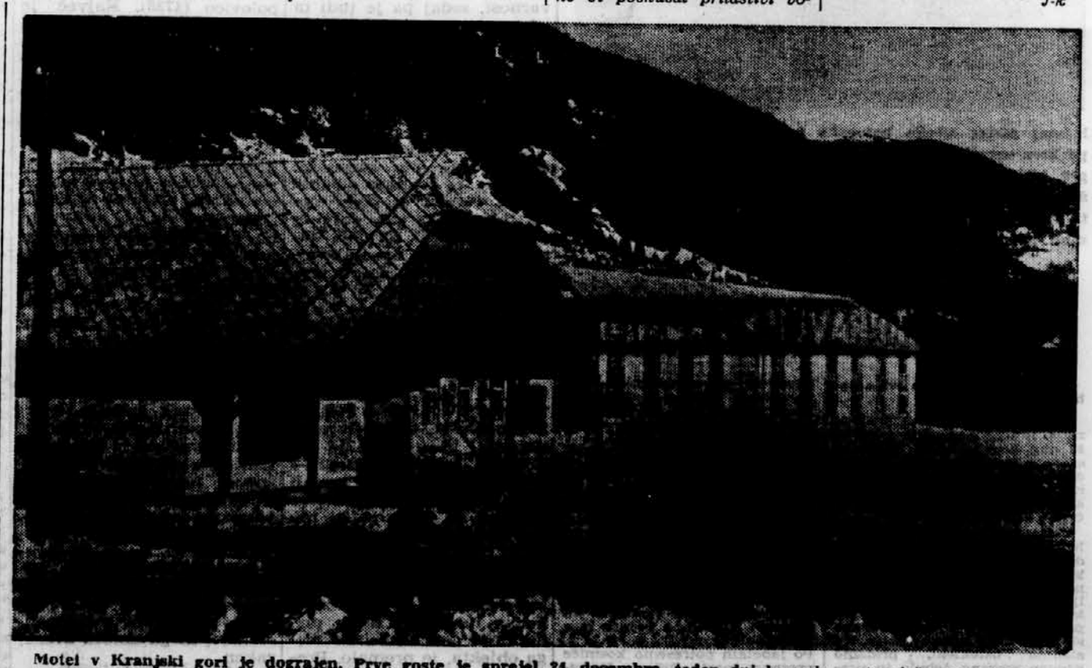

Motel v Kranjski gori je dograjen. Prve goste je sprejel 24. decembra, teden dni kasneje — torej še pred Novim letom — pa je pričela obratovati še kuhinja. V motelu je 22 dvoposteljnih in 6 enposteljnih sob. Po potrebi pa lahko namestijo v vsako sobo še eno ležišče, tako da lahko prenoči v njem do 78 gostov. Z novim motelom je napravljen pomemben korak za razvoj turizma v Kranjski gori.

Pisma bralcev

Še o naselju zgornje Gorenjske

Tovariš urednik!

Z veseljem pozdravljam idejo o graditvi naselja pri Žirovnici, ki jo je v Delu z dne 27. decembra 1961 nakazal ing. arh. F. S. z Bleda: želim jo podpreti z jeseniškega stališča.

Na južni strani Jesenic se dviga strma Možaklja, ki nam jemlje sonce, ko smo ga najbolj potrebni, to je pozimi. Železarna bruha dan in noč velike količine prahu in plina ter zastruplja ljudi, rastline in zgradbe. V tem nezdravem delu ozke doline gradimo stanovanja. Zadnje čase zgrajeni stanovanjski bloki se zaradi pomanjkanja prostora stiskajo in kratijo stanovalcem še tiste sončne žarke, ki pokukajo preko Možakle.

Že večkrat je bila izrečena misel, zakaj ne prenesejo naselja iz te ozke doline v Žirovnico. Stvarnost teh teženj dokazujeta novo naselje Breg in stanovanjska zadruga v Zabreznici pri Žirovnici, kjer si jeseniški delavci in nameščenci sami gradijo stanovanja.

Južno od Žirovnice, zahodno od naselij Moste in Breg, se razprostira do Lesc prostran travnik, ki je rahlo nagnjen proti Savi. Za zgraditev stanovanjskega naselja je idealen. Lega v široki radovljiški kotlini bi nudila naselju dovolj sonca in čistega zraka. Oddaljenost do javoniških valjarn je 5 km, do obratov na Jesenicah pa 7 km, tako da prevoz na delo z vlaki ali avtobusi ne bi bila ovira. Okolica je lepa, saj so v bližini turistični kraji in izletniške točke (Bled, Vintgar, Draga itd.), pogled na Julijce, obsijane s soncem, je edinstven. Gradnjo bi olajšali bližina železniške postaje v Žirovnici, cesta I. reda Ljubljana—Podkoren, vodovod, visokonapetostno omrežje, bližina gramoznic, ugoden teren za kanalizacijo itd.

Razpoložljivi zazidalni prostor na Jesenicah je že skoraj izčrpan. Prej ali slej nas bodo razmere prisilile, da gradnjo stanovanj premaknemo proti vzhodu, ker graditi v še ožji dolini proti zahodu ni smiselno. Vzhodno pa za smotrn perspektivni razvoj večjega naselja ni nikjer pred Žirovnico dovolj velikega in prikladnega prostora, ker je Bevško polje zasedla Železarna. Čas je, da začnemo čimprej graditi tako, da bo vsaj delu jeseniškega prebivalstva možno bolj zdravo stanovati. Če bi se tej ideji pridružili še drugi interesenti, bi bila gradnja seveda lažja in hitrejša.

Franc Seljak,
Jesenice, Maršala Tita 10

Zakaj plačati neopravljeno delo

Tovariš urednik!

Že večkrat sem slišal po radiu, pa tudi v časopisu sem bral različne kritike na račun hišnih svetov in njihovih predsednikov. Ker sem tudi sam eden teh predsednikov, me vse to zanima, saj se s problematiko hišnih svetov vsak dan ukvarjam. Nikogar ne nameravam zagovarjati, najmanj pa tistih, ki brezvestno opravljajo delo in zapravljajo ljudsko imovino. Hotel pa bi povedati nekaj besed o tistih ljudeh, ki delajo v hišnih svetih. O tistih, ki se trudijo, da bi s svojimi poslopji in denarnimi sredstvi gospodarili in upravljali tako kot pravi gospodarji, pa jih zaradi tega nekateri napadajo in smešijo.

Za kaj gre? Vsa stanovanja v poslopju, kjer stanujem, imajo električne štedilnike in navadne peči. Toda v pečeh poleti ne kurijo, zato tudi ni treba takrat čistiti dimnikov. O tem smo seznanili tudi dimnikarje. Toda leti so nam odgovorili, da morajo, kot določajo predpisi, priti, nekdo od hišnega sveta pa jim mora s podpisom potrditi, da so res prišli, potem pa je naša stvar, ali jim dovolimo čistiti dimnike ali ne.

Ker poleti in dobršen del jeseni nismo kurili v pečeh, nismo zahtevali, naj bi nam očistili dimnike. Toda zaradi »predpisov« smo morali dimnikarjem podpisovati potrdila, da so res prišli. Na koncu pa so nam poslali račun, češ da so čistili dimnike vse leto. Lahko si mislite, kako smo se razveselili teh predpisov, ko smo videli, da moramo plačati tudi za tiste mesece, ko nismo uživali uslug.

Zato se s polno pravico vprašujem, kakšni so ti predpisi? Le komu služijo? Kdo ima pravico zahtevati plačilo za neopravljeno delo?

Povedal bi še drug primer. Neki moj tovariš, predsednik hišnega sveta, je naročil tri posode za smeti pri tukajšnjem komunalnem podjetju. Odgovorni v podjetju mu je dejal, da bo ena posoda stala 2600 do 3600 din. Ko pa je podjetje poslalo posode za smeti, je hkrati z njimi poslalo tudi račun za 21.000 din. Ker je moj tovariš mislil, da gre pač za napako, se je obrnil do istega človeka. Toda le-ta ni hotel niti slišati, da sta se že prej dogovorila za ceno. Ko mu je moj tovariš dokazal, da je to res, ker se je nekaj podobnega zgodilo tudi dvema drugima, je omenjeni človek dejal: »kaj se le razburjate zaradi tega? Saj ne boste plačali iz svojega žepa. Posode bo plačal hišni svet iz hišnega sklada.« Ko pa se je moj tovariš uprl, da bi plačal, in ko je zagrozil, da se bo pritožil, mu je tisti spet odgovoril nekako takole: »Le komu se boste pritožili? Saj nimate nikogar. Svetujem Vam, da pravočasno plačate račun, kajti drugače boste morali plačati še obresti.«

Ne bi hotel o tem nadaljevati, čeprav bi lahko še marsikaj napisal, ker je bilo pri tem izrečenih mnogo hudih besed na račun hišnega sveta in družbenih sredstev. Hotel bi le postaviti nekoliko vprašanj odgovornim ljudem, katerih odgovore bi bilo zelo zanimivo slišati. Ali je takšno poslovanje socialističnega podjetja res moralno in dopustno? Ali je dovoljeno posameznikom tako ravnati s strankami? Ali res ni organov in predpisov, ki bi ščitili stranke pred vsakršno samovoljo?

Ta dva primera sem povedal le zato, da bi seznanil širšo javnost s kakšnimi problemi se moramo ukvarjati, s kakšnimi težavami se srečujemo in za kaj vse trošimo svoj dragoceni čas.

Hkrati pa bi skušal s tem opozoriti tudi na pomanjkljivosti posameznih predpisov, ki dovoljujejo nekaj takega, kar ni v skladu z našo družbeno ureditvijo in z našimi prizadevanji. Otroke vzgajamo doma in v šoli, da ne smejo lagati, slepariti in krasti, medtem ko nekakšni predpisi dovoljujejo da si nekdo prisvaja denar za neopravljeno delo.

Mislim, da bi morali takšne predpise, če so še v veljavi, pospraviti v muzej kot zgodovinsko preteklost, kajti tja zares sodijo zlasti še, ker se nekaj takega, kot je videti, ne dogaja samo pri nas v Brežicah.

Mirko Grublješić,
Brežice, Bizeljska c. 29

Čudna vstopnina za hokej

Tovariš urednik!

Novo umetno drsališče v Bloudkovem parku je zelo dragocena pridobitev za razvoj našega zimskega športa. Na račun so prišli drsalci, hokejisti ter številni ljubitelji drsanja. Med temi je največ mladine.

V okviru letošnje športne sezone smo že videli nekaj hokejskih tekem. Ob tem je posebno razveseljivo dejstvo, da so športni forumi odobrili znaten popust dijakom in študentom. Lep je primer Hokejskega kluba »Ljubljana«, ki je omogočil dijakom II. gimnazije (Subičeva 1) obisk tekme Ljubljana : Beljak po zelo nizki vstopnini — 40 din. Tudi vstopnina za ostale hokejske tekme je bila precej nizka. Ne nameravam pisati o HK »Ljubljana« in ostalih športnih forumih kot dobrodelnih ustanovah, čeprav zaslužijo za to javno pohvalo.

Čudna pa je bila vstopnina za tekmo Špartak : Slovenija (28. decembra). Športno občinstvo je bilo obveščeno, naj si zagotovi vstopnice v predprodaji pri »Kompasu«, bili pa so presenečeni ob visoki vstopnini 300 din, še bolj pa, ker ni bilo za mladino nobenega popusta. Toda sloves sovjetskega moštva je obetal kvalitetno igro in vsak je bil pripravljen odšteti tudi to vsoto. Večina sošolcev je kupila vstopnice v predprodaji, ostali pa smo se zbrali že zgodaj pred tekmo pri blagajnah ob igrišču. Poizvedovali smo, če je morda za dijake popust. Popusta ni bilo in kupili smo vstopnice po 300 din.

Ob začetku tekme pa smo izvedeli, da velja vstopnina 300 din za dva gledalca! To je nerazumljivo! Kaj je hotela Zveza s tem doseči? Mar je s tem ustregla tistim, ki so negodovali nad visoko vstopnino? Ali pa so bili tako usmiljeni samo redarji? Morda pa je to posebna tarifa za tiste, ki kupujejo karte v predprodaji in zgodaj pred tekmo? Težko je najti odgovor!

Tone Janša, Ljubljana

ORGANIZACIJA KOMUNALNIH SLUŽB

Iz zavodov v podjetja

Potreba po združevanju tudi na področju nekaterih komunalnih služb ob obali

V koprskem okraju je 12 komunalnih organizacij, od katerih jih ima sedem status podjetja, medtem ko jih pet posluje kot zavodi s samostojnim finansiranjem. Ker je življenjska praksa pokazala, da je tudi komunalni dejavnosti samo v prid, če prevzame organizacijsko obliko podjetja, je svet za komunalno dejavnost pri Obrtno-komunalni zbornici v Kopru julija letos vsem tem petim zavodom in pristojnim organom ljudske oblasti priporočil, da do konca leta pripravijo spremembo zavodov v podjetja.

Ko je isti svet te dni razpravljal o tem, ali in kako so napredovale priprave za to spremembo, je ugotovil, da še bo v novem letu verjetno vsa komunalna služba organizirala kot gospodarska dejavnost in da bodo torej tudi delavci in uslužbenci te službe pridobili vse pravice in dolžnosti samostojnih upravljavcev.

Seveda bi bilo pretirano pričakovati od te organizacijske spremembe čez noč vidne izboljšave. Gotovo pa je, da bodo dobili v komunalnih službah zaposleni ljudje mnogo več spodbude za dobro delo in bolje gospodarjenje. Značilno je n. pr., da niso s sestavljanjem in sprejemanjem pravilnikov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v komunalnih podjetjih, ki obstajajo kot taka šele kratek čas, v zaostanku za gospodarskimi organizacijami drugih panog. To pove, da so samoupravna načela že močno zakoreninjena tudi v tistih naših delovnih ljudeh, ki sprlčo še nedavne drugačne organizacije poslovanja niti niso imeli priložnosti, v praksi izvajati ta načela.

V razpravi o potrebah in perspektivah razvoja komunalnih služb pa so na omenjeni seji prišle do izraza težnje, ki so se pojavile že na drugih področjih. Ugotovili so n. pr., da nima nobena obalna občina najbolj primernega prostora za odlaganje smeti. Koprska komunalna služba jih vozi v Bertoke, piranska v 12 km oddaljene Korte. Predvideni razvoj teh občin terja skupno akcijo za zgraditev objekta, v katerem bi smeti sežigali in tako spravili to službo na higiensko primerno raven. Gradnjo takega objekta bi bilo mogoče finansirati iz kreditov za razvoj turizma. Treba je le pripraviti dokumentacijo in utemeljiti povezanost te službe s turizmom.

Drugo takšno vprašanje je delo komunalnih vrtov oz. rastlinjakov. Po en vrt ima vsaka obalna občina, razen tega pa sta tu še vrtnarsko podjetje »Cvetje« v Portorožu in gozdna drevesnica v Dekanih. Če nič drugega, bi bilo potrebno, da dosežejo ti vrtovi sodelovanje, ki bi utegnilo pripeljati do ustrezne specializacije, s tem do večje izbire in hkrati boljše gospodarnosti.

Isto so ugotavljali glede na pogrebno službo. Nobena izmed treh obalnih občin nima sredstev za nabavo primernejšega vozila, združeni pa bi se s krediti verjetno kaj kmalu znebili skrbi, ki jih ima sedaj vsak zase.

F. M.

Ne pritrjevanje, temveč samostojno sklepanje

S seje Občinskega ljudskega odbora Videm-Krško

Kot za večino občinskih ljudskih odborov velja tudi za ObLO Videm-Krško: preveč gradiva za eno sejo. Zadnja lanska seja tega odbora pa je bila po dnevnem redu še posebej obilna. Združili so gradivo dveh sej za eno. Dobrih sedem ur trajajoča seja ne more zagotoviti stvarne obravnave vseh problemov štirinajst točk obsegajočega dnevnega reda. Vzlic temu moram zapisati, da so odborniki v razpravi o posameznih zadevah dokazali, da niso pripravljeni samo pritrjevati, marveč samostojno sklepati.

Poročilo in razprava na skupni seji o zdravstvenih razmerah v občini sta trajali skoraj tri ure. Kurativna zdravstvena služba je še do neke mere dobra, močna pa šepa preventivna. Za zdravstveni dom so nujno potrebni novi prostori, v občini so samo tri medicinske sestre, premalo je tudi zdravnikov splošne prakse, zlasti pa zobozdravnikov, itd. Med tem, ko ima živinozdravnik v stanovanju telefon, ga zdravniki nimajo. V zdravstvenem domu nimajo dežurne službe.

Zaključki o tem problemu so naslednji: z gradnjo novega zdravstvenega doma je treba pričeti čimprej, načrti so pripravljeni. Trije novi zdravniki, ki jih bodo v kratkem zaposlili, bodo okrepili zdravstveno službo. Nočno dežurno službo bodo uredili v ambulanti tovarne Celuloza, ki bo povezana tudi z reševalno postajo. Srednji medicinski kader bo mogoče dobiti le s štipendiranjem.

Sila slabo stanje vodovodov v občini je treba reševati načrtno. Okoli 60 odstotkov pitne vode je neprimerne. V tem je eden izmed vzrokov za povečanje črevesnih obolenj. Umesten je prav gotovo predlog odbornikov, da bi kazalo uvesti obvezne tople malice na delovnih mestih. Analize namreč kažejo znatno višji odstotek obolelosti pri delavcih, ki med delom nimajo tople hrane. Od doma prinesene mrzle malice so često »zabeljene« z akoholom, ki je med delovnim časom še zlasti neprimeren.

Na ločeni seji zbora proizvajalcev se je razprava razvila zlasti ob dveh predlogih: ustanovitev skupnega medobčinskega sklada za gradnjo šol in vprašanje skupne in občinske Vodne skupnosti. Brez širše razprave pa so sprejeli sklep o ustanovitvi občinskega Zavoda za spomeniško varstvo.

Medobčinski investicijski sklad za gradnjo šol naj bi ustanovili za dobo desetih let. S tem skladom, v katerega bi OLO prispeval okoli 40 odstotkov vseh sredstev, bi bila olajšana gradnja šol v okraju. Odborniki niso bili proti združevanju sredstev v ta namen, imeli so le pomisleke glede prioritetnega reda gradenj posameznih šol v občinah, predvsem v njihovi občini. Pri tem je treba poudariti, da odbornikom ni bilo dovolj pojasnjeno, kako bodo sredstva sklada trošili po letih in v katere objekte; kaj se bo lahko zgradilo v enem ali drugem letu in podobno. Pred seboj so imeli le osnutek pogodbe o pristopu k temu skladu. V razpravi zato ni manjkalo tudi nekoliko lokalističnih stališč posameznih odbornikov. S predlogom nekaterih dopolnitev osnutka pogodbe so menili, da bi se vključili v ta sklad.

Glede dosedanjega dela medobčinske Vodne skupnosti pa so imeli več resnih pomislekov. Prvič je bila dosedaj Vodna skupnost projektant, sestavljalec predračunov, izvajalec del in sama sebi nadzorni organ. To je nezdružljivo, so naglasili. V tem vidijo poglavitni vzrok, da so dela Vodne skupnosti zelo draga. Primer: regulacija nekega potoka pri Leskovcu je veljala 110.000 din dolžinski meter. Predračun je bil dva in pol milijona, dela so stala okoli šest milijonov dinarjev. Letošnji načrt Vodne skupnosti na področju občine ni bil uresničen. Blizu 61 odstotkov vseh sredstev Vodne skupnosti doteka iz občine Videm-Krško. S temi sredstvi, to je kakih 90 milijonov dinarjev letno, pa je možno hitreje in uspešneje reševati številna vodopreskrbna in druga dela v občini.

Odborniki so soglasno sprejeli sklep, da ustanovijo občinsko Vodno skupnost. Del sredstev vodnega sklada, ki se nabere v občini, pa bi v bodoče dajali ostalim komunam v okraju bodisi kot dolgoročno posojilo ali kot dotacijo. Hkrati so predlagali vrstni red za najbolj nujna vodopreskrbna in melioracijska dela v občini. Vodna skupnost bo lahko uspešno rešila številne probleme, nakazane v poročilu in razpravi o zdravstvenem stanju v komuni.

P. Romanič

Združitev dveh sorodnih podjetij

Delavska sveta podjetij »Koteks« in »TOBUS« v Ljubljani sta sklenila, da se kolektiva združita. Dejavnosti obeh podjetij se prepletajo: trgovsko podjetje »Koteks« posluje v glavnem na domačem tržišču s kožami, kožnimi odpadki in strojili, izvozno in uvozno podjetje »TOBUS« pa ima največ prometa z usnjem, usnjenimi izdelki, strojili, kožami ter materialom za usnjarsko in čevljarsko industrijo. Združeno podjetje bo imelo več možnosti za uveljavitev na domačem in tujem tržišču. Naziv podjetja bo »KOTEKS-TOBUS«.

J. J.

● JESENICE

ORGANIZIRALI BODO »GORENJSKI SMUK«

Plenum občinskega odbora Zveze borcev na Jesenicah je na zadnjem zasedanju med drugim sklenil organizirati v počastitev spomina vseh padlih kurirjev, ki so prenašali pošto čez Karavanke in tam izgubili življenje, športno tekmovanje pod naslovom »Gorenjski smuk«. To naj bi bila za jeseniško občino osrednja prireditev, ki bo prvič organizirana v letošnji zimski sezoni. Prireditev naj bi postala tradicionalna in bi jo v bodoče organizirali vsako leto v drugem kraju.

U.

ZA IZOBRAŽEVANJE ČLANOV — SINDIKALNA ŠOLA

Občinski sindikalni svet na Jesenicah vključuje tudi ideološko komisijo, ki je za letošnjo sezono že pripravila program dela. Le-ta predvideva poleg splošne ideološke-politične izobrazbe sindikalnih delavcev v podružnicah tudi ustanovitev sindikalne šole, ki bi bila namenjena predvsem predsednikom in tajnikom podružnic. Ker vključuje Občinski sindikalni svet na Jesenicah 57 sindikalnih podružnic s preko 11.000 članov, je skrb za ideološko-politično izobraževanje članstva ena važnih dejavnosti.

U.

NA GOSTOVANJE V SISKU SE PRIPRAVLJAJO

Delavsko prosvetno društvo »Vujo Banjanin« v Sisku je povabilo na gostovanje v Sisak komorni zbor jeseniške Svobode. Ta se bo odzval vabilu konec januarja, v program pa bo vključil tudi soliste opernih arij, vokalni kvartet in instrumentalni sekstet.

U

Pomenki

Ko se je EMIL BABIČ pred tremi leti zaposlil v kmetijski zadrugi v Bertokih, je le-ta imela 8 ha zemljiških površin. Do sredine lani so površino svojih zemljišč povečali na 180 ha. S tem so prišli 1. julija lani v kmetijsko zadrugo Koper, ki se ji je pripojila še kmetijska zadruga iz Šmarij v Slov. Istri. Tako je sedaj v koprski komuni ena sama kar močna kmetijska zadruga. V njej je Emil Babič tehnični vodja kmetijske proizvodnje. Zanimali so me vrtnarski načrti te zadruge. Takole je povedal:

Po programu, ki ga že izvajamo, bomo letos v naši zadrugi gojili vrtnine na površini 240 ha. Naša proizvodnja je l. 1960 znašala 16% vseh tržnih presežkov na območju naše zadruge, lani 24%, letos pa računamo s 56%. Ker je tu še kmetijski kombinat Koper, ki se tudi ukvarja s povrtninami na določenih površinah, to pomeni, da bo družbeni sektor že obvladal tržišče vrtnin v komuni.

— Kako je pri vas z izbiro vrtnarskih kultur?

— Glede tega se ravnamo po potrebah tržišča tako, da začnemo aprila z zgodnjo zelenjavo (čebulo, grahom in krompirjem), nadaljujemo z jesensko in končamo z zimsko. Pri tem skrbimo za to, da so vrtnarstvo, vinogradništvo in sadjarstvo v skupni proizvodnji naše zadruge za sedaj udeleženi s 40, 30 in 20 odstotki. S tem dosežemo, da imamo primerno število delavcev za delo v vrtnarstvu takrat, ko v vinogradih in sadovnjakih ni toliko dela.

— Odkod so vaši delavci?

— Približno 40 odstotkov jih je z območja zadruge, ostali pa so iz drugih krajev. Seveda želimo, da bi jih čim več imeli takih, ki so tu doma, saj si s tem prihranimo sicer veliko skrb za stanovanja. V zadnjih letih smo dosegli, da povprečna starost naših delavcev ne presega 34 let. To je za delo v kmetijstvu kar primerna starost.

— Kako so vaši delavci zadovoljni s prejemki? Ali so ti takšni, da lahko pritegnejo mladega človeka v kmetijstvo? In še to: kako je sedaj pri vas z družbenim upravljanjem?

— Vprašanja so obširna in bi terjala daljše odgovore. Vendar vam bom poskusil ustreči. Lani smo se odločili za precej boljše plačevanje in to se nam je dobro obneslo. Delovni učinek se je povečal tudi za 100%. Polkvalificirani delavci so zaslužili 23.000 do 26.000 dinarjev. S težkimi in lahkimi stroji smo obdelovanje zemlje mehanizirali — izvzamem obiranje — do 80 odst., motiko — to klasično kmetijsko orodje, pa smo malone že poslali v muzej. Te proizvodne spremembe so obdelovanje zemlje v naši zadrugi močno približale industrijskim delovnim načinom in pritegujejo mlade ljudi.

Uvedba ekonomskih enot, izvolitev predsednikov kolektivov teh enot, sindikalnih pododborov in ustanovitev aktivov Zveze komunistov v teh enotah so ukrepi, ki so se v 6 mesecih, kar obstajajo, izkazali kot oblike, ki jim bomo v prihodnje posvetili še večjo skrb. Takole bi rekel: kljub skokovitemu razvoju zadružne kmetijske proizvodnje v naši zadrugi v zadnjih dveh, treh letih smo optimisti.

F. Mele

Naš fotozapisek

Komaj meter široka betonska brv čez potok na Mirni pa brez ograje je zlasti sedaj, pozimi, kaj nevarna. Cesnjo gre bližnjica na železniško postajo, do obrata tovarne šivalnih strojev in Sušilnice ter dela naselja. Cešnjo gre tudi mnogo otrok. Z nekaj metri debelejše žice ali lesenimi latami bi bila hoja čez brv veliko bolj varna.

Foto: Romanič

HITRO PRIPRAVLJENO KOSILO

Ogrski lonec, pečen riž z jabolki.

Ogrski lonec: Pol kg kislega zelja, 10 dkg prekajene slanine, 20 dkg čebule, velik krompir, srednje velik gomolj zelene, čajno žličko paprike, žlico paradižnikovega soka, dve kisli kumarici, eno hrenovko, strok česna in sol.

Zelje malo razrežemo in kuhamo v litru in četrt vroče vode. Solimo in pridamo ščepec kumne. Ko vre že deset minut, naribamo v zelje surov in olupljen krompir in zeleno. Zopet kuhamo deset minut. Med tem pa pražimo na kocke narezano slanino. Kožo damo v zelje. Ko slanina ostekleni, pridamo drobno zrezano čebulo in prežimo, da postane svetlo rumena. Sedaj pridamo še v kolobarčke narezano hrenovko, kumarice, papriko, paradižnikovo mezgo in s soljo zdrobljen strok česna. Premešamo in prepražimo, nakar stresemo v zelje. Kuhamo še deset minut. K jedi ponudimo v oblicah kuhan krompir.

Riž z jabolki: 40 dkg riža, liter in pol mleka, 5 dkg presnega masla, sol 6 dkg sladkorja, pet velikih jabolk in cimet.

Prebran in obran riž damo v vrelo mleko. Solimo, sladkamo in pridamo košček presnega masla. Postavimo v pečico, kjer naj se peče četrt ure. — Medtem olupimo jabolka, jih zrežemo v majhne rezinje in z njimi obložimo napi pečeni riž. Po jabolkih potresemo kosmiče presnega masla. Pečemo še petnajst minut. Pečeni riž potresemo s sladkorjem in cimetom.

● ILIRSKA BISTRICA

Velika sprememba v zadnjih letih

Da Ilirska Bistrica že pred leti ni imela urbanističnega načrta, se licu mesta danes bridko maščuje. S stotinami milijonov dinarjev, ki so bili zadnja leta porabljeni za stanovanjske in druge gradnje na skrajni periferiji bi lahko ob smotrnejšem zazidavanju dali mestu res pestri pečat in se Bistričani ne bi bilo treba prepirati s koruznimi polji sredi naselja.

Ta okoliščina otežuje zdaj tudi izvajanje komunalno-ureditvenih del, vendar so se jih prav lani lotili s precejšnjo vnemo: 1500 metrov novih pločnikov za mesto, kakršna je Ilirska Bistrica, ni majhna reč, še posebej velikega pomena pa je s stališča prometne varnosti ureditev pločnikov čez most ob hotelu »Zmaga«. Dokler ni bilo tu pločnikov, je bila ožina tega mosta resna nevarnost, sedaj pa je tudi ta odstranjena.

Za kopališče olimpijskih razmer, ki je s svojo zapuščenostjo spravljalo marsikaterega slučajnega obiskovalca Ilirske Bistrice na slabe misli o komunalnem gospodarjenju v tem kraju, so sedaj tudi na razpolago sredstva za gradnjo zidanih kabin, vendar se bodo morali pristojni organi čimprej pobrigati za to, da dobi kopališče svojega upravljavca. Komunala ima očitno preveč drugih skrbi in doslej ni utegnila skrbeti še za ta objekt, ki služi svojemu namenu po sili klimatskih naprav le 3 poletne mesece.

Omembe vredna je še skrb, ki so jo lani pokazali za ureditev manjših cvetličnih nasadov, kjerkoli je to dopuščal prostor. To je nedvomno usluga turizmu — sicer pa so cvetlični nasadi všeč gotovo tudi Bističanom! — še večjo pa bi mu storili, če bi se naposled odločili za gradnjo primernega hotela. Ugotavljati iz leta v leto, da gre skozi I. Bistrico množica turistov samo zato, ker v mestu ni zanje primernega gostinsko-hotelskega objekta, je premalo. Preseneča pa, da pristojni činitelji niso imeli uspeha, ko so kolektive ob obali vabili, naj si zgradijo svoje počitniške domove na Snežniškem območju, čeprav je na dlani, da človek, ki živi ob morju leto in dan, ne hodi na dopust na — morje.

Da Bističanom ne bi storili krivice! Zadnji dve leti se je v mestu marsikaj temeljito spremenilo. Ko bodo imeli za seboj nekaj svojih velikih skrbi (gradnja nove osemletke in pod.), bo več sredstev za ureditev tega ali onega, kar danes, komunalno vzeto, obiskovalca njihovega sicer lepega mesta še vedno moti.

F. M.

S SEJE ObLO LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK

NEOMEJENA HITROST MOTORNIH VOZIL POVZROČA NESREČE

Občinski ljudski odbor Ljubljana—Vič—Rudnik je na zadnji seji obravnaval poročilo o delu sodnika za prekrške. V letu 1961 so imeli 6696 pravno-kazenskih prijav, od katerih so obravnavali komaj dobro polovico (4738). Največ je prijav za prekrške proti cestno-prometnim predpisom. Iz poročila sodnika so ugotovili, da neomejena hitrost motornih vozil na Tržaški in Dolenjski cesti povzroča prometne nesreče. Zaradi tega so odborniki predlagali, da bi skušali doseči omejitev hitrosti na teh cestah ob prehodu v Ljubljano. Na vidnih mestih in na križiščih naj postavijo posebne prometne znake za zmanjšanje hitrosti in za previdnost.

Za volilno območje Mohorje so vpeljali posebni krajevni prispevek za dograditev ceste Lužarji—Predgozd. V vsem volilnem območju bodo plačali posebni prispevek lastniki kmetijskih gospodarstev, delavci in uslužbenci, ki imajo tam stalno bivališče. Ta prispevek bodo vplačali letos.

Investitorji, ki gradijo objekte na območjih občine, ki so določena kot ožji gradbeni okoliši, so dolžni kriti stroške za pripravo in komunalno ureditev stavbnega zemljišča. Ta prispevek mora biti manjši od 10 odstotkov, ki ga določa zvezni zakon.

Na seji so ustanovili posebni Zavod za letovanje mladine. Občina ima dva mladinska domova, v Logu pod Mangartom (za 40 otrok) in v Rovinju (za 90 otrok). Zavod naj bi bil organ, ki bi vsklajeval delovanje počitniških skupnosti pri družbenih organizacijah.

E. S.

● NOVA GORICA

PESTREJŠE OBLIKE DELA ORGANIZACIJ SZDL

V zadnjem času, zlasti po plenumu GO SZDL Slovenije je čutiti v goriški komuni živahnejšo in pestrejšo dejavnost v krajevnih organizacijah SZDL. Tako so na seji krajevnega odbora v Novi Gorici razpravljali o problemih novega načina finansiranja v šolstvu. Člani SZDL bodo vplivali, da bi probleme šolstva reševali skladno z gospodarskim razvojem.

V Ravnah so sklenili, da bodo s prostovoljnim delom popravili in vzdrževali krajevno cesto. Sredstva, ki bi sicer šla v ta namen, pa bodo porabili za ureditev klubskega prostora SZDL. Prav tako so v Bukovici zbrali ustrezna sredstva za primerno ureditev sedeža krajevnega odbora SZDL. Razen v Mirnu pri Gorici in nekaterih vaseh v Brdih so si sedeže uredile vse krajevne organizacije SZDL. Za uspešnejši razvoj politične dejavnosti sta se pred kratkim združili krajevni organizaciji SZDL Zapotok-Lig in Plave - Deskle. V kratkem se bosta spojili tudi organizaciji SZDL Doblar - Ročinj.

jp

Zgraditev pločnikov na obeh straneh mosta pri hotelu »Zmaga« v Ilirski Bistrici (na sliki desno) je odpravila nevarno ozko grlo na glavni prometni žili skozi mesto.

Foto: Frenk

Mariborski študenti pripravljajo ples

Klub mariborskih študentov v Ljubljani pripravlja tradicionalni »Kulturni teden« in že 32. akademski ples. Kulturni teden bo konec januarja in v začetku februarja ter bo priredil mariborskemu občinstvu med drugim tudi literarno glasbeni večer, koncert folklorne skupine in jazz ansambla. Sestavili so tudi že pripravljalni odbor za izvedbo akademskega plesa.

I. S.

Prostorska stiska Gospodarskega razstavišča

Lani smo v naših časopisih večkrat videli fotografijo makete Gospodarskega razstavišča. Maketa je igračka, ki nas lahko dostikrat vara; posebno če v isti maketi ne prikažemo širšega območja — v našem primeru bloke ob nasprotni strani Titove ceste in festivalno dvorano v globini Gospodarskega razstavišča.

Vsa Slovenija posebno pa še Ljubljana je z vidnim zadovoljstvom spremljala gradnjo osnovnih objektov novega Gospodarskega razstavišča. Obseg novega Gospodarskega razstavišča predvsem pa objekti, adaptirani stari in na novo zgrajeni so bili dograjeni v okviru letnih ali bolje kampanjsko zbranih sredstev.

Od prvih začetkov gradnje objektov pa do sedaj je razvidno, da so imeli projektanti vedno težave s finančnimi sredstvi, tako da so morali marsikateri objekt zgraditi kot provizorij in le nekatere v dokončni obliki.

Takšnemu razvoju oziroma gradnji objektov, ki traja že več let, so sledile pomanjkljivosti, ki pa se ob novih objektih vedno bolj kažejo. Eden izmed najbolj vidnih nedostatkov novega Gospodarskega razstavišča je vsekakor prostor. Na kratko — okoli starih in novih objektov razstavišča je premalo prostora; vse je prenasičeno, vse postaja pretesno, tako di imam občutek, da je že sedaj bolj tesno kot je bilo pod starimi kostanji v Tivoliju — na starem razstavišču.

Ob zadnji razstavi gradbeništva sem imel porazen občutek; pomanjkanje prostora na novem Gospodarskem razstavišču je bilo tako vidno, da bo temu vprašanju treba posvetiti vso pozornost in ga temeljito preštudirati.

Ko je v »Naših razgledih« izšel članek, ki je upravičeno kritiziral mikrolokacijo okroglega paviljona, sedaj imenovanega »jurčka«, sem pričakoval, da bodo odredili za novo razstavno dvorano, predvsem pa za stolpnico ob njej, precej več prostora. Na kratko — odmik od ostalih paviljonov predvsem pa od Titove ceste bi moral biti neprimerno večji kot je sedaj.

Na maketi je bil »jurček« verjetno prikazan kot steklen paviljon, ki ne bi oviral prostega pogleda po prostoru. V resnici pa je zaprt objekt, ki brez vsake potrebe popolnoma zapira pogled na celoten kompleks preostalih važnejših objektov. Pojavil se je v sredini že tako ali tako majhnega predprostora glavnih objektov, razen tega pa še tako blizu Titove ceste.

Vse študije bodočega profila Titove ceste ob Gospodarskem razstavišču in dalje so pokazale, da bo treba razširiti Titovo cesto vse od novih paviljonov. Zaradi tega ne bodo imeli ob Titovi cesti pred paviljoni nikakega predprostora, ki ga taki objekti nujno potrebujejo. Paviljoni bodo stali tako rekoč ob stavbni črti na zunanjem robu hodnika za pešce.

Še večja stiska na prostoru ob Titovi cesti pa nastopa v zvezi s podvozom, ki zahteva po sedanjem osnutke cestne mreže popolno križišče preložene Vilharjeve ceste in sedanje Livarske ulice s Titovo cesto. Za ureditev tega križišča bodo morali takoj porušiti razstavni paviljon Litostroja ter vseh starih provizorijev ob stari trasi Vilharjeve ceste. Novo križišče bo zahtevalo veliko prostora. Tudi sicer bo zahteval nov prečni profil Titove ceste premaknitev osi proti Gospodarskemu razstavišču. Razen tega bo takoj za križiščem ob Gospodarskem razstavišču postajališče za mestne trolejbuse.

Titovo cesto bo vsekakor treba regulirati. Novi nebotičnik ob razstavni dvorani naj bi se odmaknil globlje na razstaviščni prostor. Litostrojski paviljon bi bile in avtobuse.

Priložena skica bolj ali manj nazorno kaže kakšen bo obseg Gospodarskega razstavišča po dokončni regulaciji Titove ceste po preložitvi in izgradnji nove Vilharjeve ceste ter po izgradnji novega križišča. Skica tudi kaže, kako bodo ležali sedanji trajni objekti Gospodarskega razstavišča po obojestranski možni regulaciji in koliko prostora bo sploh še ostalo pred razstavnimi paviljoni.

Skušali obdržati, hkrati pa b. skušali tudi prepričati odgovorne projektante cestne mreže, da napravijo križišče na Titovi cesti v trasi sedanje Vilharjeve ceste in Likozarjeve ulice. Nova trasa Vilharjeve ceste odreže veliko površino sedanjega Gospodarskega razstavišča. Ko bi podrli provizorne zgradbe, ne bi mogli postaviti med novo traso Vilharjeve ceste in stavbno črto okroglega paviljona nobene nove zgradbe, saj ne bo prostora.

Poleg navedenega pa nam nova trasa Vilharjeve ceste povzroča neprijetnosti v dokaj ozki Livarski ulici, zato je treba dele posameznih objektov neogibno porušiti.

S traso podaljška Livarske ulice proti Ruski in Medvedovi ulici je sedaj predvideno križanje z novo traso gorenjske železnice v nivoju. Podvoz, ki bi bil nujno potreben, pa bi težko zgradili zaradi bližine Medvedove ulice.

Če obdržimo staro traso Vilharjeve ceste in v njenem podaljšku dobimo zvezo s Parmovo, Medvedovo in Rusko ulico, preko sedanje Likozarjeve ulice, dosežemo enako povezavo med imenovanimi komunikacijami, kot pri zvezi preko Livarske ulice. Važno pri tej trasi pa je to, da je dosti laže izvršiti v tej trasi podvoz pod novo traso gorenjske železnice.

Z znižanjem sedanje Titove ceste ob razstaviščnem prostoru bi lahko znižali tudi celotno razstavišče, s padcem proti Titovi cesti.

Ne glede na dosedanjo etapno gradnjo Gospodarskega razstavišča bi bilo pravilno, da gre za celoten kompleks, ki je v perspektivi predviden za Gospodarsko razstavišče, izdelamo zazidalni načrt. Tak postopek bi bil gotovo bolj pravilen, ker bi ne glede na kampanjsko gradnjo gotovo dobil vsak nov objekt določen prostor, ki je za take zgradbe tako zelo važen.

Po potrebi naj bi sestavili točen program perspektivnih gradenj, kasneje pa bi razpisali natečaj za kompletno ureditev. Dosedanji projektanti, verjetno zaradi objektivnih težav, niso imeli preveč sreče.

Ponovno poudarjam, da ohranimo sedanjo Vilharjevo cesto v njeni sedanji trasi, ker bi nam nova trasa Vilharjeve ceste, ki bi bila slabša, močno ohromila obseg Gospodarskega razstavišča na njegovem najbolj kritičnem mestu, na vogalu s Titovo cesto.

CIRIL STANIČ

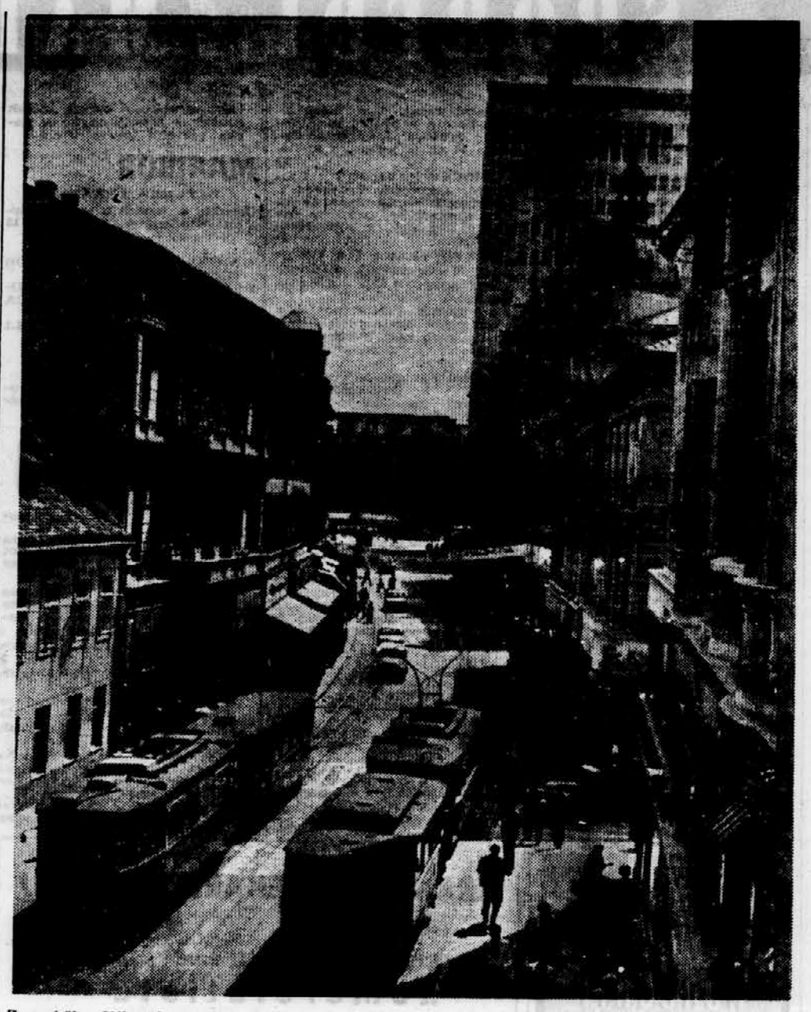

Zagrebška Iljica je postala pretesna za tako naraščajoči promet. Foto: S. Radovčić

V MESTU POD SLJEMENOM

Eno izmed najbolj vitalnih evropskih mest

Neki časnik organizacije UNESCO piše, da je Zagreb eno izmed najvitalnejših evropskih mest in da je »postalo središče svetovno pomembnih gospodarskih podjetij«. Dober poznavalec novejše mestne zgodovine bo še dodal, da se je v mestu pod Sljemenom od osvoboditve pa do danes podvojilo število prebivalcev, da se je mesto z lepimi bulvarji razširilo do nekdanjih izletniških krajev v okolici mesta in do savske obale in da je večkrat pomnožilo svoje tovarne, šole, trgovine, hotele itd. Če bi govorili o tem z besedami statistika, bi dejali takole: na širšem področju mesta živi 673.000 prebivalcev. Mesto ima osemnajst občin, 138 velikih industrijskih podjetij, 1800 trgovin, 828 gospodarskih podjetij in 482 gostinskih obratov. Razen tega je še 119 socialnih ustanov, 484 knjižnic, 26 fakultet in akademij, 33 kinematografov, 5 gledališč itd.

V vseh zagrebških tovarnah in podjetjih služi kruh 138.000 delavcev in uslužbencev. Od teh jih 72.000 dela v industriji, 97.000 učencev obiskuje šole, 23 tisoč študentov pa posluša predavanja na univerzi in visokih šolah.

Najbolj razgledani statistiki pravijo, da je mesto doseglo svoj največji napredek v zadnjih štirih letih. Od leta 1956 do 1960 se je gospodarska moč Zagreba, če jo izrazimo z bruto produktom, povečala od 209 milijard dinarjev na 420 milijard. Nacionalni dohodek prebivalcev se je povečal od 92 na 163 milijard dinarjev, medtem ko je število zaposlenih narastlo od 142.000 na več kot 225.000. Povprečni priraslek prebivalstva je bil v tem obdobju 20.000 novih prebivalcev na leto. Predaleč bi nas pripeljalo, če bi hoteli našteti vse, kar so v Zagrebu zgradili in obnovili v 16 letih. Omenili bomo le najpomembnejše stvaritve, zaradi katerih je postalo mesto znano tudi izven meja naše domovine.

Če govorimo o zagrebški industriji, potem takoj pomislimo na tovarno Rade Končar, na velikana naše električne industrije. Tovarna se je razvila iz majhne obrtniške delavnice. Sedaj pa s svojimi proizvodi konkurira z znanimi svetovnimi tovarnami v Aziji, Afriki in Evropi. V tovarni dela okrog 6000 delavcev, od katerih si skoraj vsak pridobi novo znanje v tovarniških šolah in tečajih.

Obiskovalcu, ki se je pred nekaj leti spominjal mesta predvsem zaradi visokega stolpa katedrale, bo sedaj ostal v spominu zlasti sedemnajstnadstropni nebotičnik; z vrha tega nebotičnika je najlepši razgled na Zagreb in okolico.

Na desni obali Save, tam kamor se zmeraj bolj seli novi del Zagreba, so zgradili enega izmed najpomembnejših mestnih objektov — velesejemski paviljon. Se razprostirajo na več kot 140.000 kvadratnih metrih površine. Glede na to in zaradi udeležencev z vseh celin, ki razstavljajo svoje izdelke na sejmu, spada ta ustanova med najpomembnejše sejemske prireditve na svetu.

Zadnje čase zmeraj pogosteje omenjajo tudi mesni kombinat Sljeme, ki ima že sedaj takšen letni bruto produkt kot tovarna Rade Končar. Ko bo Sljeme zgradilo novo tovarno za izdelavo živil, bo lahko zadovoljilo potrebe celotne Hrvaške.

Med številnimi zagrebškimi podjetji moramo omeniti tudi tovarno Prvomajsko, Jedinstvo, Pliva, Tovarno parnih kotlov, katerih izdelki so znani daleč izven meja naše domovine.

Hkrati s krepitvijo gospodarskega potenciala se je v zadnjih letih začelo mesto pod Sljemenom naglo širiti vzdolž savske obale. Zlasti je treba omeniti široko avenijo. Ulico proletarskih brigad, ob kateri že sedaj dominirata poslopji Magistrata in Radničkog univerziteta. Ko je opisovala to avenijo, ob kateri bodo zgradili večnadstropne stavbe, pred njimi pa nizka, široka poslovna poslopja iz betona, aluminija in stekla, je italijanska revija »Casa nuova« poudarila, da je urbanistična in arhitektonska ureditev te avenije remek delo jugoslovanske moderne arhitekture.

Neposredno ob novem mestnem središču so zgradili lep Most svobode, ki povezuje stari del mesta z velesejmom, dalje Alejo znanosti, ter Bulvar fakultet visokih in višjih šol.

Za izboljšanje vsakdanjih razmer so v Zagrebu največ storili ravno zadnjih pet let. Zgradili so več kot 18.000 novih komfortnih stanovanj, dve moderni veleblagovnici, odprli približno deset samopostrežnih trgovin, blizu 10 modernih restavracij, med katerimi se zmeraj bolj uveljavljajo samopostrežne restavracije.

Mnogo skrbi so posvetili tudi urejanju izletniških krajev, največ pa bodo dosegli, ko bodo zgradili vzpenjačo na vrh Sljemena. V mestu, kjer se s sportom aktivno ukvarjajo deset tisoči mladih ljudi, so v zadnjih nekaj letih zgradili moderen zimski plavalni bazen in delno dogradili tudi stadion Dinama, drsališče na Šalati itd.

Nagel napredek pri osebnem standardu Zagrebčanov je najvidnejši na ulici. Ulice so natrpane z avtomobili in drugimi motornimi vozili, tako da je težko prečkati ceste. Računajo, da je dnevno na zagrebških ulicah več kot 30 tisoč avtomobilov. Vsako leto napravi šoferski izpit več kot 10.000 Zagrebčanov.

Da se bo mesto pod Sljemenom tudi v prihodnjih letih tako hitro razvijalo, je porok tudi družbeni plan za letošnje leto, ki bo še bolj pospešil dinamiko industrijske proizvodnje.

V. Tičina

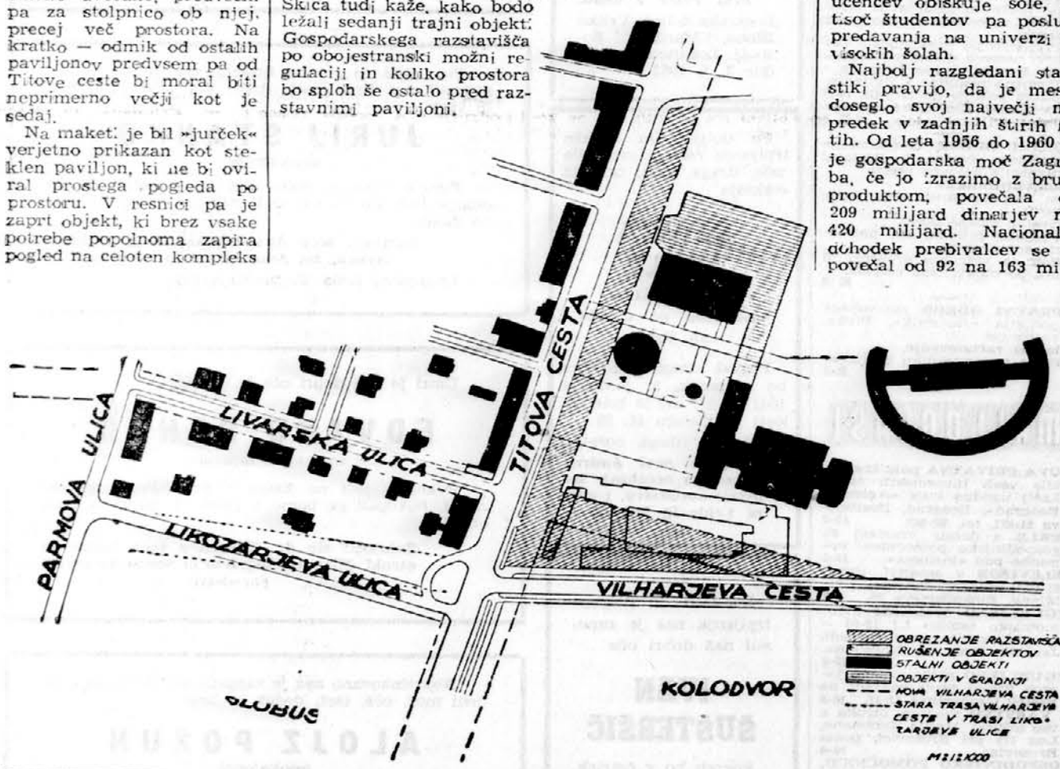

MODERNIZACIJA TRGOVSKEGA OMREŽJA

Majhnih in slabo opremljenih trgovin je v Beogradu zmeraj manj, ker jih nadomeščajo veleblagovnice, samopostrežne trgovine in trgovine, ki so urejene po načelu svobodnega izbiranja. Trgovsko podjetje »Topola« je odprlo že nekaj samopostrežnih trgovin. Hkrati je preuredilo v samopostrežni trgovini tudi dve svoji prodajalni na Bulvarju revolucije in v Ulici 29. novembra. V središču mesta so pred nekaj dnevi odprli moderno trgovino za konfekcijo. Trgovina je podružnica bodoče velike Modne hiše, ki jo grade v ulici Kneza Mihajla. Modno hišo bodo zgradili prihodnje leto.

V Zemunu bodo kmalu začeli graditi trinadstropno veleblagovnico. Razen prodajalnih prostorov bo veleblagovnica imela še restavracijo, bar in teraso.

Neposredno do potrošnikov

Beograjsko transportno podjetje je napravilo vse potrebno, da bodo blago, ki je prispelo po železnici, neposredno dostavljali prebivalcem na dom. V ta namen so že zagotovili potrebna transportna sredstva, s katerimi bodo blago razvozili po mestu in ga ne treba spravljati v skladišča.

Ta služba bo začela delovati, ko bo začel veljati nov vozni red. Za sedaj računajo, da bodo neposreden transport blaga z železnice na domove opravljali le v Beogradu. Kasneje pa bodo takšno službo organizirali na vsem ozemlju beograjskega železniškega transportnega podjetja.

Po poteh svojih očetov

Vas Podraga leži med Vipavo in Podnanosom ter šteje 93 domačij. Podražani so šli med vojno vsi v partizane, niti enega izdajalca ni bilo med njimi. V vasi je bilo središče odpora v Gornji vipavski dolini; odtod naziv »piccola Mosca«, »mala Moskva«, ki so ji ga nadeli Italijani v letu 1943.

Najsrčnejši borec med podraškimi partizani je bil Anton Semenič, po domače Medved, ki še danes aktivno dela v vseh organizacijah na vasi. Prav v kuhinji njegove domačije smo sedeli, ko smo razpredali te misli. Pravzaprav nismo prišli obiskat njega, ampak njegovega sina Stefana, ki je predsednik mladinskega aktiva na vasi, sicer pa je zaposlen pri kmetijski zadrugi v Vipavi. Njegov aktiv je še mlad, saj so ga ustanovili šele lansko leto v maju, a fantje so se krepko lotili dela in so danes med najboljšimi aktivi v občini, za kar so prejeli tudi nagrado — opremo za namizni tenis.

Zunaj je bila jasna, mrzla noč, v kuhinji pa je bilo prijetno toplo in po prostoru je dišalo po krepki domači hrani, kar nam je prijetno dražilo nosnice. Ob kozarcu žlahtne briške rebule so se nam brž razvezali jeziki in z domačimi smo se zapletli v živahen razgovor.

»Najbrž se čudite, da je aktiv v naši vasi še tako mlad,« je začel Stefan. »No, prvi mladinski aktiv smo imeli že v letu 1944, ta je delal vse do leta 1956. Takrat pa je precej fantov odšlo k vojakom, nekaj se jih je odselilo iz vasi in življenje v aktivu je zamrlo. Šele lani spomladi, ko sem se vrnil od vojakov, smo ga znova ustanovili.«

»Kako pa vam je uspelo v kratkem času tako napredovati?«

»Veste, ni nas veliko, saj je v aktivu le 36 mladincev, smo pa složni in vedno pripravljeni na delo. Pa ne le mladinci, tudi drugi vaščani nam pomagajo pri delu. Naš oče je šel ravno danes v Gorico zastran kulturnega doma. Sicer pa, kaj bi pravil, najbolje bo, da sami pogledate. Še po Danila skočim.«

»Danilo je predsednik prosvetnega društva,« nam je pojasnila Štefanova mati, ko je fant hušknil skozi vrata.

»Kaj pa je s kulturnim domom?« nas je zanimalo.

»E, fantje so poleti uprizorili igro. Ker ni bilo dvorane, so igrali kar v klonici, vadili pa so v šoli. Zdaj so sklenili, da bodo zgradili kulturni dom. V njem bo dvorana, sejna soba in knjižnica.«

»Ali imate tudi knjižnico?«

»Kajpak. Kmalu bo sto let, odkar so jo ustanovili. Veste, naše prosvetno društvo ‚Edinost' je že zelo staro. Imenuje se pa po slovenski založbi v Trstu, odkoder smo dobivali največ knjig.«

Vtem sta prišla Štefan in Danilo in napotili smo se po vasi. Ustavili smo se pred tipično kamnito hišo s položno streho. Danilo je pokukal skozi vrata v kuhinjo: »V knjižnico gremo, teta.«

»Prav, prav.«

Šli smo čez dvorišče in se povzpeli po lesenih stopnicah v sosednjo stavbo. »Tamle v klonici smo igrali,« je pokazal Štefan na veliko lopo, pod katero je sameval kmečki voz in nekaj orodja. »Razen tega pa smo gostovali še v Tomaju in v Divači. Zaslužili smo skoraj 100 tisočakov, s katerimi smo kupili gramofon in nekaj knjig.«

»Tule je pa knjižnica,« je pojasnil Danilo, ko smo stopili v sobo, kjer je stalo nekaj omar s knjigami, pisalna miza in stare kulise »Imamo 1600 knjig, kakih 400 jih je pa še po sosednjih vaseh. Med vojno smo namreč knjige poskrili pri kmetih, da jih ne bi dobili Italijani. Ljudje zelo radi berejo, zlasti dobro »gre v promet« vezani »Tovariš«! Prostor je skromen, a v kulturnem domu bo bolje,« je menil.

»Samo če dobimo zemljišče,« se je oglasil Stefan. »Težave imamo,« je nadaljeval. »Občina nam je dala staro hišo, ki jo bomo podrli, da bomo dobili gradbeni material. Sredi vasi je lep prostor, kjer bi radi postavili dom in spomenik padlim borcem ter uredili športno igrišče. A lastnica noče prodati zemljišča. Toda dom moramo zgraditi letos, tako smo sklenili. Do 29. novembra bo gotov in lahko bomo igrali tam.«

Fantje namreč spet pripravljajo igro. Razen tega bodo v prihodnjem letu organizirali družabne večere in pripravili več predavanj iz kmetijstva in cestno-prometnih predpisov. Delo bodo organizirali po skupinah, da bo šlo laže od rok.

A. Novak

BELIND

BEOGRADSKA ELEKTRONSKA INDUSTRIJA
USTANIČKA 12-a, tel. 44-270

Cena 13.500 din

NAMIZNI AVTOMATIČNI TELEFONSKI APARAT IZDELAN NA PODLAGI NAJNOVEJŠIH TEHNIČNIH DOSEŽKOV, KONSTRUKCIJA IN TEHNIČNA OPREMA OMOGOČATA NEMOTENO DELOVANJE, ELEGANTNA OBLIKA PA UPORABO V PISARNAH IN ZASEBNIH STANOVANJIH. Fabrika »PUPIN«

KOLEKTIV

Železniškega inštituta Beograd

VOŠČI VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN OSTALIM DRŽAVLJANOM SOCIALISTIČNE SKUPNOSTI

srečno novo leto 1962

NAŠ NASLOV JE NEMANJINA ULICA ŠT. 6-III.
— TELEFONI: h. c. 22-701–709; — lokali:
2035, 2053, 5154, 5152, 5165, 5009, 5158
in 5161. — Poštni predal št. 362

ŽELEZNIŠKI INŠTITUT SE UKVARJA Z ZNANSTVENO RAZISKOVALNIM DELOM, STROKOVNIM DELOM IN USLUGAMI S TEHNIČNIH PODROČIJ.

- STROJNIŠTVA
- ELEKTROTEHNIKE JAKEGA IN ŠIBKEGA TOKA
- GRADBENIŠTVA
- TEHNOLOGIJE

S TEH PODROČIJ IZDELUJEMO ŠTUDIJE, EKSPERTIZE, NAVODILA, IDEJNE IN GLAVNE OSNUTKE. REŠUJEMO TEHNIČNA VPRAŠANJA TEHNOLOGIJE, KONSTRUKCIJ IN PROJEKTIRANJA PO ŠTUDIJI IDEJNEGA IN GLAVNEGA OSNUTKA. — IZVRŠUJEMO ULTRAZVOČNE, METALOGRAFSKE, MEHANIČNO - FIZIKALNE, KEMIJSKE IN DRUGE RAZISKAVE.

S PODROČJA EKONOMIKE IN EKSPLOATACIJE PROUČUJEMO:

- ORGANIZACIJO IN METODE DELA
- ORGANIZACIJO PREVOZA IN TEHNOLOŠKEGA PROCESA
- RAZVOJNE PRINCIPE IN TEHNIČNO-EKONOMSKE PROGRAMSKE LABORATE
- NOTRANJA EKONOMSKA RAZMERJA DELITVE DOHODKA

RAZPOLAGAMO Z VEČKANALSKIMI REGISTRATORJI ZA STATIČNA IN DINAMIČNA PROUČEVANJA RAZLIČNIH MOSTOVNIH IN DRUGIH KONSTRUKCIJ.

Izvršujemo različne usluge z vseh področij naše dejavnosti.

OBVESTILA ▸ SPOREDI ▸ MALI OGLASI

Izdaja in tiska Časopisno podjetje »DELO«. Ljubljana, Tomšičeva 1-3. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3. Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-522 do 23-526 - Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova 1, tel.: 21-896 - Naročninski oddelek: Ljubljana, Titova 1, telefon za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832. - Poštni predal - 29 - Brzojavni naslov »DELO«. Ljubljana. - Žiro račun pri Narodni banki, Ljubljana 400-11-1-167. Mesečna naročnina 550 din. Rokopisov ne vračamo

Gledališče

DRAMA

Četrtek, 4. jan., ob 19.30: Kozak: Afera. – Abonma K. – (Vstopnice so tudi v prodaji.)

Petek, 5. jan., ob 15.30: Torkar: SVETLOBA SENCE. Abonma Dijaški 3.

Ob 19.30: Nušić-Mihiz: AVTOBIOGRAFIJA. Abonma U. – (Vstopnice tudi v prodaji.)

Sobota, 6. jan., ob 19.30: Cankar: KRALJ NA BETAJNOVI. – Abonma D. (Vstopnice tudi v prodaji.)

OPERA

Petek, 5. jan., ob 15.30: Blacher: BENEŠKI ZAMOREC. – Abonma Popoldanski. (Vstopnice tudi v prodaji.)

Sobota, 6. jan., ob 19.30: Blacher: BENEŠKI ZAMOREC. – Abonma F. (Vstopnice tudi v prodaji.)

Nedelja, 7. jan., ob 19.30: Verdi: NABUCCO. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji v Operi.)

MESTNO GLEDALIŠČE Gledališka pasaža

Četrtek, 4. jan., ob 17. uri: V. Strgar, Heroica. Zaključena predstava za šolo Telekomunikacije.
Ob 19.30: V. Strgar, Heroica. Abonma Kolektivi A. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 5. jan., ob 9.30 in 12.30: J. Vrhunc, Prodajalec sanj. Zaključeni predstavi za šolo Moste.
Ob 19.30: V. Strgar, Heroica. Abonma Mladinski II. Vstopnice so tudi v prodaji.

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Četrtek, 4. jan., ob 16. uri: Budak: KLOBČIČ. Abonma za red Iskra.

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE – CELJE

Četrtek, 4. jan., ob 19. uri: Saul Levitt: PROCES. Za red III. šolski večerni abonma in izven.

RTV Ljubljana

SPORED ZA ČETRTEK

5.00–8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored); 8.05 Od zore do noči; 8.30 Zabavna glasba na tekočem traku; 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo – Martin Krpan; 9.25 Ivo Perišić: Balkanske pitoreske; 9.40 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje; 10.15 Od tod in ondod; 11.00 Srbske narodne pesmi; 11.15 Ruski tečaj za začetnike – 34. lekcija (ponovitev); 11.30 Naši solisti v operah Gaetana Donizettija; 12.05 Vaški kvintet z Reziko in Sonjo; 12.15 Kmetijski nasveti – Inž. Slavica Sikovec; Pretok vina; 12.25 Melodije ob 12.25; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 13.50 Pisani orkestrski zvoki; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.20 Ubald Vrabec: Sestri; 15.30 Turistična oddaja; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Koncert po željah poslušalcev; 18.00 Poročila – aktualnosti doma in v svetu; 18.10 Ljubiteljem Brahmsove glasbe; 18.45 Kulturna kronika; 19.00 Obvestila; 19.05 Bruno Walter dirigira Beethovna: Simfonija št. 8 v F-duru; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 20.45 Godala v kraćenem ritmu; 21.00 Literarni večer – France Kosmač: Hvalnica soncu in vetru; 21.40 Dvajset minut za violino in klavir; 22.15 Zaključni prizor opere Kavalir z rožo; 22.35 Mladim pisalcem; 23.05 Z domačimi avtorji; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Iz manj znanih Mozartovih oper; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Z janskih slavnostnih iger v Salzburgu – Večer pesmi s tenoristom Nicolaiom Geddo in pianistom E. Werbo; 21.05 Posnetki s tedna lahke glasbe v Stuttgartu; 22.00–22.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda II. programa za naslednji dan.

TELEVIZIJA

Beograd: 18.00 Dobrodošli – zabavni spored za otroke; 19.00 Čas, ljudje in dogodki; 20.00 TV dnevnik. – Ljubljana: 20.20 S TV po svetu: Angola; 20.35 »Tisoč taktov« – zabavno glasbena oddaja; 21.35 TV pošta; 22.00 TV dnevnik – druga izdaja.

Kino

SPORED ZA ČETRTEK

KINO UNION: angl. barv. cin. film SAFIR. Režija Basil Dearden. Igra Andree Debar, Vivianne Romance. Tednik FN. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ob 10 uri matineja istega filma.

KINO KOMUNA: španski barvni film PRODAJALKA VIJOLIC. Režija Benito Peroyo. Igra Sarita Montiel, Raf Vallone. Tednik FN. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO VIČ: franc. film RESNICA. Režija Henry-Georges Clouzot. Igra Brigitte Bardot. Tednik FN. Predstave ob 15., 17.30 in 20. uri.

KINO SLOGA: nemški film TRIJE IZ VARIETEJA. – Režija Kurt Neuman. Igra Ingrid Andree. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO ŠIŠKA: ital. barv. dokumentarni film, ki prikazuje naravne lepote od Bahamskih otokov preko Amazonke do Andov ZELENA MAGIJA. Tednik FN. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

MLADINSKI KINO: dom. film POT PRIJATELJSTVA, II. del, ob 10, 15 in 17. uri. Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

KINO TRIGLAV, LJUBLJANA: amer. CS film NEMIRNA LETA. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO »SVOBODA« – ČRNUČE: OBTOŽUJEM, ob 19.30. Prodaja vstopnic eno uro pred predstavo.

KINO »SVOBODA«, ŠENTVID: domači film TOVARIŠ PREDSEDNIK SREDNJI NAPADALEC, ob 17 in 19. uri.

KINO VEVČE: francoski barv. CS film LJUBEZEN POD NADZORSTVOM, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 19. ure dalje.

KINO »ČANKARJEV DOM« – VRHNIKA: angl. film LIGA GENTELMANOV, ob 17. uri; jugosl. film NEBEŠKI ODRED, ob 20. uri.

KINO ZADOBROVA: poljski film KRIK, ob 20. uri.

KINO GUNCLJE: češko-jugosl. barvni VV film ZVEZDA POTUJE NA JUG. Predstavi ob 17. in 19. uri.

KINO MENGEŠ: ameriški črno beli film NEKATERI SO ZA VROČE, ob 19. uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

KINO DOMŽALE: ital. barvni CS film SPOMINI IZ ITALIJE, ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic dve uri pred pričetkom predstave.

TREBOVLJE - DELAVSKI DOM: amer. barvni CS film PLAVI ANGEL, ob 18. in 20. uri.

KINO SVOBODA II – HRASTNIK: ital. CS film ŠLI BOMO V SAN REMO, ob 19. uri.

KINO RADOVLJICA: ital. film SLADKO ŽIVLJENJE, ob 19.30. Predstava traja nad 3 ure; cene vstopnicam so zvišane za 30 do 40 din.

KINO BLED: japonski barvni film ŠAMPION IN PLESALKA, ob 17 in 20. uri.

KINO DUPLICA – KAMNIK: češko bolgarski barvni film LEGENDA O LJUBEZNI, ob 19. uri.

KINO »DOM« – KAMNIK: ital. film PREDRZNI PODVIG, ob 17.15.

KINO »SVOBODA« – VIDEM-KRŠKO: ruski barvni film ZIMSKA FANTAZIJA, ob 19.30 uri. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »PARK«, M. SOBOTA: amer. VV film OB 3.10 V YUMO. Predstavi ob 17.30 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 16. ure dalje.

KINO ROGAŠKA SLATINA: ital.-španski film PREISKOVALNI SODNIK, ob 19.30 uri. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

KINO »SVOBODA«, Šempeter v Sav. dolini: ameriški film ZADNJA OBALA, ob 19.30 uri.

KINO CERKNICA: amer. barv. CS film NALOGA MAJORJA LEKSA, ob 19.30.

KINO »ZVEZDA« – IZOLA: franc. barvni film AMBICIOZNA, ob 20. uri.

KINO »SOČA« – KOPER: madžarski film LJUBEZEN NA RAZPOTJU, ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO »SOČA« – N. GORICA: ital. film ALBA REGIA, ob 17.30 in 20. uri.

KONCERTI

COLLEGIUM MUSICUM bo jutri, v petek, 5. januarja, priredil večer sodobne ameriške glasbe s sodelovanjem Zlate Gašperšič, Pavla Sivica, Uroša Prevorška ter godalnega kvarteta in orkestra RTV Ljubljana. Spored bo komentiral Borut Loparnik. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice so naprodaj po 100 din v Filharmoniji. K

OBVESTILA

ČESTITKE

Za inženirje **elektrotehnike so diplomirali: Erceg Ivan, Klešnik Jože, Medič Igor, Paušer Karel, Rot Vladimir, Železnik Valentin.** – Iskreno čestitamo kolegi!

Na elektrofakulteti je **diplomiral** tov. **Marjan KOŽELJ** iz Maribora. Kolegi čestitamo!

RAZNO

GOSTILNA »CVIČEK«, Šmarjeta želi vsem svojim gostom mnogo sreče in uspehov v letu 1962.

MATERIALNI in časovni pogoji vam morda ne dopuščajo zdravljenja v zdravilišču. Z majhnimi stroški lahko doma zdravite bolezni jeter, žolča in črevesja, čire, zaprtje in hemoroide z rogaškim »DONAT« vrelcem. Zahtevajte ga v svoji trgovini, te pa ga dobe pri »Prehrani« v Ljubljani in »Merkatorju«.

AVTO-MOTO DRUŠTVO Ljubljana prireja tečaj za voznike-začetnike A in B kategorije. Obenem obveščamo voznike amaterje, da se 8. januarja 1962 prične tudi nadaljevalni tečaj. Vse informacije dobite v prostorih Avtomoto društva, Ljubljana, Copova 40 ali po telefonu 22-019. O

JAKOPIČEV PAVILJON v Ljubljani, Jakopičev drevored 1, je preselil svoje upravne in administrativne prostore na Mestni trg štev. 2, soba 54-II, Ljubljana. O

NAMESTO VENCA NA GROB pok. Marte Šavnik poklanja v korist slepim 6000 din Sofija Šavnik z rodbino.
Kozamernik Viktor poklanja slepim 3000 din namesto venca na grob pok. F. Kiauta.
Namesto venca na grob pok. sestre Fani Zemanove iz Dornega Rychnova, ČSSR poklanja v korist slepim 10.000 dinarjev družina Kuharič-Slembenger, Ljubljana.
Okrajni odbor Zveze slepih Slovenije Ljubljana, se za darila iskreno zahvaljuje.«

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA

Četrtek, 4. januarja 1962: lekarna »Studenci«, Gorkega ul. 18

KINO

UNION: ital. barv. CS film TEROR BARBAROV
PARTIZAN: ital. VV film CIOCIARA. Jugosl. film RDEČA ZVEZDA
UDARNIK: grški film NIKOLI V NEDELJO
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
Četrtek, 4. jan., ob 20. uri: Dvorak: RUSALKA. Red Studenovski in izven

Razpisi

SOZD [illegible] JE sprejmem. Oblak, Ljubljana, Barvarska steza 6 (poleg Labod). R-6

KOMISIJA za sklepanje in odpovedovanje delov. razmerij podjetja LIK – ekonomsko propagandni atelje, Ljubljana, razpisuje prosto delovno mesto
materialnega knjigovodje
Pogoj: srednja strokovna izobrazba po možnosti s prakso. Nastop možen takoj ali po dogovoru.
Pismene ponudbe dostaviti najpozneje do 10. januarja 1962 na naslov: Ljubljana, Titova 50. R 8

KOMISIJA za razpis mesta direktorja pri Komunalnem podjetju Škofja Loka razpisuje to službeno mesto in pogoje tele pogoje:
1. da je gradbeni inženir za nizke gradnje s pooblastilom in da ima 3 leta prakse na vodilnih mestih ali
2. da je gradbeni tehnik za nizke gradnje s pooblastilom in da ima najmanj 3 let prakse na vodilnih mestih ali
3. da je ekonomist s fakultetno izobrazbo in da ima 3 leta prakse na vodilnem delovnem mestu ali
4. da je ekonomist s srednjo strokovno izobrazbo in da ima 5 let prakse na vodilnem delovnem mestu ali
5. da ima visoko ali srednjo strokovno izobrazbo v kaki drugi stroki in 10 let prakse na vodilnem mestu.
Kandidati za razpisano mesto naj pošljejo svoje ponudbe na Občinski ljudski odbor Škofja Loka do 25. januarja 1962. R 6

KOMISIJA za razpis mesta
DIREKTORJA
v podjetju »Marmor«, Hotavlje razpisuje to službeno mesto in postavitja za kandidate tele pogoje:
1. biti mora rudarski ali gradbeni tehnik z nekaj let prakse na vodilnih mestih ali
2. kamnoseški mojster z nekajletno prakso v podjetju.
Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe na Občinski ljudski odbor Škofja Loka do konca januarja 1962. R 7

OBRTNA ZADRUGA »ELITE«, Ljubljana, Copova 7, razpisuje delovni mesti:
1. administrativnega referenta
2. administratorke v skladišču
Pogoji: pod 1.: znanje strojepisja, vse administracije in korespondence, pod 2.: znanje administracije.
Nastop službe mogoč takoj.
Ponudbe sprejema uprava podjetja pismeno ali ustno. R 18

KOMISIJA za razpis delovnih mest pri okrajnih sodiščih v Ljubljani razpisuje naslednja delovna mesta:
1. pri okrajnem sodišču I. v Ljubljani:
6 delovnih mest strojepisk,
2. pri okrajnem sodišču II. v Ljubljani:
5 delovnih mest strojepisk in 1 delovno mesto kurirja.
Interesenti naj vložé prošnje v predsedstvu zgoraj omenjenih sodišč v Ljubljani, Tavčarjeva 9. R 5

KOMISIJA za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Zvezni prometni zbornici sveta za cestni promet – sekcija za LR Slovenijo v Ljubljani, Vilharjeva ul. 3 – razpisuje na podlagi sklepa predsedstva Zvezne prometne zbornice, sveta za cestni promet, sekcija za LR Slovenijo delovno mesto
prometnega inšpektorja.
Pogoj: prometni inženir, prometni tehnik ali dokončana srednja šola z najmanj 5 let prakse v prometu in starost najmanj 30 let.
Kandidati naj dostavijo ponudbe v 15 dneh po objavi. R 4

KOMISIJA za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Kmetijski zadrugi Polje pri Ljubljani razpisuje delovni mesti
dveh skladiščnikov.
Pogoji: trgovska pomočnika, po možnosti zelenjavne stroke ali z večletno prakso v tej stroki.
Prejemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov zadruge. Nastop službe čimprej.
Pismene ponudbe z življenjepisom pošljite do 10. jan. 1962 na upravo Kmetijske zadruge Polje pri Ljubljani. R 3

SOLSKI ODBOR Gozdarskega šolskega centra v Postojni razpisuje delovno mesto
administratorke
za vsa pisarniška dela ustanove.
Nastop službe takoj.
Ponudbi priložiti vse potrebne dokumente.
Rok za vlaganje prošenj 15 dni po objavi tega razpisa. R 2

UPRAVNI ODBOR trgovskega podjetja »Javornik«, Pivka, razpisuje
mesto računovodje.
Plača po pravilniku podjetja. R-9

MALI OGLASI

NOVA PRIVATNA potniška vozila vseh inozemskih fabrikacij ugodno kupi »Agencija Beograd«, Beograd, Dositejeva 21-III, tel. 22-262. 13-3

DEKLE z dežele vzamem za gospodinjsko pomočnico. Ponudbe pod »Poštena« 15-1

TELEVIZOR v omarici, ekran 61 cm, prodam. Jančigaj, Ljubljana, Einspilerjeva 25. 9-4

IZGUBLJENO evidenčno avtomobilsko tablico LJ 18-69 – prosim, vrnite proti nagradi. Janežič, Breg 16, Ljubljana. 12-8

IZGUBLJENO rdečo svileno jopico vrnite proti nagradi na naslov Groharjeva 12-II. 10-8

V VARSTVO vzamem otroka z vso oskrbo. Marija Keršmanc, Log 115 pri Brezovici, pošta Brezovica. 16-8

GOSPODINJSKO POMOČNICO, stalno, iščem. – Dr. Cvetko, Nazorjeva 4-I. 19-1

IZREDNA PRILOŽNOST! Osebni avto Fiat 1100 D, 32.000 km, z radiom, ugodno prodam. – Ponudbe pod »Izredna priložnost«. 17640-3

ŽELEZNI STEDILNIK prodam. Zitnikova 20, Rožna dolina. 21-4

MOTORNO KOLO (skuter) kupim. Ponudbe pod »60.000«. 22-4

DVA ŠTUDENTA iščeta stanovanje v bližini centra. Ponudbe pod »Sami«. 18110-6

ZATEKEL se je temno progasti buldog. Pržan, blok 10 – priti., sredina, od 16. do 18. ure. 8-8

POŠTEN FANT, uslužbenec – želi pri dobri družini skromno stanovanje. Ponudbe pod »Hvaležen«. 7-6

GOSPODINJSKO POMOČNICO išče štiričlanska odrasla družina. Plača zelo dobro. Pust, Glinška 5. 4-1

BRIVSKA POMOČNICA, mlajša moč, dobra delavka, išče službo za 1. januar ali kasneje. – Ponudbe na »Delo-Ljubljana, pod »1. januar«. 10834-2

OPREMLJENO SOBO iščem v centru. Ponudbe pod »Plačam dobro«. 27-6

STROJ za prešanje sena prodamo. Ogled Slovenija-Živinopromet«, Prestranek. 18117-4

TOVARNA POHIŠTVA »STIL«, Koper – prodamo naslednje stroje za obdelavo lesa: poravnalko, 500 mm, znamke Guillet fils; poravnalko, 200 mm, znamke OSL; mizni rezkar, znamke Castellani; roglič arka, znamke Castellani. Vsi stroji so izpravni – ogled v tovarni. Prednost pri nakupu imajo gospodarske organizacije iz soc. sektorja. 1-4

SOBO in hrano nudim za dopoldansko pomoč v gospodinjstvu. Drol, Trg mladinskih delov. brigad 14. 18-6

FRANCOSKI STUDENT išče sobo s posebnim vhodom v mestu. Ponudbe pod »HAMID« v ogl. odd. 26-6

OBIŠČITE Magazzini Felice – Trst, Carducci 41. – Nudimo: nylon plašče, bunde, jopiče, hlače, srajce, trikotažo – vse po najnižjih cenah. 12-4

DVOSOBNO stanovanje zamenjam v centru. Ponudba pod »Balkon«. 28-6

GOSPODINJE! Samo z REGINA vanilin sladkorjem lahko dosežete dvoje zadovoljstev.

Prijeten okus vaših slaščic. In možnost, da boste nagrajeni.

V vrečicah REGINA vanilin sladkorja lahko najdete NAGRADNI KUPON!

Pazite pri izstresanju vrečic!

Uprava INŠTITUTA ZA ZGODOVINO DELAVSKEGA GIBANJA – LJUBLJANA, Trg revolucije 1

razpisuje delovno mesto

glavnega računovodje

Pogoji: srednja ali višja ekonomska izobrazba z daljšo prakso v računovodskih poslih kot samostojen računovodja v samostojnem zavodu.

Ponudbe z življenjepisom vložite pri Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani, Trg revolucije 1. Plača po pravilniku. **Nastop službe takoj.**

20

POPRAVEK

Pri osmrtnici za pokojnim **Petrom Logarjem** se pravilno glasi: hčerke: Darinka s sinom Ladom, Mira z možem Slavkom in sinom Janijem in Helenca.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi našega očeta

IVANA VIŽINTINA
upokojenca

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči ostali.

Ljubljana, 4. januarja 1962.

V žalosti sporočamo, da nam je umrl naš dragi mož, oče, stari oče in brat

FRANC PLESNIK
starejši

Na njegovi zadnji poti ga bomo pospremili v petek, 5. januarja ob 10. uri v Solčavi.

Žalujoči: žena Jera, sin Franc z družino, hči Jerica poročena Grah z možem, sin Peter z ženo, hči Nežika por. Marzidovšek z družino, hči Ivanka poročena Lenar z družino, brat Peter z ženo.

Logarska dolina, Velike Bloke, Maribor, Soštanj, Logarska dolina, dne 3. I. 1962.

Po dolgem in hudem trpljenju nas je zapustila naša draga žena, teta in svakinja

REGINA VEBLE
roj. MIHELIČ
posestnica na Čatežu ob Savi

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 5. januarja 1962 ob 15. uri iz hiše žalosti na Čatežu št. 36.

Prosimo tihega sožalja.

Žalujoči: mož Andrej, nečaki in nečakinje ter ostalo sorodstvo, rodbini Veble in Mihelič

Izmučen od dolgega trpljenja nas je zapustil naš dobri oče

IVAN ŠUŠTERŠIČ

Pogreb bo v četrtek, 4. januarja 1962 ob pol štirih na pokopališču na Vrhniki.

Žalujoči družini: Šušteršič in Ravbar

Za vedno nas je zapustila naša ljuba mama, babica, prababica, teta, tašča in svakinja

AMALIJA VIDIC
rojen ČEDE

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 5. januarja 1962 ob 16. uri iz Antonove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: hčerke Franja, por. Menard, Marta, por. Vodin, Marica, por. Schiwko, Gerta, vnuka Marjan z ženo, Teo z ženo, pravnukinje Mirjam, Tanja, Vesna ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Maribor, Graz, Jesenice, 3. I. 1962.

Po kratki in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljuba žena, dobra mama, stara mama, tašča, sestra in teta

FRANČIŠKA SLOVNIK
roj. NOVAK

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 6. I. 1962 ob 15.30 uri iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: mož Martin, sinova Maks in Jože z družinama ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Stična, dne 3. januarja 1962.

Po daljši in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš ljubi mož, dobri ata, stari ata, tast in svak

JURIJ STANKO
upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, 5. januarja 1962, ob 15. uri iz Krištofove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Ana, hčerka Silva, vnukinja Irenca, zet Ante in ostalo sorodstvo

Ljubljana, Izola, 2. januarja 1962.

Umrl je naš dobri oče in dedek

EDVARD POHAR
upokojeni tapetnik

Pokojnik leži na Žalah v Frančiškovi mrliški vežici. Pokopali ga bomo v petek, 5. januarja 1962, ob 15.30.

Žalujoči: sin dr. Edvard z ženo Lidijo in otroki Mičom, Matjažem in Sonjo ter ostalo sorodstvo

Nepričakovano nas je zapustil naš dobri in ljubljeni mož, oče, tast, dedek in brat

ALOJZ POŽUN
upokojenec

Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili v četrtek, 4. januarja 1962, ob 15.30 na pokopališče Trbovlje.

Žalujoča žena, sin z družino, bratje, sestra in ostalo sorodstvo

Trbovlje, 3. januarja 1962.

KRANJSKE OPEKARNE – KRANJ

razpisujejo mesto

samostojnega komercialista

Pogoj:
1. Ekonomska fakulteta ali ustrezna višja šola z nekaj prakse ali brez.
2. Srednja ekonomska ali ustrezna šola z več leti prakse.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Prošnje oddati do 15. januarja 1962. 10808

Obvestilo Narodne banke FLRJ

Obveščamo zainteresirane proizvodne gospodarske organizacije, da bo Glavna centrala Narodne banke FLRJ prodajala po predpisih čl. 30, odst. 2 in čl. 32 ter 33 uredbe o deviznem poslovanju (Ur. l. FLRJ št. 2 z dne 18. januarja 1961) plačilna sredstva. Ta so predujem za 1962, določena pa za kontingentirani uvoz blaga — navedenega v blagovni listi kontingentiranega uvoza (Ur. l. FLRJ št. 6 z dne 15. febr. 1961) — in sicer:

— **ANTRACITA**
— **BELEGA SUROVEGA ŽELEZA**
— **STAREGA ŽELEZA**
— **PLINSKEGA KOKSA**
— **METALURSKEGA KOKSA**
— **LIVARSKEGA KOKSA**
— **DIZEL GORIV (plinskega olja)**

Plačilna sredstva za uvoz navedenega kontingentiranega blaga bomo prodajali:

V NARODNI BANKI FLRJ — CENTRALI ZA LR SRBIJO — direkcija za prodajo deviz za uvoz — Beograd, Ulica 7. julija št. 12-I:

8. I. 1962 ob 8.30 uri za belo surovo železo
8. I. 1962 ob 10.30 uri za staro železo
9. I. 1962 ob 8.30 uri za plinski koks
9. I. 1962 ob 10 uri za metalurški koks
9. I. 1962 ob 12.00 uri za livarski koks
10. I. 1962 ob 8.30 uri za livarski koks

V NARODNI BANKI FLRJ — CENTRALI ZA LR HRVATSKO — direkcija za prodajo deviz za uvoz — Zagreb, Trg Jože Vlahovića št. 3:

8. I. 1962 ob 8.30 uri za dizel goriva (plinsko olje).

Obveščamo zainteresirane gospodarske organizacije, da se v objavljenih dneh zanesljivo udeleže sestanka, ki je namenjen p r o d a j i deviz za navedeno kontingentirano blago.

Zneske in vrste deviz, ki jih bodo prejele proizvodne gospodarske organizacije kot predujem za leto 1962 in za plačilna sredstva za uvoz navedenega kontingentiranega blaga, bo Narodna banka FLRJ objavila na teh sestankih. Obenem bo določila tudi pogoje za nakup in prodajo deviz.

Pripominjamo, da imajo pravico sodelovati pri nakupu deviz za uvoz navedenega kontingentiranega blaga le proizvodne organizacije, ki v proizvodnem procesu izkoriščajo blago kot reprodukcijski ali pogonski material in za blago, ki ga prodajajo v trgovinskem omrežju in tehničnih delavnicah.

GLAVNA CENTRALA NARODNE BANKE FLRJ

Obvestilo

Trgovsko podjetje

PETROL

v Ljubljani obvešča cenjene kupce, da bo

dne 7. januarja 1962 ob 18. uri zaradi rušenja objekta prenehal obratovati bencinski servis v Ljubljani na Prešernovi cesti.

Zahvaljujemo se vsem potrošnikom, ki so do sedaj kupovali na Prešernovi cesti tekoča goriva in maziva ter jih prosimo, da se v bodoče poslužujejo v Ljubljani ostalih bencinskih servisov našega podjetja. **PETROL LJUBLJANA**

Morton Thompson: NE KOT JUJE 138

»Moj bog, poslušajta tole: ‚Colorado; utrta praksa, ki se še širi, prinaša letno več kakor 20.000 in se lahko podvoji.' ‚Georgia: donosna splošna praksa brez tekmecev.' ‚Michigan: zaslužek že prvi mesec.' ‚Florida: praksa v najem.' ‚Kansas: praksa z več kakor 1000 dobička na mesec.'«

»‚New York, zgornji del države',« ju je prekinil Avery, beroč iz drugega Vestnika,« ‚donosno, brez tekmecev. Predstavite se osebno. Da bi pravilno cenili, si oglejte sami. Čisti dohodek kakih 12.500 prvo leto.'«

»Drug za drugim.« Lucas je vrgel svoj zvezek po mizi.

»Čemu hočejo imeti vse te fotografije?« Kristina se je ozrla iznad svojega Vestnika.

»Zato, da vidijo, da niste ne črnec ne Žid,« je mirno povedal Avery. »Znanosti ne dela razločkov. Znanstveniki pa.«

Lucas je odrinil revije izpred sebe.

»Kaj nama to koristi? Čemu si hotel, da prinesem to s seboj?«

»Nikar se zdaj ne mrči. Mislil sem, da bi utegnila najti kaj takega, kar bi naju napeljalo na pravo misel...«

»Tako je pač...« je mirno dejala Kristina. »Tega ni mogoče spremeniti...«

»Pa ni tako! Preseneča me, da jemljejo take oglase! Tako ugledna revija, kot je tale, že ne bi smela...«

»Tako ugledna revija...« je rekel Avery.

»So tudi druge, nikar ne pozabi! V njih so natisnjeni stolpci in stolpci oglasov, ki ponujajo 3000 ali 4000 dolarjev na leto za zaposlitve, kjer se lahko človek ukvarja z medicino...«

»V bolnišnicah. To že drži. In povečini specializacija. Toda to še ni vse, Luke.«

»To je strašno! Da ti tako hladno natisnejo takole reč...«

»Obstajajo še agencije, fantek moj. Poznam eno od njih, stara je, uvedena, ugledna — lahko jim piševa, morda bova našla, kar nama bo všeč...«

»Najprej prodaj svoje stavbišče. Glej, koliko boš lahko iztržil!« Kristina si je prekrižala roke na prsih in prikimala.

»Kaj menite, Kris? Kaj se vam zdi?« Avery jo je resno pogledal.

»Mislim, da bi bilo to pametno.«

»Kako bi se vam zdelo, če bi bili najina sestra?«

»To bo že storila...« se je vmešal Lucas.

»Prav rada bi bila.«

»Sijajno!«

»Toda najprej kaj najdimo...«

Lucas se je živčno ozrl po Averyju. Zdelo se mu je, da teče pogovor pregladko, prehladno. Kakor da dela Kristina hrup zato, da bi pokazala, da sodita z Lucasom v isto skupino, ki se ji pa Avery še ni priključil.

»Vse se bo dobro končalo,« je rekel trdo, »in midva z Averyjem se bova skupaj lotila te reči.«

»Vsaj upajmo...«

»Ne, nikar ne upajmo. To bomo storili.«

Sovražno je pogledal Kristino. Upiralo se mu je, da se je vsakokrat, kadar se je s kom pogovarjala, moral bati. Nikoli ni vedel, kaj bo rekla, toda zmerom je bilo kaj takega, da se je moral bati, kako bo tista druga oseba to sprejela, ali pa je bilo kaj tako neumnega, da ga je postalo sram. Zdaj ga na primer poliva z mrzlo vodo.

»Vi ste se tudi zapletli v to, mar ne, Kris?« se je nasmehnil Avery.

»Sestre se temu privadimo. Sestra se zmerom v kaj zaplete.« Kristina se je zamišljeno nasmehnila.

Zdaj se sklicuje na to, da je medicinska sestra. Lucasu so se pobesila ramena.

»Posebno še glavna instrumentarka...«

»Oh, moj bog, res je!« je prikimala Kristina.

»Zdravniki instrumentark nikoli ne opažajo. Kadar mu uspe kaka težavna operacija, je navdušen, ves dober je, zdi se mu, da je odlična. Kadar pa mu ne uspe, se mu zdi, da je njena hladna učinkovitost in pripravljenost enaka molče izrečenemu ukoru.«

Kristina je prikimala.

»Vidva bi se lepo ujemala. Dobro bi lahko sodelovala.«

»Da. Jaz bi se ukvarjal z ljudmi, Luke pa z njihovimi telesi.«

»To je bilo menda naslovljeno name,« je rekel Luke. »Včasih se sprašujem, kako neki shajate s takim čudakom.«

Avery je naglo blisnil s pogledom po Lucasu. Potem je pogledal Kristino.

»Zelo srečen čudak si, Luke,« je rekel. »Nima vsak čudak dekleta, kakršna je Kris.«

Lucas je naglo vzdignil glavo. Avery se mu je vztrajno smehljal, a samo z usti. V očeh mu ni tičal posmeh in očitno je mislil resno.

»Dobro,« je rekel nerodno, »mislim, da bomo že jutri vedeli, kakšno pot bomo ubrali...«

»Storili bomo to!« je samozavestno prerokoval Avery.

In v nenadnem vzgibu so si nad mizo vsi trije stisnili roke.

Vlak se je ustavil. Sprevodnik je zaklical: »Milletta!« Vstal je, misli so se mu razpršile v tisoč smeri, srce mu je utripalo smešno naglo, čutil je nekoliko strahu in globoko zavest, da je spet doma, kakor jo je čutil še v deških in mladeniških letih.

»Kaže, da je dobro pomedel za seboj,« je rekel gospod Benjamin. Odkimal je. Pogledal je Lucasu v oči.

»Toda — ali mi hočete dopovedati, da je tule, na teh listinah podpisal mene?«

»Kaže, da je res storil nekaj takega,« je rekel bančnik.

»Ali ni ostalo nič? Prav nič?«

»Podpisal je vaše ime, vzel hipoteko, si izposodil denar in bankrotiral. In denarja ni več. Da, to je storil.«

Nekoliko razvneto je pogledal Lucasa. Ali bi rad, da ga primemo? je govoril njegov pogled. To lahko storimo; glej ga, tule je njegov podpis, jaz ne bi omahoval, prav mu je, zaslužil si je, samo reci...

»Tule stoji vaše ime — prav tukajle...«

»Toda jaz ga nisem zapisal...«

»Vem. To je zelo resen prekršek. Ali želite, da...« Pustil je, da je stavek obvisel v zraku.

»Ne, ne,« se je zdrznil Lucas. »Ne, nikar si ne delajte skrbi. Pustite ga. Toda ali ni ostalo nič? Čisto nič?«

»Nič.«

»Kaj pa hiša? In pohištvo?«

»Nič.«

»Ali ni od dražbe ostalo nič? Pa delavnica — delavnice v Tyreju, Meridianu, v...«

»Nič. Niti centa. Niti počenega groša. Pravzaprav, če bi nam lahko povedali, kje se mudi — precej je ostalo še neplačanega...«

»Nič,« je kakor odmev ponovil Lucas.

VRTIMO GLOBUS

BARI — V okolici Barija se je razbesnela nevihta z dežjem in grmenjem. Strela je ubila kmeta in konje na polju.

PARIZ — Zaradi hudih nalivov je voda iz kanalov izpodkopala cestni asfalt na površini kakih 30 kvadratnih metrov. Pritisk je razbil vodovodno cev, iz katere je voda brizgala 50 m visoko, njen curek pa je pri padcu razdejal strehe na okoliških hišah.

NEW YORK — Ameriške zdravstvene oblasti so za to zimo napovedale možnost epidemij azijske gripe ko posledice virusov A in B. Bodočim mamicam, ljudem nad 65 let ter srčnim, sladkornim in pljučnim bolnikom so priporočile zaščitne injekcije s polivalentnim cepivi.

STOCKHOLM — Statistiki ugotavljajo naraščanje alkoholizma med prebivalci obeh spolov v švedskem glavnem mestu. V letu 1961 je bilo v Stockholmu za 14 odstotkov več alkoholikov in za 17 odstotkov več alkoholičark kot v letu 1960.

OXFORD — Ne med ljudmi, tudi med živalmi so tako imenovani levičniki, so ugotovili v zoološkem inštitutu pri oxfordski univerzi. Poskuse so delali najprej z mačkami, med katerimi jih je bilo precej, ki so tako pri igri kakor na lovu uporabljale predvsem levo tačko.

NEW YORK — Na pennsilvanski univerzi so izoblikovali postopek, po katerem vtirajo snovi v mišice s pomočjo nadzvočnih valov. Novost, ki jo za zdaj preizkušajo še na živalih, se bo — tako pravijo — obnesla predvsem pri zdravljenju revmatizma.

BRISBANE — Osemnajstletna Margaret Hobbs, ki jo je napadel morski pes, je umrla v bolnišnici v Mackayu za posledicami zastrupitve, čeprav so ji takoj odrezali razmesarjeno nogo.

GOETEBORG — Deset mornarjev so rešili, eden pa je umrl za poškodbami, ki jih je dobil, ko se je s cementom natovorjena nizozemska ladja potopila v göteborškem pristanišču na Švedskem.

MOSKVA — Niso še znane vse posledice potresnih sunkov na Aleutskih otokih. Človeških žrtev ni bilo.

KJOEBENHAVN — Neki trgovec je tako nerodno kazal malemu kupcu, kako učinkujejo pasje bombice in petarda, da se je v trenutku vnela vsa zaloga in je prodajalno zajel požar.

NEW YORK — Po poročilih nacionalnega združenja za zaščito proti požarom je bilo na ozemlju ZDA v letu 1961 skupno 11.700 žrtev ognja, med njimi največ otrok, gmotna škoda pa je znašala nad poldrugo milijardo dolarjev.

BEIRUT — V okviru zemljiške reforme je dobilo 1533 iraških družin okoli 30.000 juter zemlje. Dve petini zemlje so vzeli neposredno veleposestnikom, tri petine pa iz sklada zaplenjene zemlje.

NEW YORK — Reakcionarna organizacija »Mladi Američani za svobodo« je sklenila podeliti Moizu Combeju posebno nagrado na zborovanju, ki je napovedano za 7. marec. Kakor poroča AP, bo katanški secesionistični premier dobil nagrado zaradi »boja za svobodo in proti komunizmu«.

DJAKARTA — Na osebno vabilo predsednika Sukarna se je drugi sovjetski kozmonavt German Titov pripeljal s posebnim letalom na obisk v Indonezijo. Med enotedenskim bivanjem bo obiskal več indonezijskih mest.

LONDON — V nekem britanskem tovarniškem laboratoriju so pridobili novo, pred ognjem varno snov. Silicijev nitrat je poglavitni sestavni del »refraxa«, ki se začne topiti šele pri vročini 1900 stopinj Celzija.

NEW YORK — Hud požar, ki ga je spremljala vrsta eksplozij, je zravnal z zemljo tovarno razstreliva in pet stanovanjskih hiš v naselju Sutherland v državi Virginiji (ZDA). V bolnišnico so prepeljali 16 ljudi.

Barve na delovnem mestu

Strokovnjaki za izbiro prave barve skušajo ljudem pomagati, da bi bili pri delu uspešnejši in da bi se na splošno bolje počutili tako na delovnem mestu kakor doma. Znano je, da barve različno učinkujejo na nas. Tako na primer rumena poživlja in osvežuje ter pomaga pri navezovanju stikov te ali one vrste, rdeča pa vznemirja. Obe (rdeča in rumena) pospešujeta, izrazito pasivni barvi (modra in zelena) pa zadržujeta krvni obtok in dihanje.

Na barvni lestvici med belo, ki vzbuja občutek negotovosti, in črno, ki odbija, je mogoče sestavljati razne recepte za barve. Zanimivi so praktični rezultati teh raziskav in dognanj.

V pakirnem oddelku neke tovarne slaščic je bilo potem, ko so prostore prepleskali in opremili s predmeti ustreznih barv, 12 odstotkov manj nesreč in bolezenskih izostankov zaradi njih, storilnost pa se je povečala za dvajsetino. Strokovnjaki zatrjujejo, da je z barvami mogoče stopnjevati sposobnost dojemanja in pazljivost šolarjev v učilnicah ter da je med drugim tudi od ustrezne barve sten odvisno, ali si bo bolnik kar najhitreje opomogel.

Ponekod v ZDA že dlje časa uporabljajo barve pri uravnavanju duševnega razpoloženja, v Zvezni republiki so doslej okoli 400 šol ter več sto podjetij in številne bolnišnice barvno opremili v skladu z najnovejšimi ugotovitvami o učinku barv na človeka, podobne probleme pa so doslej vsaj delno z uspehom rešili v Franciji, na Švedskem in v Braziliji.

Po svetu primanjkuje zdravnikov

Statistični podatki Svetovne zdravstvene organizacije kažejo, da skrbi za zdravje treh milijard svetovnega prebivalstva približno poldrugi milijon zdravnikov. Pomanjkanje se najmanj čuti v Izraelu, kjer pride zdravnik na 420 prebivalcev. Na drugem mestu je po teh podatkih Sovjetska zveza (550), na tretjem Češkoslovaška (po en zdravnik na 590 prebivalcev), potem pa prideta Avstrija (620) in Madžarska (650).

Presenetljivo je, da nekatere zelo razvite dežele niso med prvimi na tej preglednici. Tako so na primer ZDA šele na 11. mestu (po en zdravnik na 790 prebivalcev), Švedska s številko 1100 pa je osemindvajseta.

Na dnu lestvice je Nigerija, kjer pride zdravnik na 96.000 ljudi, pred njo pa Afganistan (58.000), Maroko (10.000) in Indija z enim zdravnikom na vsakih 5000 prebivalcev.

Sonce izstreljuje satelite

Na fizikalnem inštitutu pri sovjetski znanstveni akademiji so razvozlali eno izmed skrivnosti Sonca, središča našega planetnega sistema: odkrili so žareče satelite, ki krožijo v neposredni bližini sončne gmote.

Znano je, da se na sončni površini vrstijo izbruhi, ki sežejo tudi pol milijona kilometrov visoko. Več izbruhov se včasih izoblikuje v nekakšen most, po katerem se na določenem mestu »izstreljena« žareča gmota zlije na oddaljeni konec sončne površine.

Z močnimi radioteleskopi so odkrili velike gmote snovi, ki bruha iz Sonca s hitrostjo do tisoč kilometrov v sekundi. Tega doslej niso zasledili niti najbolj občutljivi optični instrumenti. Sodijo, da so to elektronski snopi, ki jim dajejo pospešek močna magnetna polja, o katerih znanost ve, da povzročajo tudi druge pojave na Soncu.

Po računih sovjetskih astronomov krožijo ti sončni sateliti v razdalji dva do tri milijone kilometrov nad površino Sonca, ki ga obletijo nekako v štirih ali petih urah, včasih pa napravijo tudi 15 krožnih poti. Sonce bruha te žareče gmote s hitrostjo do tisoč kilometrov v sekundi. Ker se snov giblje v obliki loka s 437 km v sekundi, se kaj lahko spremeni v satelit, ki postopno razpada pod učinkom električnih in magnetnih polj.

Visok sneg, živo srebro dvajset stopinj pod ničlo, topla voda v plavalnem bazenu — mladi moskovski kopalci se po kopanju v topli vodi »osvežujejo« s kepanjem ob bazenu. Seveda začno zaradi bosih nog in golega života že po nekaj trenutkih šklepetati zobje.

Durian prinaša srečo

Pod bodicami debelega sadeža se skriva meso svojevrstnega okusa

Durian je poseben sadež tropske Indonezije. Ali ga imate nadvse radi, ali pa ga ne marate — tretje možnosti ni. Nekateri pisatelji so ga povzdigovali do nebes in ga imenovali »kralja vseh sadežev«; so pa tudi drugi, ki jim gre na bruhanje, če ga kdo jemlje v misel. Durian, po latinsko durio zibethinus, po domače bodljikavec, bo ostal še dolgo sporno vprašanje z velikim odmevom, prav tako kot kakšno merilo v življenjski filozofiji. Navsezadnje povsem upravičeno, kajti zadeva je res bodljikava in je ne gre podcenjevati bolj kot vaš odnos do jazza ali joge. V marsikaterem zakonu je vse narobe samo zato, ker mož ali žena ne smeta jesti tako priljubljenega duriana drugje kot skrivaj v vrtni lopi.

Opisi durianovega okusa in vonja so precej kratki. Nekateri ga primerjajo s smetano, druge ljudi spominja na čebulo z vanilijo, tretji spet pravijo, da je njegov okus podoben stepeni smetani z jajci, v katero so nadrobljeni lešniki in banane, vse skupaj pa zaudarja še po česnu — skratka, grozno! Seveda lahko berete tudi povsem drugačne opise.

Oboževanje duriana pa je povsem stvarno in njegova slava ni plod domišljije ali mode človeške kulture. Tudi živali ga imajo zelo rade. Neki Američan je živel leto dni na Sumatri sredi džungle pod skupino durianovih dreves in je v svoji knjigi popisal boj za ta sadež. Sloni, tigri, medvedi in orangutani so nestrpno postopali pod krošnjami in čakali, kdaj bodo sadeži dozoreli.

Kot marsikateri indonezijski sadež je tudi durian sezonski plod. V deževni dobi ga lahko kupite na trgu. Včasih ga prodajalci razložijo kar po tleh, da se sam razkazuje, včasih pa ga pritrdijo v parih na posebno palmo. Ko pride morebitni kupec, se začne barantanje. Prodajalec zasadi nož v lupino in jo odpre, da se pokaže vabljivo, smetani podobno belo meso. Kupec pomoči konico prsta v notranjost sadeža in pokusi. Ko se s prodajalcem dogovorita za ceno, odnese kupec sadež zmagovito domov, da razveseli ženo in otroke, seveda le v primeru, če imajo durian vsi radi.

Okrog indonezijskih domov raste sadno drevje več vrst, toda na nobenem indonezijskem vrtu ne boste našli durianovega drevesa. To drevo uspeva samo v džungli ali daleč zunaj mest.

Durianovo drevo zraste tudi do štirideset metrov visoko. Po petih letih prvič obrodi, sadeži dozorevajo enkrat na leto. Mlado ali staro drevo daje le malo pridelka, v najboljši življenjski dobi pa obvisi na njegovih vejah tudi več kot sto bodljikavih sadežev. Ko dozorijo, odpadajo z vej, čeprav so še zeleni. Tako imenovani padli bodljikavci imajo večjo vrednost od tistih, ki so jih obrali, saj so bolj okusni. Zrel sadež lahko obdržite doma več dni; postal bo rumenkast, blizu peclja se bo sam od sebe razklal ter razpustil dišečo vsebino. Tedaj boste morali pohiteti, če boste hoteli zaužiti vse njegove dobrote.

Kateri del sadeža pa sploh jemo? Biološko povedano, mesa ne, kajti meso je pravzaprav tista lupina, ki jo odvržemo. Užitni del duriana je semensko jedro. Precej oljnato je, morda ga imajo divje živali prav zato tako v číslih.

Zakaj je pač ta sadež tako oblikovan? Navsezadnje so vsi sadeži ustvarjeni tako, da čimbolj razširjajo svoje seme. Ker durian nima vabljive barve, ne privlači ptic, ki vidijo dobro in daleč. Značilni vonj pa je dokaz, da je sadež namenjen živalim z razvitim vohom, torej sesalcem.

Ko zrel sadež pade z veje, se odpre in razširi svojo vonjavo. Tako privablja živali. Težka lupina in debela semena so namenjena velikim živalim z velikimi žreli. Ali pa bodo ta semena prišla nepoškodovana na svoje mesto, da bi znova osemenjevala durian? Jih ne bodo na primer uničili veliki slonovi okli? Durianova semena pa so zavarovana z značilnim okusom, ki živali sili, da previdno zaužijejo sadež. Tudi nezrel sadež lahko kupimo, pa je kljub temu užiten, le skuhati ga moramo skupaj s kokosovim mlekom in osladiti s prežganim sladkorjem.

V durianu se zares skriva več, kot opazite mimogrede. Nekateri pravijo, da je v njem tudi posebno pomlajevalno krepčilo. Nekoč so baje izvažali na tone tega sadeža v Združene države Amerike, kjer so iz njega izdelovali medicinski tonikum. Lahko sicer podvomite v durianovo moč, vendar preizkušen indonezijski pregovor uči: »Če pade durianov sadež nate, pomeni, da boš imel srečo.«

Thung Kim Tjoli

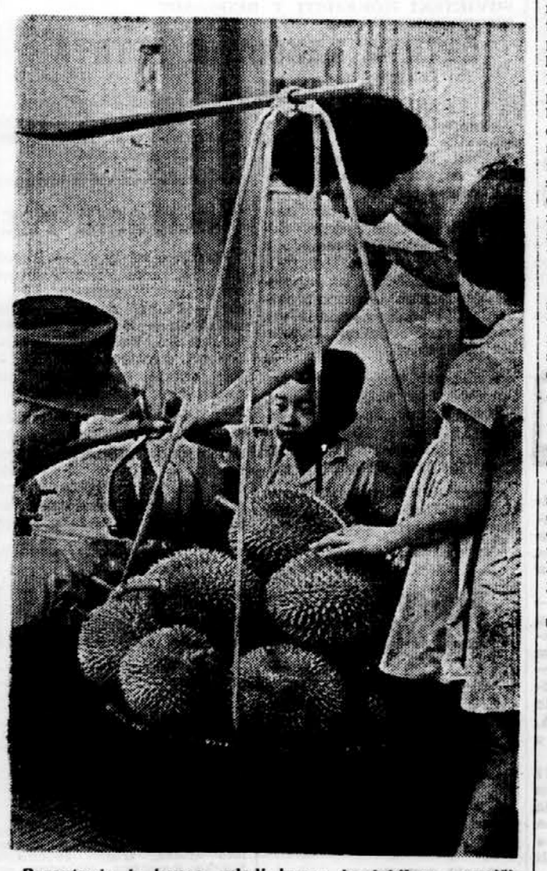

Barantanja je konec, mladi kupec je dobil za mamičin denar bodljikavi sadež s svojevrstnim okusom.

GEORGES SIMENON 50 — Maigret vžagati

Arsene jo je začuden pogledal, kakor da bi jo želel vprašati, če je premislila, kaj je rekla.

»Naj se zgodi karkoli!«

Če ga ne bi vodil majordom, bi se Maigret zgubil po širokih hodnikih, ki so se prepletali kakor v kakem samostanu.

Mimogrede je pogledal v kuhinjo, kjer se je bleščala bakrena posoda; in kakor v hiši v Gros-Noyeru, je bila tudi v tej kuhinji na mizi steklenica belega vina: najbrž Arsenejeva. Le-ta pa ni prav ničesar več razumel. Potem ko ga je Maigret vprašal, na kateri strani ima svoja okna, je mislil, da ga bo komisar na dolgo in široko zasliševal. Toda Maigret se ni več zmenil zanj.

Na desnem hodniku prvega nadstropja je majordom potrkal na težka, lepo izrezljana hrastova vrata.

»Jaz sem gospod!« je povzdignil glas, da bi ga bilo slišati tudi v sobi.

Nepremično sta obstala pred vrati; tisti, ki je bil v sobi, je hodil gor in dol, naposled pa je odprl vrata.

Svakinja ni pretiravala, ko je govorila o motnih očeh, o očeh, ki so zrle z največjim presenečenjem v komisarja.

»Vi!« je zajecljal Hubert Vernoux. Jezik se mu je zapletal.

Najbrž se je bil kar oblečen vrgel na posteljo. Obleko je imel zmečkano, razmršeni lasje so mu padali na čelo, z nervozno roko jih je samogibno popravil.

»Kaj pa hočete?«

»Govoriti želim z vami.«

Težko ga je bilo postaviti pred vrata. Vernoux se je umikal, kakor da se še sploh ni zavedal, kaj se dogaja. Soba je bila velika; postelja iz rezljanega temnega lesa je imela baldahin, na obeh straneh pa svilene zavese. Pohištvo je bilo staro, v bolj ali manj skladnem slogu; vse skupaj se je zdelo kot kapela ali zakristija.

»Saj dovolite?«

Vernoux je stopil v kopalnico, si napolnil kozarec z vodo in si splaknil usta. Ko se je vrnil, je bil videti že boljši.

»Sedite. Tjale, prosim. Ali ste koga srečali?«

»Vašo svakinjo.«

»Ki vam je najbrž povedala, da sem pil?«

»Pokazala mi je prazno steklenico.«

Vernoux je skomignil z rameni.

»Vedno enaka pesem. Ženske ne bodo in ne bodo nikoli razumele. Oče, ki mu pridejo brezobzirno povedat, da je sin...«

Zalile so ga solze. Glas mu je postal jokav. Govoriti je začel bolj tiho.

»Težak udarec je to, komisar, še posebno, če ima kdo samo enega sina. Kaj pa počne njegova mati?«

»Nimam pojma...«

»Naredila se bo bolno. Vedno enako igra. Naredi se bolno in potem se ji nihče ne upa nič reči. Ali razumete? Sedaj jo nadomešča sestra; hočem reči, da sedaj ona nosi hlače v hiši...«

Zdel se je kot star igralec, ki skuša za vsako ceno ganiti gledalca. Poteze na njegovem nekoliko zabuhlem obrazu so se presenetljivo hitro menjavale. V nekaj minutah je zapored recitiral zdolgočasenost, nekako plahost, potem očetovsko bolečino in nazadnje sovraštvo do obeh žensk. Na koncu je bilo moč v njegovem izrazu razbrati bojazen ali še bolje: strah.

»Zakaj ste želeli govoriti z menoj?«

Maigret, ki ni sedel na ponudeni naslanjač, je vzel iz žepa kos svinčene cevi in ga položil na mizo.

»Ali ste pogosto zahajali k svojemu svaku?«

»Približno vsak mesec; nosil sem mu denar. Mislil sem, da so vam povedali, da sem preživljal jaz!«

»Potem ste torej opazili ta košček cevi na njegovi mizi.«

Vernoux je okleval. Zavedal se je, da je zelo važno, kaj bo odgovoril, prav tako pa se ej zavedal, da se mora naglo odločiti, kaj bo rekel.

»Zdi se mi, da sem videl to cev.«

»To je edino materialno sumljivo znamenje, ki ga imamo v tej zadevi. Doslej smo mislili, da ne bo moč popolnoma razvozljati, kakšen pomen ima.«

Maigret se je vsedel in si natlačil pipo. Vernoux je še vedno stal; obraz se mu je skrčil, kakor da bi mel hud glavobol.

»Ali mi lahko posvetite kako minuto?«

In ne da bi čakal na odgovor, je nadaljeval:

»Zatrjevali so, da so bili vsi trije zločini bolj ali manj enaki. Pri tem ni nihče opazil, da je bil prvi zločin v resnici popolnoma drugačen, kot druga dva.

SLOBODAN NEŠOVIĆ — TUJINA O NOB (66)

Ko je dorašča, ga je oče odpeljal v neko restavracijo, kjer naj bi se izučil. Tri mesece kasneje je zbežal iz restavracije in šel za kovaškega vajenca, kjer se je učil tisto, kar ga je zanimalo že od otroških let. Potem je šel v Zagreb, kjer je prav tako delal kot kovinar. Leta 1913 je moral v avstrijsko vojsko.

»Pri vojakih sem dobil nepričakovano odlikovanje,« se je nasmehnil maršal. »Dobro sem se znal mečevati, na tekmi sem dobil drugo nagrado.«

»Na polkovnem tekmovanju?«

»Ne, na državnem tekmovanju vse Avstrije,« se je spet nasmehnil vidno zadovoljen, da se je spomnil malo znanega dogodka v svojem življenju. To kaže, da se v njem pretaka vojaška kri.

Preden sem odšel, sem prosil maršala, naj mi pove svoj najtežji in svoj najsrečnejši dan v minulih treh letih.

»Dobro,« je rekel po kratkem razmišljanju. »Morda se je oboje zgodilo istega dne, med četrto nemško ofenzivo na Neretvi. Bili smo v planinah, na vseh straneh Nemci, pred nami Neretva. Mostove čez reko smo še vedno držali. Z nami je bilo 4000 hudo ranjenih, te sem hotel rešiti za vsako ceno. Za gorsko verigo je divjal boj ves dan. Če bi Nemci vdrli v našo dolino, bi bili izgubljeni vsi ranjenci. Vso noč sem hodil po majhnem mlinu in čakal sporočil. Tisto noč se dobil morda največ sivih las.

Naslednje jutro sem prejel sporočilo, da Nemce še vedno zadržujemo. Morali smo se odločiti: ali čez planine v Bosno, ali čez reko v Sandžak. Odločil sem se za prehod čez reko, ker so bili Nemci v tisti smeri najmanj močni. Treba jih je bilo preslepiti. V veliko presenečenje naših ljudi sem ukazal, naj porušijo vse mostove čez Neretvo, eden naših odredov pa je napadel v smeri proti Bosni. Borci so napadali, tolkli po nemški diviziji in začeli napredovati. Nemci so umaknili vse svoje sile od reke, da bi se preuredili za napad. Prav na to sem čakal. Ukazal sem, naj zgradijo nov most. Tako smo ranjence varno spravili v Sandžak.

Če je bila tista noč najhujša, je bil tisti dan, ko sem videl, da je tudi zadnji ranjenec onstran Neretve, najsrečnejši, kar se jim spominjam.«

MOSKOVSKA KONFERENCA

Konec oktobra 1944 sta se v Moskvi sestala Stalin in Churchill. Navzoča sta bila zunanja ministra Eden in Molotov. Konferenca je bila sklicana v soglasnosti s predsednikom Rooseveltom, čeprav ni osebno sodeloval na njej. Motiv: Churchill in Stalin sta obravnavala v glavnem evropske probleme, za katere sta bili Sovjetska zveza in Velika Britanija mnogo bolj zainteresirani kot pa ZDA. Kot opazovalec je sodeloval na konferenci Harriman, takratni ameriški veleposlanik v Moskvi. Tiste dni sta se Stalin in Churchill sporazumela o politiki v Jugoslaviji in do nje; ta sporazum je dobil vzdevek »fifty-fifty«, se pravi, da si Sovjetska zveza in Velika Britanija razdelita vpliv v Jugoslaviji tako, da ga dobi vsaka polovico.

V zvezi z moskovsko konferenco je objavil resni »The Observer« 22. oktobra 1944 naslednji komentar:

»Z britanskega stališča je prinesla moskovska konferenca določene solidne, koristne rezultate. Razen čisto vojaških vprašanj, o katerih so menili, da bodo zbujala največjo pozornost, je bil dosežen koristen sporazum o skupni politiki v Jugoslaviji. Narodi te dežele so kot Slovani povsem razumljivo naklonjeni Rusom, zato je tudi ruski pliv močan. Ker pa je Jugoslavija ob Jadranskem morju in je sredozemska dežela, so znatni tudi britanski interesi.

Maršal Tito se je boril z orožjem, ki ga je dobil od Velike Britanije. Britanci so dali pobudo za zbližanje med maršalom Titom in begunsko vlado g. Subašića.

Predsednik vlade g. Subašić, ki mu je ta položaj priznan po sporazumu z maršalom Titom, bi rad preselil sedež vlade v osvobojeni Beograd. Vrnitev kralja Petra je odložena do sklepa vlade, ki bo sestavljena v Jugoslaviji, tudi vprašanje vrnitve grškega kralja pride kasneje na vrsto. Vendar vse kaže, da poziva k vrnitvi ne bo tako kmalu ne v enem ne v drugem primeru.

V londonskih krogih imajo pripombe k besedi »unija«, ki so jo uporabili v moskovskem komunikeju v zvezi z odnosi med kraljevsko jugoslovansko vlado in Nacionalnim komitejem osvoboditve. V Londonu predlagajo izraz »integracija«, ki da bi mnogo bolj ustrezal dejanskemu stanju.«

VSI ZDRUŽENI NARODI SO POZDRAVILI OSVOBODITEV BEOGRADA

Osvoboditev Beograda, veliki uspeh jugoslovansko-sovjetskih vojaških operacij proti Hitlerjevi armadi, so prve sporočile radijske postaje Moskva, London, Washington, Rim in Bern, kratke agencijske vesti pa so objavili vsi vodilni listi v Sovjetski zvezi, v ZDA, v Veliki Britaniji, Kanadi in drugih svobodnih deželah. Londonski radio je omogočil tudi kralju Petru, da je pozdravil osvoboditev Beograda. Kakor je zapisal »Sunday Times«, je izjavil naslednje:

»Navdaja me globoka hvaležnost Narodnoosvobodilni vojski in maršalu Titu ter bratski Rdeči armadi in njenemu velikemu maršalu Stalinu.

ZGODBO JOŽETA GRADIŠKA — Zmaj v dolini

RIŠE DRAGO STRMEC

178. »Uničilo ju je nemško orožje, ki se bori za novi red na svetu,« je govoril oficir. »To naj bo opomin vsem tistim, ki se mu drznejo upirati.« Ni bil prvi, ki so ga domačini slišali tako govoriti, in ni jih prestrašil. Njega samega je bilo najbrž bolj strah pred ljudmi, ki premišljeno, ne na kak ukaz, žrtvujejo življenje za svojo stvar. Vedeti je moral, da so taki ljudje nepremagljivi. S stricem sva šla na grob mojega brata Ivana dva dni po tistem, ko so ga pokopali. Ivanov grob je bil tri ure hoda od Javorja. Povsod so bili še Nemci, ki so končavali hajko, zato smo izvedeli za Ivanovo smrt šele dva dni po pokopu.

179. Sredi dopoldneva sva se odpravila s stricem proti Hotelci, kjer so pokopali Ivana. Preden sva prišla na pokopališče, so strica prijeli policisti. V snegu sem ga čakal do mraka. Potem sem šel sam na pokopališče. Ob sidu sem razločil na snegu svežo rjavo gomilo. Zarili sem roke med zmrzle kepe prsti in bil osamljen kot še nikoli. V trdi temi sem se napotil domov brez strica. S snegom zadelano Javorje se je že prebujalo, ko sem se komaj živ od utrujenosti privlekel vanj. Teta je onemela, ko je videla, da sem sam, da se stric ni vrnil. In namesto da bi se razboljen skril teti v krilo, sem jo tolažil, da bo stric kmalu doma.

180. Stric se je vrnil proti pomladi. V zaporu se je zelo posušil. S prsti leve roke ni mogel ganiti. Mučili so ga in mu pokvarili roko. Ker se je tako malo pogovarjal, mu dolgo nisem povedal, kaj sem se namenil. Pobralo je sneg in bregovi so se ogreli; tedaj nisem več zdržal. Gledal sem v ozelenele gozdove po globačah in zdelo se mi je, da ne smem zamuditi niti enega dne. S stricem sva vozila gnoj na leho. Na ozarah sem se opogumil: »Stric, k partizanom pojdem!« Stric se je žalostno zagledal vame. »Mlad si še,« je dejal skrhano. Vem, da je mislil reči: »Ne hodi! Kaj če ubijejo še tebe! Ali ni zadosti, da je padel Ivan?«

Križanka

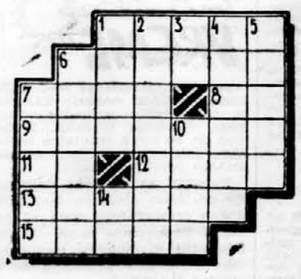

VODORAVNO: 1. glavno mesto starogrške pokrajine Argolide, 6. čudovito lepa alpska dolina ob izviru Soče, 7. posušena trava, 8. začetnici sodobnega slovenskega slikarja in grafika, 9. kraj za določen predmet, 11. solmizacijski zlog, 12. cevasta posoda za paste in kreme, 13. domačinski vojaki v Afriki, 15. sodobna slovenska pisateljica (Ilka).

NAVPIČNO: 1. reka, ki teče skozi Firenze, 2. priprava za spreminjanje jakosti električnega toka, 3. začetnici primka in imena pisatelja »Mrtvih duš«, 4. ostanki žitnih luščin po mletju, 5. mavec, 6. ravna streha, 7. preprosto vodno vozilo, 10. ime dveh visokih gorstev v Alpah (Visoke in Nizke), 14. različna soglasnika.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. agava, 6. Toledo, 8. rum, 9. mrk, 11. Ina, 12. Iso, 13. jod, 14. rik, 15. Delamo, 17. Nolit.

Nadaljevanje s 1. strani

Sadovi novega finansiranja šolstva

organe, naj osnujejo šole. To se kaže tako na vasi kot v mestu, v razvitih in manj razvitih področjih. Zato smo že priča skokovitemu naraščanju števila učencev, ki zaključujejo osemletno osnovno šolo. V šolskem letu 1954/55 je končalo osemletko v vsej Jugoslaviji okrog 60.000 učencev, medtem ko bo v letošnjem letu toliko učencev končalo osnovno šolo samo v LR Hrvatski, vseh učencev v Jugoslaviji, ki bodo končali to šolo, pa bo verjetno okrog 200.000.

Jasno je, da v prihodnjih letih ekspanzivnost šolstva ne bo pojemala. Našo skupnost čakata dve nalogi: v doglednj prihodnosti poskrbeti, da bo srednja izobrazba splošna, in izločiti srednjo izobrazbo iz klasičnega šolskega sistema in ji pripraviti tla, na katerih bodo razen šol z dosedanjo organ zacijo živele in delale tudi razne druge oblike izobraževanja.

Takšno ekspanzivnost šolstva je omogočil večidel tudi novi sistem finansiranja. Zato kljub znatnemu povečanju sredstev za šolstvo letos in najbrž tudi prihodnje leto ne moremo pričakovati znatnejšega povečanja materialnih izdatkov v šolah. V takšnem položaju bo važna doslednost v uveljavljanju sistema finansiranja po komunah, organizarane intervencije okrajev in ljudskih republik ter iniciative v samih šolah. ZIS je sklenil v prihodnjih mesecih še enkrat proučiti vse dogajanje v našem šolstvu za njegovo nadaljnjo okrepitev in vskladitev z našimi potrebami in možnostmi.

Vprašanje: s kakšnimi izkušnjami in perspektivami stopamo glede nagrajevanja učnih moči v novo leto?

Nagrajevanje učnih moči je že precej dolgo v ostrem nasprotju s tistim, kar smo že storili glede samostojnosti šol in položaja učnih moči v njihovih notranjih družbenih odnosih. V zakonu o finansiranju šolstva so dobile šole splošno pooblastilo, da s svojimi pravilniki o nagrajevanju izoblikujejo svoboden sistem socialistične delitve po delu. Nekaj šol je s pravilniki že uredilo svoje notranje zadeve, večina pa se je lani pripravljala na to.

Medtem so nastale potrebe, da bistveno spremenimo tudi določbe zakona o javnih uslužbencih, s katerimi je urejeno nagrajevanje v tistih družbenih službah, ki so začasno ostale pri starem načinu nagrajevanja. Predlogi ZIS, ki jih je Zvezna ljudska skupščina že uzakonila, so vnesli zlasti glede kadrov v šolah nekij bistvenih novosti in sicer: dokončno je določanje položajne plače iz centra prepuščeno komunam oziroma ustanovitelju šole; ustanovitelj šole lahko svoje pooblastilo za določanje položajn... plač prenese na posam... o, t. j. na njene org... srednega upravljanja; ...e je priporočil, da politično-teritorialne enote ne bi določale nov h položajnih plač učnim močem, marveč naj bi na šole prenesle svoja pooblastila in šolam v ta namen globalno dale materialna sredstva; višina položajnih plač ni več omejena, kar pomeni, da bodo šole same določale skupne prejemke posameznih učiteljev in sodelavcev in v okviru zakona o javnih uslužbencih vnesle v nagrajevanje več demokratičnosti, da bodo vključile v delitev sredstev vse svoje kolektive in vnesle vanjo vrsto elementov nagrajevanja po delu; s spremembami zakona je predvideno povečanje osebnih prejemkov do 15% v primerjavi s stanjem ob koncu leta. Vendar za šole ta omejitev ni obvezna in v njih se bodo lahko osebni izdatki povečali po potrebah in možnostih v posameznem primeru.

Prepričan sem, da se bo kmalu pokazal ves pomen teh sprememb. Te spremembe bodo spodbudile šole, da bodo pospešile uvedbo delitve osebnih dohodkov. Bolj učinkovito kakor kakršenkoli centralističen ukrep bodo vplivale na to, da se bodo osebni izdatki v šolah tudi po obsegu vskladili z drugimi družbenimi dejavnostmi.

POMEN NOVIH ZAKONSKIH DOLOČIL ZA ŠOLSTVO

Vprašanje: Kakšen je pomen sklepov, ki jih je sprejela Zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju „za šolstvo?

Odgovor: ZIS je obravnaval stanje v zvezi z uveljavljanjem novega sistema finansiranja šolstva in ugotovil, da so dosedanji rezultati na tem področju zelo pomembni. Novi sistem finansiranja smo uveljavili šele sredi lanskega leta, vendar pa se je že uveljavil kot pomemben družbeni instrument, katerega koncepcije so v skladu z nadaljnjim razvojem našega sistema v celoti in z razvojem šolstva posebej. Po mnenju ZIS so nujni novi napori za dosledno uporabo zakona in za izpolnjevanje obveznosti, ki jih ima skupnost do šolstva.

Omenil bi važnejše predloge ZIS, ki jih je Zvezna ljudska skupščina na zadnji lanski seji sprejela in uzakonila.

Važne so predvsem določbe zveznega družbenga plana za leto 1962. Plan predvideva povečanje obsega investicij v šolstvo za kakih 25% (39 milijard din proti 30.3 milijardam v lanskem koledarskem letu). Razen tega plan priporoča gospodarskim organizacijam in samostojnim ustanovam, naj tudi same vlagajo več sredstev v šolstvo in tako pripomorejo, da bomo dosegli skupni obseg investicij na tem torišču, ki so določene v petletnem planu v višini 200 milijard po cenah iz leta 1959. Z družbenim planom so družbeni skladi za šolstvo oproščeni ustvarjanja obveznih rezerv in tako so se njihova obratna sredstva povečala za kakih 15 milijard. V letu 1962 je predvideno povečanje obsega sredstev za gospodarski razvoj nerazvitih področij na 20 milijard, kar je tudi zelo važno za razvoj šolstva na teh področjih.

V zvezi z zveznim proračunom za leto 1962 je treba poudariti, da gredo v zvezni družbeni sklad sredstva v znesku 1500 milij. din, torej 500 milijonov več kakor lani; večji del teh sredstev gre za pomoč nerazvitim območjem. Za graditev univerzitetnih objektov je določenih 3.500 milijonov din. Tudi spremembe v zakonu o prispevku k proračunom krepe materialni položaj šolskih skladov. Ljudske republike so namreč pooblaščene, da določijo odstotek tega prispevka, ki pripada njim in vsem ljudskim odborom na njihovem področju kot obvezen dohodek družbenih skladov za šolstvo. Ker bo del tega prispevka, ki ostane ljudskim republikam in ljudskim odborom, v letu 1962 znašal nad 200 milijard dinarjev, pomeni to pooblastilo ljudskim republikam važen prispevek k nadaljnjemu vsklajanju materialnega položaja šolstva v okviru posameznih republik z njihovimi potrebami. Še nadalje pa bo treba izločati 10% za šolske sklade pred vsako razdelitvijo, kar bo zneslo v novem letu kakih 30 milijard.

Občinski ljudski odbori lahko namesto dosedanjih 10% dodatnega prispevka k proračunom iz osebnega dohodka predpišejo 15 %, če namenijo to razliko družbenim skladom za šolstvo, kar bi zneslo za vso državo kakih 13 milijard. Prispevek iz osebnega dohodka delavcev se bo v prihodnje plačeval po bivališču delavcev in uslužbencev, tako da bo znatno število nerazvith komun, katerih državljani delajo izven njihovega področja, dobilo nove dohodke, s katerimi bo lahko vplivalo na zboljšanje materialnega stanja v svojih šolah.

Važne so tudi spremembe v zakonu o javnih uslužbencih. Zvezna ljudska skupščina je sprejela odlok, ki določa, da bo federacija v letošnjem družbenem planu prispevala 15 milijard za graditev določenih fakultet, v katerih se šolajo kadri za gospodarstvo in učni kadri. Ljudske republike morajo zagotoviti prav toliko sredstev, če hočejo biti deležne te pomoči. Zvezna ljudska skupščina je tudi privolia v finačni plan zveznega družbenega sklada za šolstvo, s katerim so razporejena vsa sredstva tega sklada v znesku 1238 milijonov. Največji del teh sredstev (kakih 60 %) je predviden za pomoč pri graditvi osemletnih osnovnih šol v nerazvitih komunah. Kakih 20% sredstev pa je predvidenih za regres šolam, ki kupujejo sodobno opremo za svoje kabinete in delavnice, nad 110 milijonov pa je namenjenih za strokovno izobraževanje, ki ga organizira ljudska mladina na delovnih akcijah jugoslovanskega pomena.

Mislim, da je razen vseh teh ukrepov tudi zelo. važno priporočilo ZIS, naj bi v letu 1962 za investicije v šolstvo v večji meri izkoristili tudi sredstva družbenih investicijskih skladov političnoteritorialnih enot.

Nova tovarna betonskih elementov

Kosovska Mitrovica, 3. jan. V Kosovski Mitrovici je začela danes obratovati tovarna, v kateri bodo izdelali letno kakih 40.000 ton raznih betonskih elementov. Letos bo izdelala tovarna elemente za graditev montažnih hiš, mednadstropne konstrukcije, cevi za kanalizacijo in druge betonske elemente v približni vrednosti pol milijarde dinarjev.

Za zgraditev te tovarne so porabili 345 milijonov, za dograditev obratov pa bodo potrebovali še 25 milijonov dinarjev. Tovarna ima najmodernejšo opremo. Ves proizvodni proces je mehaniziran. Po mnenju strokovnjakov bo njena proizvodnja znatno pospešila graditev stanovanj na Kosmetu.

DELO

ZAHODNI IRIJAN

NIZOZEMSKI PREDLOG ZAVRJEN

Indonezijski zunanji minister Subandrio je izjavil, da Indonezija ne more privoliti v pogajanja, ki bi jih Nizozemci izkoristili za podaljšanje svoje kolonialne nadv lade – Sukarno potuje na Celebes

DŽAKARTA, 3. jan. (AP-AFP). Indonezija je danes zavrnila predlog nizozemske vlade, naj bi začeli dvostranska pogajanja o ureditvi problema Zahodnega Irijana — dozdevno brez vsakih poprejšnjih pogojev — kakor je rečeno v včerajšnjem sporočilu nizozemskega premiera De Quaya.

S tem v zvezi je indonezijski zunanji minister Subandrio danes izjavil, da Indonezija ni proti poganjanjem o možnostih za prenos suverenosti nad Zahodnim Irijanom na Indonezijo. Toda ljudstvo in vlada Indonezije ne moreta privoliti v pogajanja, ki bi jih Nizozemci izkoristili za to, da podaljšajo svojo kolonialno nadvlado nad tem delom indonezijskega ozemlja.

Minister Subandrio je poudaril, da iz izjav nizozemske vlade nikakor ni moč posneti, da je dana podlaga za poravnavo indonezijsko-nizozemskega spora. Zdi se, je dejal Subandrio, da so ponudili pogajanja brez poprejšnjih pogojev samo iz formalnih razlogov, ker Nizozemci še nadalje zahtevajo, da je treba menda dati ljudstvu Zahodnega Irijana pravico do samoodločbe. »Indonezijskemu ljudstvu in vladi je jasno, da si nobena kolonialna država ne more pripisovati nekakšne svete misije za ljudstvo, nad katerim izvaja kolonialno upravo.«

Dr. Subandrio je nadalje poudaril: »Naša politika je jasna. Zahodni Irijan bo prišel pod indonezijsko upravo, s čimer bo uresničena poslanica ljudstvu, ki jo je predsednik Sukarno razglasil lani 19. decembra. To je odgovor na nizozemske priprave za ustanovitev tako imenovane neodvisne papuanske države.«

Kot poroča Reuter, je indonezijski predsednik dr. Sukarno na zborovanju v Džakarti izjavil, da Nizozemska kolonialna uprava v Zahodnem Irijanu »uporablja silo, da bi vzpostavila marionetno papuansko državo«. Pripomnil je, da Nizozemci vsak dan pošiljajo čedalje več orožja in vojaške opreme svojim četam, ki so zasedle to indonezijsko ozemlje, in da so zadnje dni poslali kolonialnim garnizijam v okrepitev tudi letalonosilko.

Predsednik Sukarno je dejal, da je nizozemski predlog o »dekolonializaciji« Zahodnega Irijana preko OZN nesmisel, katerega indonezijsko ljudstvo ne bo nikoli sprejelo. Pripomnil je, da »Indonezija ne ravna izdajalsko, ko sprejema ukrepe za osvoboditev dela svojega ozemlja«.

Sukarno je opozoril na nedavno osvoboditev portugalskih kolonij Goe, Diuja in Damana ter je poudaril, da je »sila edini jezik, ki ga kolonialisti razumejo«.

Indonezijski predsednik bo jutri odpotoval na štiridnevni obisk na južni Celebes. Spremljalo ga bo 11 ministrov indonezijske vlade, med njimi zunanji in obrambni minister dr. Subandrio in Nasution. Po vesteh AP bo s predsednikom Sukarnom potovalo kakih deset veleposlanikov, akreditiranih v Džakarti. Osebni gost predsednika Sukarna bo tudi sovjetski kozmonavt German Titov, ki je prispel na obisk v Indonezijo. Prav tako so na potovanje v Celebes povabljeni posebni dopisniki velikih svetovnih časopisnih agencij Reuter, TASS in Associated Press.

Reuter poroča iz Haaga, da je nizozemski zunanji minister Joseph Luns danes izjavil, da »Nizozemska ne pomišlja na to, da bi kapitulirala« pred indonezijskimi zahtevami, naj kolonialno upravo nad Zahodnim Irijanom zamenja indonezijska uprava. Luns je govoril o indonezijskih zahtevah kot o »zelo resnem problemu«.

Predstavnik nizozemske vlade ni hotel komentirati današnje izjave indonezijskega zunanjega ministra dr. Subandria. Menil je le, da to »ni zadnja beseda Indonezije«.

SESTANEK ZAHODNIH VELEPOSLANIKOV V MOSKVI

Moskva, 3. jan. (Reuter). Veleposlanika Velike Britanije in Zahodne Nemčije v Moskvi Roberts in Kroll sta danes obiskala ameriškega veleposlanika v Sovjetski zvezi Thompsona, ki ju je obvestil o včerajšnjem razgovoru s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom, s katerim sta govorila o berlinskem in nemškem problemu.

Kakor poroča AFP, je bil na sestanku tudi francoski veleposlanik v Sovjetski zvezi.

Thompson je po včerajšnjem dve in pol urnem razgovoru z Gromikom izjavil, da se bosta še sestala, ni pa povedal, kdaj. Rekel je, da bi uspeh sedanjih sovjetsko-ameriških razgovorov lahko pripeljal do konference zunanjih ministrov, to ker je bivši diktator Trujillo med drugim organiziral atentat na venezuelskega predsednika Betancourta.

Komemoracije ob obletnici pokola Kongožanov

Leopoldville, 3. jan. (Tanjug). V Leopoldvillu in drugih kongoških mestih bodo jutri komemoracije ob triletnici tragičnega pokola kongoških rodoljubov, ki so jih pobili belgijski vojaki. Dne 4. januarja 1959 so Belgijci streljali na demonstrante, ki so zahtevali neodvisnost, in po tedanjih uradnih podatkih ubili 47 Kongožanov, nad sto pa ranili.

Crvenkovski odpotoval v Kairo

Beograd, 3. jan. (Tanjug). Član ZIS in sekretar za prosveto in kulturo Krste Crvenkovski je odpotoval danes v Kairo, kamor ga je povabil minister za visokošolsko izobraževanje ZAR dr. Abdel Azis el Sajeda. S Crvenkovskim sta odpotovala v Kairo kot člana naše kulturne delegacije rektor sarajevske univerze Aleksandar Trumić in sekretar Sveta za znanstveno delo LR Srbije inž. Dragiša Maksimović. Jugoslovanska delegacija ostane v Kairu sedem dni in v tem času bo njen vodja Crvenkovski podpisal načrt o kulturnem sodelovanju med obema deželama.

Erhardova posvetovanja v ZDA

Washington, 3. jan. (AP). Zahodnonemški minister za gospodarstvo Erhard bo imel prihodnji teden v Washingtonu vrsto konferenc z gospodarskimi strokovnjaki ameriške vlade, morda pa se bo sestal tudi z ameriškim zunanjim ministrom Deanom Ruskom. Pravijo, da se Erhard zlasti zanima za načrt Kennedyjeve vlade o liberalnejšem sistemu carin. Erhard bo imel enega prvih sestankov po svojem prihodu v Washington, kamor bo prispel 7. januarja, v finančnem ministrstvu ZDA, kjer se bo razgovarjal z ministrom Douglasom Dillonom.

Med obiskom v Washingtonu se bo Erhard razgovarjal tudi s predsednikom Mednarodne banke za obnovo in razvoj Eugenom Blackom in z direktorjem Mednarodnega monetarnega sklada Perom Jacobsonom.

Ukinitev sankcij proti Dominikanski republiki?

Washington, 3. jan. (Reuter). Kakor povedo diplomatski krogi, se bo jutri sestal svet Organizacije ameriških držav, ki naj bi sklepal o ukinitvi diplomatskih in gospodarskih sankcij proti Dominikanski republiki. Na konferenci zunanjih ministrov držav, ki so članice OAS, v lanskem avgustu, so sklenili pretrgati diplomatske stike z Dominikansko republiko, za-

LJUDSKA SKUPŠČINA BiH SE BO SESTALA 12. JANUARJA

Sarajevo, 3. jan. (Tanjug). Ljudska skupščina Bosne in Hercegovine bo začela 12. januarja obravnavati predlog republiškega družbenega plana in proračuna za leto 1962. Pričakovati je, da bo skupščina obravnavala tudi predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delitvi dohodkov iz skupnih virov, predlog zakona o razglasitvi področja Sutjeske za nacionalni park ter predlog zakona o ukinitvi občine Kozlu.

Odbora za gospodarstvo in proračun skupščinskih zborov bosta 8. t. m. začela obravnavati predlog družbenega plana in proračuna. Družbeni plan predvideva povečanje industrijske proizvodnje v primerjavi z lanskim letom za 13 odstotkov. V predhodnih razpravah o tem predlogu so poudarili, da ima BiH realne pogoje, da ta plan izpolni. Pričakovati je, da bo skupščina posvetila posebno pozornost delu gospodarskih organizacij v novih gospodarskih razmerah ter notranji delitvi dohodka.

Jugoslovanska diplomata pri Aduli

Leopoldville, 3. jan. (Tanjug). Predsednik osrednje kongoške vlade Cyril Adula je danes sprejel novega odpravnika poslov jugoslovanskega veleposlaništva v Leopoldvillu Ljubomira Hrnjaka. Premier Adula se je tudi poslovil od dosedanjega odpravnika poslov Save Obradovića, ki se vrača v domovino.

Milutinović veleposlanik v Burmi

Beograd, 3. jan. (Tanjug). Z ukazom predsednika republike je bil za novega izrednega in opolnomočenega jugoslovanskega veleposlanika v Burmi imenovan dosedanji opolnomočeni minister v državnem sekretariatu za zunanje zadeve **Mirko Milutinović**.

Castro izobčen

Vatikan, 3. jan. (AP). V Vatikanu so uradno objavili, da so premier Kube dr. Fidel Castro in člani njegove vlade »izobčeni iz katoliške cerkve«. V sporočilu je kot razlog za izobčenje navedeno, da so »ovirali pri delu« funkcionarje katoliške cerkve na Kubi in »izvajal, nasilja« nad katoliškimi duhovniki.

Titova sožalna brzojavka Jerreri

Beograd, 3. jan. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku vlade španske republike Emiliu Jerreri tole brzojavko:

»Ob smrti predsednika republike Španije Diega Martinesa Barria blagovolite sprejeti izraze iskrenega sožalja narodov in vlade Jugoslavije.«

Novoletna čestitka Mihi Marinku

Jugoslovansko društvo »Edinost« iz Holandije je poslalo naslednjo novoletno čestitko predsedniku Ljudske skupščine LR Slovenije tovarišu Mihi Marinku:

»Srečno novo leto Vam žele člani in uprava društva »Edinost« v Holandiji.«

Posvetovanje o akcijah kongoških čet

Leopoldville, 3. jan. (Tanjug). Kongoški premier Cyril Adula je danes sprejel izrednega komisarja za Katango Jasona Sendveja ter generala Lundulo in Mobutuja. Zvedelo se je, da so se razgovarjali o nadaljnjih akcijah čet osredne vlade v Severni Katangi

Telegrami

RAZGOVORI O CESTNEM PROMETU Z MADŽARSKO. — BEOGRAD. V Budimpešto je odpotovala jugoslovanska delegacija, ki bo nadaljevala pogajanja o sklenitvi sporazuma o cestnem prometu z Madžarsko. Delegacijo vodi svetnik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve dr. Predrag Nikolić.

ZDA ŽELE KREPITI SODELOVANJE Z ZAR. — KAIRO. Državni podsekretar v State Departmentu Henry Kaska, ki je bil na obisku v ZAR, se je razgovarjal s pomočnikom zunanjega ministra Sabrijem in načelnikom afriškega oddelka v predsedstvu republike Faikom. Po razgovorih je izjavil, da je predstavnikoma vlade ZAR razložil ameriško politiko glede odprtih afriških problemov ter izrazil željo vlade ZDA, da bi se nadalje okrepilo in razvilo sodelovanje z ZAR na vseh področjih.

FELDMARŠAL AMER O OBRAMBNI SPOSOBNOSTI ZAR. — KAIRO. Vrhovni poveljnik oboroženih sil in podpredsednik ZAR feldmaršal Amer je izjavil, da so oborožene sile ZAR sposobne odbiti vsak napad in poraziti sovražnika. Poudaril je, da mora biti vojska ZAR pripravljena, ker imperialisti ne bodo opustili svojih agresivnih poskusov.

375.000 ZAHODNONEMŠKIH VOJAKOV. — BONN. Zahodnonemško obrambno ministrstvo je poklicalo v vojsko še 42.500 rekrutov, tako da šteje Bundeswehr zdaj skupno 375.000 vojakov. Od tega jih 242.500 služi v kopenskih enotah, 85.000 v letalstvu, 28.000 v mornarici, 22.000 pa v graničarskih in drugih odredih.

FRANCIJA BO DOBAVILA ŽITO KITAJSKI. — PARIZ. Funkcionar francoskega ministrstva za gospodarstvo je izjavil, da bo Francija v treh letih dobavila LR Kitajski več ko milijon ton žita. Letos bo izvozila 400.000 ton, v prihodnjih dveh letih pa po 300.000 ton.

AMERIŠKA POMOČ CIPRU. — NIKOZIJA. Ameriški zunanji minister Dean Rusk je sporočil veleposlaniku Ciprske republike v Washingtonu Rosideau, da je ameriška vlada odobrila Cipru pomoč v znesku 62 milijonov funtov šterlingov.

KENNEDYJEVA VLADA NI ODPRAVILA RASNE SEGREGACIJE. — NEW YORK. Sekretar Nacionalne zveze za razvoj temnopoltega prebivalstva Roy Wilkins je izrazil razočaranje, ker Kennedyjevi vladi ni uspelo odpraviti rasne diskriminacije. Dejal je, da ni izpolnila obljub, da bo dala državljanske pravice črnemu prebivalstvu in ukinila segregacijo.

NOVOLETNE DRSALNE TEKME PO ZAMRZNJENIH JARKIH. Kakor vsako leto je nizozemska mladina tudi letos v novoletnih dneh ob značilnih holandskih mlinih na veter, tekmovala v hitrostnem drsanju po zamrznjenih prekopih.

MLADINSKI TENISKI TURNIR

Italija : Jugoslavija 2 : 0

Miami Beach, 3. jan. V četrtfinalu mednarodnega teniškega turnirja v Miami Beachu je italijanska ekipa premagala jugoslovansko 2:0 — Igre parov niso odigrali. Sergio dal Monte je premagal Djukiča 6:2, 6:3, Giordeno Maioli pa Špeara 0:6, 6:1, 6:4.

Odbojkarski pokal evropskih prvakov

BEOGRAD, 3. jan. – V letošnjem tekmovanju za evropski odbojkarski pokal se je naš državni prvak beograjska Jugoslavija uvrstil v osmínko finala brez borbe. Prvi nasprotnik jugoslovanskih odbojkarjev bo prvak ZAR.

Sullivanova nagrada za Rudolphovo

NEW YORK, 3. jan. – Nagrado Jamesa Sullivana, ki jo vsako leto podeljuje atletska amaterska unija ZDA amaterskim športnikom, kolikor se ne odlikujejo samo z dosežki, marveč tudi s športnim obnašanjem, je prejela temnopolta atletinja Wilma Rudolph. Podelitev nagrade tej športnici, trikratni olimpijski zmagovalki v Rimu, svetovni rekorderki v teku na 100 m (11.2)) so izglasovali prejšnji dobitniki Sullivanove trofeje. Wilma Rudolph je prejela 1627 glasov, za njo pa so se zvrstili Tommy Kono 1104 (dviganje uteži), Boston (atlet) 1068, Jerry Lukas (košarka) 739 itd.

SMUČARJI-TEKAČI OTVARJAJO TEKMOVALNO SEZON.

Na sneg - v močni mednarodni sredi

Ljubljana, 3. jan. — Naši smučarji — tekači otvarjajo vsako leto tekmovalno sezono z veliko mednarodno tekmo, ki je bodisi v Bohinju ali pa na Pokljuki, kjer so pač boljše snežne razmere. Tako bo tudi letos. Tekme bodo v soboto in nedeljo v Bohinju, če bo danes ali jutri napadlo dovolj snega, sicer pa na Pokljuki. Zbirališče tekmovalcev je v hotelu »Jezero«« v Bohinju, kjer se je treba prijaviti za start. Za tekme se je prijavila nacionalna avstrijska ekipa, pa tudi njene pokrajinske. Vsega skupaj bo prispelo v bohinjski kot 15 avstrijskih tekmovalcev. Smučarska zveza Slovenije je prejela tudi prijavo odličnih poljskih tekačev. Za tekme so se prijavili tudi Švicarji in Zahodni Nemci. Vse torej kaže, da bo letos udeležba zelo številna in tudi konkurenca zelo močna.

Žrebanje bo v vsakem primeru v petek 5. t. m. ob 17 v hotelu Jezero. Naslednji dan ob 9. bo start članov za tek na 15 km. Članice bodo tekle na 10 km — prav tako tudi mladinci — mladinke pa na 5 km dolgi progi. Zadnji dan v nedeljo bodo tekmovale štafete, in sicer člani na 4 x 10 km, članice in mladinke pa na 3 x 5 km. Najbolj ogorčen boj je pričakovati v teku na 15 km med člani, kjer se bodo naši tekači potegovali za prvo mesto, pri članicah pa bo Rekarjeva skoraj osamljena v boju z odličnimi Poljakinjami, ki se pripravljajo na svetovno prvenstvo v Zakopanem, medtem ko ji bodo verjetno Nemke manj nevarne. Naši mladinci so se temeljito pripravljali, zato je pričakovati izenačen boj med njimi in njihovimi vrstniki iz tujine. Tekma mladink bo samo v domačem, ne pa v mednarodnem okviru.

V teku na 15 km nas bodo zastopali Kordež, Seljak, Janez in Cveto Pavčič, Hlebanja in Lakota. Četvorica za štafeto bo znana — kakor nam je dejal republiški referent za teke tovariš Linke — šele v soboto po teku na 15 km. Izmed mladincev nas bodo v mednarodni konkurenci zastopali Bavče, Krpač, Janez Kalan in Kobilica.

PRED SVETOVNIM NOGOMETNIM PRVENSTVOM

Žreb skupin — 17. januarja

London, 3. jan. Udeleženci finalnega turnirja za svetovno nogometno prvenstvo so znani (Brazilija, Čile, Kolumbija, Urugvaj, Madžarska, Zah. Nemčija, Mehika, SZ, Italija, Argentina, Anglija, Jugoslavija, ČSSR, Švica, Španija in Bolgarija), 17. januarja pa bodo znani udeleženci štirih posameznih skupin. Ta dan bodo funkcionarji mednarodne nogometne federacije z žrebom določili razvrstitev po skupinah s po štirimi reprezentancami, ki bodo igrale v čilskih mestih Arici, Vina del Maru, Rancagui in Santiagu. Tekmovanje bo od 3. maja do 17. junija.

Zmaga naših rokometašev v Zah. Nemčiji

Steinbach, 17. jan. Rokometaši bjelovarskega »Partizana«, ki so na turneji po Zah. Nemčiji, so premagali izbrano moštvo Karlsruha 18:17, moštvo Steinbacha pa 15:10.

Po stezah partizanske Jelovice

Kranj, 3. jan. — Za osrednjo zimsko-športno prireditev »Po stezah partizanske Jelovice« se po Gorenjskem že pridno pripravljajo. Tudi letos bo ta prireditev drugo nedeljo v januarju (14. t. m.) v spomin na znamenito bitko pri Dražgošah.

Podobno kakor lani bo ta množična športno-politična prireditev potekala na več krajih ob vznožju partizanske Jelovice. Tako bodo tekmovanja v Železnikih, Dražgošah, Bohinju, Kropi in Lancovem pri Radovljici.

Prireditve se bodo začele že v petek 12. t. m. v Bohinju v okviru tradicionalnega tekmovanja za Godčev memorial s teki in štafetami (člani). Naslednji dan bo nastopila šolska mladina v tekih na smučeh v Lancovem pri Radovljici zvečer v sobodo (13. t. m.) pa bo v Železnikih nočni slalom.

Največja prireditev pa bo v nedeljo 14. t. m. v Železnikih s tekmovanjem članov in mladincev v teku na 5 oziroma 10 km dolgi progi ter z nastopom ekip iz podjetij, med katerimi bodo tudi zastopniki raznih drugih organizacij. V Dražgošah bodo sankaške tekme, v Kropi pa bodo nastopili skakalci na 35-metrski skakalnici ter še številni sankači na progi z Jamnika v Kropo. **J-k.**

SOVJETSKI HOKEJISTI V BEOGRADU

ČETRTA TEKMA IN ČETRTA ZMAGA

Beograd, 3. jan. Sinoči je sovjetska hokejska ekipa Spartak iz Sverdlovska odigrala na turneji po Jugoslaviji četrto tekmo, in sicer s kombiniranim moštvom Partizana in Crvene zvezde. Sovjetsko moštvo je zmagalo z visokim rezultatom 11:1 (5:1, 4:0, 2:0). Srečanju na stadionu Tašmajdan je prisostvovalo 3.500 gledalcev. Sodila sta beograjska sodnika Jovanović in Vidicki.

Spartak: Veretnikov, Zubarjev, Jazovskij, Jaljanov, Nožev, Kozlov, Jagodski, Vlasov (1), Jeršov, Kožurin, Teterin, Bužnjev (2), Bonkij (3), Novičkov, Naumov (5).

Beograd: Georgijević, Djordjević (1), Šišić, Perović, Mičović, Djokić, Zečević, Vukov, Andjelić, Mijušković, Stojković, Tešić, Holbus, Ančević, Šemsedinović.

GLIGORIČ PREMAGAL FLOHRA

Hastings, 3. jan. — Rezultati VI. kola mednarodnega turnirja v Hastingsu: Gligorić — Flohr, damin gambit 1:0, Aron — Barden, kraljeva indijka 0:1, Robatsch — Littlewood, kraljeva indijka 1:0. Vse ostale partije so bile prekinjene.

V partiji Gligorić — Flohr je velemojstru Flohru v 35. potezi padla zastavica na uri. Flohr je potreboval mnogo časa za razmišljanje v središnici, spričo zelo zahtevnega položaja figur, tako da ga je prehitel čas, ko je moral potegniti še šest potez. To je bil prvi poraz sovjetskega velemojstra na turnirju. Vodeči na tabeli svetovni prvak Botvinik je prekinil partijo z domačinom Penroseom v dobljeni poziciji. Prekinjena partija iz V. kola med Penroseom in Littlwoodom se je v 46. potezi končala remi.

Stanje na tabeli po VI. kolu: Botvinik 4,5 (1), Bisguier in Penrose 3,5 (1), Flohr in Gligorić 3,5, Littlewood 2,5, Wade 2(1), Barden in Robatsch 2, Aron 1.

Železniška nesreča na Gorenjskem

Kranj, 3. jan. — Danes pet minut pred polnočjo je na železniški progi Ljubljana—Jesenice pri Potokih iztirilo več vagonov brzega vlaka, ki je peljal proti Jesenicam. Do nesreče je prišlo, ker je diesel lokomotiva zdrobila tračnice na spoju. Lokomotiva ni iztirila. Materialna škoda je precejšnja; med drugim bodo morali tudi zamenjati tirnice. Promet na progi je bil nekaj časa ustavljen. Potniki in železničarji pri nesreči niso bili poškodovani.

OGENJ UPEPELIL PLANINSKI DOM

Slovenj Gradec, 3. jan. — Na Novo leto ob 4. uri je izbruhnil požar na podstrešju planinskega doma občinskega odbora ZB Slovenj Gradec v Gradišču na Pohorju. Ogenj je uničil poslopje in skoraj ves inventar. Škoda je ocenjena na 38 milijonov dinarjev. Požar je verjetno nastal zaradi slabih dimnih naprav.

GOSPODARSKO POSLOPJE POGORELO

Maribor, 3. jan. — V torek zjutraj ob 4. uri je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Alojzije Kramberger iz Pesnice. Pogorelo je ostrešje in premičnine. Škoda je ocenjena na poldrug milijon dinarjev. — Vzroka požara še niso ugotovili.

SMRTNA NESREČA KOLESARJA

Ljubljana, 3. jan. — V soboto ob 17.15 je na Tržaški cesti na Vrhniki voznik Ante Banović z osebnim avtomobilom podrl kolesarja Petra Logarja. Kolesar je vozil po levi strani ceste, avtomobilist pa je pripeljal nasproti in ga prepozno opazil. Še istega dne zvečer je kolesar v bolnišnici umrl.

VZROK SMRTI ŠE NI ZNAN

Zagorje, 3. jan. — V potoku Kanderšica so našli na Novo leto zjutraj truplo 24-letnega Slavka Razorška. Nazadnje so ga videli na silvestrovanju v zadružnem domu v Mlinšah. — Okrog 1.30 je odšel iz dvorane. Sklepajo, da verjetno ne gre za nesrečo.

AVTOMOBIL V JAREK

Ljubljana, 3. jan. — Sinoči ob 22.30 je vozil iz Grosupljega proti avtomobilski cesti osebni avtomobil voznik Anton Pencelj. Pri hiši št. 94 je avtomobil na zasneženi cesti pričelo zanašati. Zdrknil je v jarek in nato trčil v betonski mostiček. Pri nesreči se je huje poškodovala sopotnica v osebnem avtomobilu Angela Pencelj. Škoda na avtomobilu je ocenjena na kakih 150.000 dinarjev.

TOVORNA VLAKA TRČILA

Ljubljana, 3. jan. — V noči od sobote na nedeljo je na železniški postaji Zidani most prišlo do trčenja vlakov. Tovorni vlak se je zaletel v drug tovorni vlak, ki je stal pri uvoznem signalu. Pri nesreči se je huje poškodoval vlakovodja Anton Strah. Več vagonov je iztirilo. Škoda je ocenjena na okrog 5 milijonov dinarjev. — Proti Zagrebu je bil več ur zaprt ves promet. Do nesreče je prišlo zaradi pozabljivosti vlakovnega odpravnika Srečka Grozníka.

SMRT NA ŽELEZNIŠKI PROGI

Ljubljana, 3. jan. — V soboto zvečer je na nezavarovanem železniškem prelazu v Mednem potniški vlak zadel pešca Boštjana Hledeta. Hlede je mrtev obležal ob progi.

VREME

Stanje 3. januarja: Nad Balkanom in nad srednjo Evropo se je zgradilo področje visokega vračnega pritiska. Medtem pa so nove frontalne motnje zajele Sredozemlje in se pomikajo proti vzhodu.

Napoved za četrtek: Zmerno do pretežno oblačno. Najnižje nočne temperature med —3 in —6, v Prekmurju okoli —10, v Primorju 0, dnevne temperature okoli 0, v Primorju do 8 stopinj Celzija.

Nadaljevanje s 1. strani

Sadovi novega financiranja šolstva

organe, naj osnujejo šole. To se kaže tako na vasi kot v mestu, v razvitih in manj razvitih področjih. Zato smo že priča skokovitemu naraščanju števila učencev, ki zaključujejo osemletno osnovno šolo. V šolskem letu 1954/55 je končalo osemletko v vsej Jugoslaviji okrog 60.000 učencev, medtem ko bo v letošnjem letu toliko učencev končalo osnovno šolo samo v LR Hrvatski, vseh učencev v Jugoslaviji, ki bodo končali to šolo, pa bo verjetno okrog 200.000.

Jasno je, da v prihodnjih letih ekspanzivnost šolstva ne bo pojemala. Našo skupnost čakata dve nalogi: v doglednj prihodnosti poskrbeti, da bo srednja izobrazba splošna, in izločiti srednjo izobrazbo iz klasičnega šolskega sistema in ji pripraviti tla, na katerih bodo razen šol z dosedanjo organizacijo živele in delale tudi razne druge oblike izobraževanja.

Takšno ekspanzivnost šolstva je omogočil večidej tudi novi sistem finansiranja. Zato kljub znatnemu povečanju sredstev za šolstvo letos in najbrž tudi prihodnje leto ne moremo pričakovati znatnejšega povečanja materialnih izdatkov v šolah. V takšnem položaju bo važna doslednost v uveljavljanju sistema finansiranja po komunah, organizarane intervencije okrajev in ljudskih republik ter iniciative v samih šolah. ZIS je sklenil v prihodnjih mesecih še enkrat proučiti vse dogajanje v našem šolstvu za njegovo nadaljnjo okrepitev in vskladitev z našimi potrebami in možnostmi.

Vprašanje: s kakšnimi izkušnjami in perspektivami stopamo glede nagrajevanja učnih moči v novo leto?

Nagrajevanje učnih moči je že precej dolgo v ostrem nasprotju s tistim, kar smo že storili glede samostojnosti šol in položaja učnih moči v njihovih notranjih družbenih odnosih. V zakonu o finansiranju šolstva so dobile šole splošno pooblastilo, da s svojimi pravilniki o nagrajevanju izoblikujejo svoboden sistem socialistične delitve po delu. Nekaj šol je s pravilniki že uredilo svoje notranje zadeve, večina pa se je lani pripravljala na to.

Medtem so nastale potrebe, da bistveno spremenimo tudi določbe zakona o javnih uslužbencih, s katerimi je urejeno nagrajevanje v tistih družbenih službah, ki so začasno ostale pri starem načinu nagrajevanja. Predlogi ZIS, ki jih je Zvezna ljudska skupščina že uzakonila, so vnesli zlasti glede kadrov v šolah nekij bistvenih novosti in sicer: dokončno je določanje položajne plače iz centra prepuščeno komunam oziroma ustanovitelju šole; ustanovitelj šole lahko svoje pooblastilo za določanje položajnih plač prenese na posameme šole, t. j. na njene organe upravljanja; ZIS je priporočil, da politično-teritorialne enote ne bi določale novih položajnih plač učnim močem, marveč naj bi na šole prenesle svoja pooblastila in šolam v ta namen globalno dale materialna sredstva; višina položajnih plač ni več omejena, kar pomeni, da bodo šole same določale skupne prejemke posameznih učiteljev in sodelavcev in v okviru zakona o javnih uslužbencih vnesle v nagrajevanje več demokratičnosti, da bodo vključile v delitev sredstev vse svoje kolektive in vnesle vanjo vrsto elementov nagrajevanja po delu; s spremembami zakona je predvideno povečanje osebnih prejemkov do 15% v primerjavi s stanjem ob koncu leta. Vendar za šole ta omejitev ni obvezna in v njih se bodo lahko osebni izdatki povečali po potrebah in možnostih v posameznem primeru.

Prepričan sem, da se bo kmalu pokazal ves pomen teh sprememb. Te spremembe bodo spodbudile šole, da bodo pospešile uvedbo delitve osebnih dohodkov. Bolj učinkovito kakor kakršenkoli centralističen ukrep bodo vplivale na to, da se bodo osebni izdatki v šolah tudi po obsegu vskladili z drugimi družbenimi dejavnostmi.

POMEN NOVIH ZAKONSKIH DOLOČIL ZA ŠOLSTVO

Vprašanje: Kakšen je pomen sklepov, ki jih je sprejela Zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju za šolstvo?

Odgovor: ZIS je obravnaval stanje v zvezi z uveljavljanjem novega sistema finansiranja šolstva in ugotovil, da so dosedanji rezultati na tem področju zelo pomembni. Novi sistem finansiranja smo uveljavili šele sredi lanskega leta, vendar pa se je že uveljavil kot pomemben družbeni instrument, katerega koncepcije so v skladu z nadaljnjim razvojem našega sistema v celoti in z razvojem šolstva posebej. Po mnenju ZIS so nujni novi napori za dosledno uporabo zakona in za izpolnjevanje obveznosti, ki jih ima skupnost do šolstva.

Omenil bi važnejše predloge ZIS, ki jih je Zvezna ljudska skupščina na zadnji lanski seji sprejela in uzakonila.

Važne so predvsem določbe zveznega družbenga plana za leto 1962. Plan predvideva povečanje obsega investicij v šolstvo za kakih 25% (39 milijard din proti 30.3 milijardam v lanskem koledarskem letu). Razen tega plan priporoča gospodarskim organizacijam in samostojnim ustanovam, naj tudi same vlagajo več sredstev v šolstvo in tako pripomorejo, da bomo dosegli skupni obseg investicij na tem torišču, ki so določene v petletnem planu v višini 200 milijard po cenah iz leta 1959. Z družbenim planom so družbeni skladi za šolstvo oproščeni ustvarjanja obveznih rezerv in tako so sejnihova obratna sredstva povečala za kakih 15 milijard. V letu 1962 je predvideno povečanje obsega sredstev za gospodarski razvoj nerazvitih področij na 20 milijard, kar je tudi zelo važno za razvoj šolstva na teh področjih.

V zvezi z zveznim proračunom za leto 1962 je treba poudariti, da gredo v zvezni družbeni sklad sredstva v znesku 1500 milij. din, torej 500 milijonov več kakor lani; večji del teh sredstev gre za pomoč nerazvitim območjem. Za graditev univerzitetnih objektov je določenih 3.500 milijonov din. Tudi spremembe v zakonu o prispevku k proračunom krepe materialni položaj šolskih skladov. Ljudske republike so namreč pooblaščene, da določijo odstotek tega prispevka, ki pripada njim in vsem ljudskim odborom na njihovem področju kot obvezen dohodek družbenih skladov za šolstvo. Ker bo del tega prispevka, ki ostane ljudskim republikam in ljudskim odborom, v letu 1962 znašal nad 200 milijard dinarjev, pomeni to pooblastilo ljudskim republikam važen prispevek k nadalnjemu vsklajanju materialnega položaja šolstva v okviru posameznih republik z njihovimi potrebami. Se nadalje pa bo treba izločati 10% za šolske sklade pred vsako razdelitvijo, kar bo zneslo v novem letu kakih 30 milijard.

Občinski ljudski odbori lahko namesto dosedanjih 10% dodatnega prispevka k proračunom iz osebnega dohodka predpišejo 15%, če namenijo to razliko družbenim skladom za šolstvo, kar bi zneslo za vso državo kakih 13 milijard. Prispevek iz osebnega dohodka delavcev se bo v prihodnje plačeval po bivališču delavcev in uslužbencev, tako da bo znatno število nerazvitih komun, katerih državljani delajo izven njihovega področja, dobilo nove dohodke, s katerimi bo lahko vplivalo na zboljšanje materialnega stanja v svojih šolah.

Važne so tudi spremembe v zakonu o javnih uslužbencih. Zvezna ljudska skupščina je sprejela odlok, ki določa, da bo federacija v letošnjem družbenem planu prispevala 15 milijard za graditev določenih fakultet, v katerih se šolajo kadri za gospodarstvo in učni kadri. Ljudske republike morajo zagotoviti prav toliko sredstev, če hočejo biti deležne te pomoči. Zvezna ljudska skupščina je tudi privolia v finačni plan zveznega družbenega sklada za šolstvo, s katerim so razporejena vsa sredstva tega sklada v znesku 1238 milijonov. Največji del teh sredstev (kakih 60%) je predviden za pomoč pri graditvi osemletnih osnovnih šol v nerazvitih komunah. Kakih 20% sredstev pa je predvidenih za regres šolam, ki kupujejo sodobno opremo za svoje kabinete in delavnice, nad 110 milijonov pa je namenjenih za strokovno izobraževanje, ki ga organizira ljudska mladina na delovnih akcijah jugoslovanskega pomena.

Mislim, da je razen vseh teh ukrepov tudi zelo važno priporočilo ZIS, naj bi v letu 1962 za investicije v šolstvo v večji meri izkoristili tudi sredstva družbenih investicijskih skladov političnoteritorialnih enot.

Nova tovarna betonskih elementov

Kosovska Mitrovica, 3. jan. V Kosovski Mitrovici je začela danes obratovati tovarna, v kateri bodo izdelali letno kakih 40.000 ton raznih betonskih elementov. Letos bo izdelala tovarna elemente za graditev montažnih hiš, mednadstropne konstrukcije, cevi za kanalizacijo in druge betonske elemente v približni vrednosti pol milijarde dinarjev.

Za zgraditev te tovarne so porabili 345 milijonov, za dograditev obratov pa bodo potrebovali še 25 milijonov dinarjev. Tovarna ima najmodernejšo opremo. Ves proizvodni proces je mehaniziran. Po mnenju strokovnjakov bo njena proizvodnja znatno pospešila graditev stanovanj na Kosmetu.

DELO

ZAHODNI IRIJAN

NIZOZEMSKI PREDLOG ZAVRNJEN

Indonezijski zunanji minister Subandrio je izjavil, da Indonezija ne more privoliti v pogajanja, ki bi jih Nizozemci izkoristili za podaljšanje svoje kolonialne nadvlade – Sukarno potuje na Celebes

DŽAKARTA, 3. jan. (AP-AFP). Indonezija je danes zavrnila predlog nizozemske vlade, naj bi začeli dvostranska pogajanja o ureditvi problema Zahodnega Irijana — dozdevno brez vsakih poprejšnjih pogojev — kakor je rečeno v včerajšnjem sporočilu nizozemskega premiera De Quaya.

S tem v zvezi je indonezijski zunanji minister Subandrio danes izjavil, da Indonezija ni proti poganjanjem o možnostih za prenos suverenosti nad Zahodnim Irijanom na Indonezijo. Toda ljudstvo in vlada Indonezije ne moreta privoliti v pogajanja, ki bi jih Nizozemci izkoristili za to, da podaljšajo svojo kolonialno nadvlado nad tem delom indonezijskega ozemlja.

Minister Subandrio je poudaril, da iz izjav nizozemske vlade nikakor ni moč posneti, da je dana podlaga za poravnavo indonezijsko-nizozemskega spora. Zdi se, je dejal Subandrio, da so ponudili pogajanja brez poprejšnjih pogojev samo iz formalnih razlogov, ker Nizozemci še nadalje zahtevajo, da je treba menda dati ljudstvu Zahodnega Irijana pravico do samoodločbe. »Indonezijskemu ljudstvu in vladi je jasno, da si nobena kolonialna država ne more pripisovati nekakšne svete misije za ljudstvo, nad katerim izvaja kolonialno upravo.«

Dr. Subandrio je nadalje poudaril: »Naša politika je jasna. Zahodni Irijan bo prišel pod indonezijsko upravo, s čimer bo uresničena poslanica ljudstvu, ki jo je predsednik Sukarno razglasil lani 19. decembra. To je odgovor na nizozemske priprave za ustanovitev tako imenovane neodvisne papuanske države.«

Kot poroča Reuter, je indonezijski predsednik dr. Sukarno na zborovanju v Džakarti izjavil, da Nizozemska kolonialna uprava v Zahodnem Irijanu »uporablja silo, da bi vzpostavila marionetno papuansko državo«. Pripomnil je, da Nizozemci vsak dan pošiljajo čedalje več orožja in vojaške opreme svojim četam, ki so zasedle to indonezijsko ozemlje, in da so zadnje dni poslali kolonialnim garnizijam v okrepitev tudi letalonosilko.

Predsednik Sukarno je dejal, da je nizozemski predlog o »dekolonializaciji« Zahodnega Irijana preko OZN nesmisel, katerega indonezijsko ljudstvo ne bo nikoli sprejelo. Pripomnil je, da »Indonezija ne ravna izdajalsko, ko sprejema ukrepe za osvoboditev dela svojega ozemlja«.

Sukarno je opozoril na nedavno osvoboditev portugalskih kolonij Goe, Diuja in Damana ter je poudaril, da je »sila edini jezik, ki ga kolonialisti razumejo«.

Indonezijski predsednik bo jutri odpotoval na štiridnevni obisk na južni Celebes. Spremljalo ga bo 11 ministrov indonezijske vlade, med njimi zunanji in obrambni minister dr. Subandrio in Nasution. Po vesteh AP bo s predsednikom Sukarnom potovalo kakih deset veleposlanikov, akreditiranih v Džakarti. Osebni gost predsednika Sukarna bo tudi sovjetski kozmonavt German Titov, ki je prispel na obisk v Indonezijo. Prav tako so na potovanje v Celebes povabljeni posebni dopisniki velikih svetovnih časopisnih agencij Reuter, TASS in Associated Press.

Reuter poroča iz Haaga, da je nizozemski zunanji minister Joseph Luns danes izjavil, da »Nizozemska ne pomišlja na to, da bi kapitulirala« pred indonezijskimi zahtevami, naj kolonialno upravo nad Zahodnim Irijanom zamenja indonezijska uprava. Luns je govoril o indonezijskih zahtevah kot o »zelo resnem problemu«.

Predstavnik nizozemske vlade ni hotel komentirati današnje izjave indonezijskega zunanjega ministra dr. Subandria. Menil je le, da to »ni zadnja beseda Indonezije«.

Titova sožalna brzojavka Jerreri

Beograd, 3. jan. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku vlade španske republike Emiliu Jerreri tole brzojavko:

»Ob smrti predsednika republike Španije Diega Martinesa Barrio blagovolite sprejeti izraze iskrenega sožalja narodov in vlade Jugoslavije.«

Novoletna čestitka Mihi Marinku

Jugoslovansko društvo »Edinost« iz Holandije je poslalo naslednjo novoletno čestitko predsedniku Ljudske skupščine LR Slovenije tovarišu Mihi M...

»Srečno novo leto Vam žele člani in uprava društva »Edinost« v Holandiji.«

Katanški parlament se ni sestal

Elisabethville, 3. jan. AP poroča, da se katanški parlament ni sestal na zasedanje, na katerem naj bi obravnaval Čombejev sporazum s kongoškim premierom Adulo v Kitoni. Sejo so odložili za jutri. Sejo so odložili zato, ker je prišlo na zasedanje le 19 od skupno 69 poslancev. Tudi Čombe in člani njegovega kabineta še niso prispeli.

Komemoracije ob obletnici pokola Kongožanov

Leopoldville, 3. jan. (Tanjug). V Leopoldvillu in drugih kongoških mestih bodo jutri komemoracije ob triletnici tragičnega pokola kongoških rodoljubov, ki so jih pobili belgijski vojaki. Dne 4. januarja 1959 so Belgijci streljali na demonstrante, ki so zahtevali neodvisnost, in po tedanjih uradnih podatkih ubili 47 Kongožanov, nad sto pa ranili.

Erhardova posvetovanja v ZDA

Washington, 3. jan. (AP). Zahodnonemški minister za gospodarstvo Erhard bo imel prihodnji teden v Washingtonu vrsto konferenc z gospodarskimi strokovnjaki ameriške vlade, morda pa se bo sestal tudi z ameriškim zunanjim ministrom Deanom Ruskom. Pravijo, da se Erhard zlasti zanima za načrt Kennedyjeve vlade o liberalnejšem sistemu carin. Erhard bo imel enega prvih sestankov po svojem prihodu v Washington, kamor bo prispel 7. januarja, v finančnem ministrstvu ZDA, kjer se bo razgovarjal z ministrom Douglasom Dillonom..

Med obiskom v Washingtonu se bo Erhard razgovarjal tudi s predsednikom Mednarodne banke za obnovo in razvoj Eugenom Blackom in z direktorjem Mednarodnega monetarnega sklada Perom Jacobsonom.

Ukinitev sankcij proti Dominikanski republiki?

Washington, 3. jan. (Reuter). Kakor povedo diplomatski krogi, se bo jutri sestal svet Organizacije ameriških držav, ki naj bi sklepal o ukinitvi diplomatskih in gospodarskih sankcij proti Dominikanski republiki. Na konferenci zunanjih ministrov držav, ki so članice OAS, v lanskem avgustu, so sklenili pretrgati diplomatske stike z Dominikansko republiko, zato ker je bivši diktator Trujillo med drugim organiziral atentat na venezuelskega predsednika Betancourta.

Castro izobčen

Vatikan, 3. jan. (AP). V Vatikanu so uradno objavili, da so premier Kube dr. Fidel Castro in člani njegove vlade »izobčeni iz katoliške cerkve«. V sporočilu je kot razlog za izobčenje navedeno, da so »ovirali pri delu« funkcionarje katoliške cerkve na Kubi in »izvajali nasilja« nad katoliškimi duhovniki.

Milutinović veleposlanik v Burmi

Beograd, 3. jan. (Tanjug). Z ukazom predsednika republike je bil za novega izrednega in opolnomočenega jugoslovanskega veleposlanika v Burmi imenovan dosedanji opolnomočeni minister v državnem sekretariatu za zunanje zadeve **Mirko Milutinović.**

Uspeh našega baleta v Moskvi

Moskva, 3. jan. (Tanjug). Beograjska baletna prvakinja Dušanka Sifnios in solist Žarko Prebil sta dosegla danes velik uspeh v Bolšoj teatru. Moskovska publika je na koncu predstave desetkrat pozvala jugoslovanska umetnika pred zaveso.

Jugoslovanska diplomata pri Aduli

Leopoldville, 3. jan. (Tanjug). Predsednik osrednje kongoške vlade Cyril Adula je danes sprejel novega odpravnika poslov jugoslovanskega veleposlaništva v Leopoldvillu Ljubomira Hrnjaka. Premier Adula se je tudi poslovil od dosedanjega odpravnika poslov Save Obradovića, ki se vrača v domovino.

Telegrami

POMOČ ZDA TURČIJI. — ANKARA. Ameriška vlada je sklenila povečati gospodarsko in vojaško pomoč Turčiji. Za ta ukrep so se ZDA odločile, ker so ocenile, da je »politika turške vlade zadovoljiva«.

NOVI AMERIŠKI PEHOTNI DIVIZIJI. — PALM BEACH. Tu so objavili sklep predsednika Kennedyja o nujnem formiranju dveh novih pehotnih divizij v Texasu in Coloradu, kar naj bi omogočilo razpustitev dveh divizij nacionalne garde, ki so ju ustanovili po berlinski krizi.

ODLOŽEN AMERIŠKI POLET OKOLI ZEMLJE. — CAPE CANAVERAL. Tu so sporočili, da so ZDA za teden dni odložile polet svojega prvega astronavta okoli Zemlje. Vzrok — napaka rakete »Atlas«.

KALONDŽI V ZAČASNEM PRIPORU. — LEOPOLDVILLE. Samozvanega kralja pokrajine Kasai Kalondžija so začasno priprli. Kongoška časopisna agencija navaja, da je Kalondži v nekem padalskem taborišču pri Leopoldvillu.

V ZDA PROUČUJEJO POROČILO VELEPOSLANIKA THOMPSONA. — WASHINGTON. Zunanje ministrstvo je sporočilo, da proučujejo poročilo veleposlanika Thompsona o razgovoru, ki ga je le-ta imel z zunanjim ministrom Gromikom v Moskvi. Predstavnik za tisk State Departmenta White ni hotel komentirati vsebine poročila, demantiral pa je govorice, da je bilo govora o obisku predsednika Kennedyja v SZ.

SEKOU TOURÉ V LIBERIJI. — MONROVIA. Gvinejski predsednik Sekou Touré je prispel danes na razgovore s predsednikom Liberije Tubmanom. Pričakujejo, da bosta govorila o možnostih izvoza gvinejske železne rude preko Liberije, kakor tudi o sodelovanju obeh držav na različnih področjih.

HUGH GAITSKELL V ZAHODNEM BERLINU. — BERLIN. Vodja britanskih laburistov Gaitskell je prispel v zahodni Berlin, kjer bo ostal do sobote. Razgovarjal se bo z županom zahodnega Berlina Willijem Brandtom. Kakor sporočajo, bo Gaitskell obiskal tudi vzhodni Berlin.

375.000 ZAHODNONEMŠKIH VOJAKOV. — BONN. Zahodnonemško obrambno ministrstvo je poklicalo v vojsko še 42.500 rekrutov, tako da šteje Bundeswehr zdaj skupno 375.000 vojakov. Od tega jih 242.500 služi v kopenskih enotah, 85.000 v letalstvu, 28.000 v mornarici, 22.000 pa v graničarskih in drugih odredih.

FRANCIJA BO DOBAVILA ŽITO KITAJSKI. — PARIZ. Funkcionar francoskega ministrstva za gospodarstvo je izjavil, da bo Francija v treh letih dobavila LR Kitajski več ko milijon ton žita. Letos bo izvozila 400.000 ton, v prihodnjih dveh letih pa po 300.000 ton.

PRED SVETOVNIM NOGOMETNIM PRVENSTVOM

Žreb skupin – 17. januarja

London, 3. jan. Udeleženci finalnega turnirja za svetovno nogometno prvenstvo so znani (Brazilija, Čile, Kolumbija, Urugvaj, Madžarska, Zah. Nemčija, Mehika, SZ, Italija, Argentina, Anglija, Jugoslavija, ČSSR, Švica, Španija in Bolgarija), 17. januarja pa bodo znani udeleženci štirih posameznih skupin.

NOVOLETNE DRSALNE TEKME PO ZAMRZNJENIH JARKIH. Kakor vsako leto je nizozemska mladina tudi letos v novoletnih dneh ob značilnih holandskih mlinih na veter, tekmovala v hitrostnem drsanju po zamrznjenih prekopih.

MLADINSKI TENISKI TURNIR

Italija : Jugoslavija 2 : 0

Miami Beach, 3. jan. V četrtfinalu mednarodnega teniškega turnirja v Miami Beachu je italijanska ekipa premagala jugoslovansko 2:0 — Igre parov niso odigrali. Sergio dal Monte je premagal Djukiča 6:2, 6:3, Giordano Maioli pa Špeara 0:6, 6:1, 6:4.

Odbojkarski pokal evropskih prvakov

BEOGRAD, 3. jan. — V letošnjem tekmovanju za evropski odbojkarski pokal se je naš državni prvak beograjska Jugoslavija uvrstil v osminko finala brez borbe. Prvi nasprotnik jugoslovanskih odbojkarjev bo prvak ZAR.

Sullivanova nagrada za Rudolphovo

NEW YORK, 3. jan. — Nagrado Jamesa Sullivana, ki jo vsako leto podeljuje atletska amaterska unija ZDA amaterskim športnikom, kolikor se ne odlikujejo samo z dosežki, marveč tudi s športnim obnašanjem, je prejela temnopolta atletinja Wilma Rudolph. Podelitev nagrade tej športnici, trikratni olimpijski zmagovalki v Rimu, svetovni rekorderki v teku na 100 m (11,2)) so izglasovali prejšnji dobitniki Sullivanove trofeje. Wilma Rudolph je prejela 1627 glasov, za njo pa so se zvrstili Tommy Kono 1104 (dviganje uteži), Boston (atlet) 1068, Jerry Lukas (košarka) 739 itd.

SMUČARJI-TEKAČI OTVARJAJO TEKMOVALNO SEZONO

Na sneg - v močni mednarodni sredi

Ljubljana, 3. jan. — Naši smučarji — tekači otvarjajo vsako leto tekmovalno sezono z veliko mednarodno tekmo, ki je bodisi v Bohinju ali pa na Pokljuki, kjer so pač bolje snežne razmere. Tako bo tudi letos. Tekme bodo v soboto in nedeljo v Bohinju, če bo danes ali jutri napadlo dovolj snega, sicer pa na Pokljuki. Zbirališče tekmovalcev je v hotelu »Jezero«« v Bohinju, kjer se je treba prijaviti za start. Za tekme se je prijavila nacionalna avstrijska ekipa, pa tudi njene pokrajinske. Vsega skupaj bo prispelo v bohinjski kot 15 avstrijskih tekmovalcev. Smučarska zveza Slovenije je prejela tudi prijavo odličnih poljskih tekačev. Za tekme so se prijavili tudi Švicarji in Zahodni Nemci. Vse torej kaže, da bo letos udeležba zelo številna in tudi konkurenca zelo močna.

Žrebanje bo v vsakem primeru v petek 5. t. m. ob 17 v hotelu Jezero. Naslednji dan ob 9. bo start članov za tek na 15 km. Članice bodo tekle na 10 km — prav tako tudi mladinci — mladinke pa na 5 km dolgi progi. Zadnji dan v nedeljo bodo tekmovale štafete, in sicer člani na 4 x 10 km, članice in mladinke pa na 3 x 5 km. Najbolj ogorčen boj je pričakovati v teku na 15 km med člani, kjer se bodo naši tekači potegovali za prvo mesto, pri članicah pa bo Rekarjeva skoraj osamljena v boju z odličnimi Poljakinjami, ki se pripravljajo na svetovno prvenstvo v Zakopanem, medtem ko ji bodo verjetno Nemke manj nevarne. Naši mladinci so se temeljito pripravljali, zato je pričakovati izenačen boj med njimi in njihovimi vrstniki iz tujine. Tekma mladink bo samo v domačem, ne pa v mednarodnem okviru.

V teku na 15 km nas bodo zastopali Kordež, Seljak, Janez in Cveto Pavčič, Hlebanja in Lakota. Četverica za štafeto bo znana — kakor nam je dejal republiški referent za teke tovariš Linke — šele v soboto po teku na 15 km. Izmed mladincev nas bodo v mednarodni konkurenci zastopali Bavče, Krpač, Janez Kalan in Kobilica.

Po stezah partizanske Jelovice

Kranj, 3. jan. — Za osrednjo zimsko-športno prireditev »Po stezah partizanske Jelovice« se po Gorenjskem že pridno pripravljajo. Tudi letos bo ta prireditev drugo nedeljo v januarju (14. t. m.) v spomin na znamenito bitko pri Dražgošah.

Podobno kakor lani bo ta množična športno-politična prireditev potekala na več krajih ob vznožju partizanske Jelovice. Tako bodo tekmovanja v Železnikih, Dražgošah, Bohinju, Kropi in Lancovem pri Radovljici.

Prireditve se bodo začele že v petek 12. t. m. v Bohinju v okviru tradicionalnega tekmovanja za Godčev memorial s teki in štafetami (člani). Naslednji dan bo nastopila šolska mladina v tekih na smučeh v Lancovem pri Radovljici ,zvečer v sobodo (13. t. m.) pa bo v Železnikih nočni slalom.

Največja prireditev pa bo v nedeljo 14. t. m. v Železnikih s tekmovanjem članov in mladincev v teku na 5 oziroma 10 km dolgi progi ter z nastopom ekip iz podjetij, med katerimi bodo tudi zastopniki raznih drugih organizacij. V Dražgošah bodo sankaške tekme, v Kropi pa bodo nastopili skakalci na 35-metrski skakalnici ter še številni sankači na progi z Jamnika v Kropo. J-k.

SOVJETSKI HOKEJISTI V BEOGRADU

SPARTAKOVCI TUDI ČETRTIČ USPEŠNI

Beograd, 3. jan. Sinoči je sovjetska hokejska ekipa Spartak iz Sverdlovska odigrala na turneji po Jugoslaviji četrto tekmo, in sicer s kombiniranim moštvom Partizana in Crvene zvezde. Sovjetsko moštvo je zmagalo z visokim rezultatom 11:1 (5:1, 4:0, 2:0). Srečanju na stadionu Tašmajdan je prisostvovalo 3.500 gledalcev. Sodila sta beograjska sodnika Jovanović in Vidicki.

DRŽAVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU

VISOKE ZMAGE FAVORITOV

Jesenice : Ljubljana 12:0 (6:0, 5:0, 1:0)

JESENICE, 3. jan. — V prvem kolu za državno prvenstvo v hokeju na ledu (letos je tekmovanje razdeljeno na vzhodno in zahodno skupino, kjer v vsaki nastopajo po štirje klubi) so se danes na umetnem drsališču pod Mežakljo srečali igralci državnega prvaka Jesenic in Ljubljane. Po razmeroma slabi igri so zmagali Jeseničani 12:0 (6:0, 5:0, 1:0).

Jesenice: Gale, Ravnik, Brun, Kristan, Trebušak, Smolej, Felc, V. Tišler, Klinar, Valentar, brata Jan, Mlakar, Hribar.

Ljubljana: Cerar, Domjan, Osrečki, Blažič, Vadnjal, Bošković, Zupančič, Oblak, T. Tišler, Čuček, Janežič, Prosenc, Repina.

Tekma se je začela s hitrimi napadi gostov, ki pa jim je kmalu zmanjkalo sape. Oblaku se je ponudila idealna priložnost, vendar jo je zapravil s slabim strelom. V nadaljnjem razpletu so pobudo prevzeli domačini in že v tretji minuti dosegli vodstvo ter nato stalno večali razliko. Najlepši gol je dosegel Trebušak v 17. minuti, ko je ploščico skoraj s sredine poslal mimo vratarja v mrežo.

Ljubljančani so se poslužili obrambne taktike tako imenovanega bunker sistema, da bi si prihranili hujši poraz. Taka igra v resnici ni prijala Jeseničanom, ki nikakor niso znali razorožiti obrambe gostov. Felc in Klinar sta za svoje samostojne akcije sicer žela odobravanje občinstva, za skupno igro pa to ni bilo koristno. Šele v zadnji tretjini se je na ledni ploskvi razvila lepa igra, ko so se Ljubljančani prilagodili dogodkom, vendar je to zaradi njihove slabe kondicije trajalo le kratek čas.

Partizan : Crv. zvezda 5:1

BEOGRAD, 3. jan. — V vzhodni skupini sta se danes pomerila Partizan in Crvena zvezda iz Beograda. Hokejisti Partizana so zasluženo zmagali, vendar je rezultat 5:1 (2:0, 2:1, 1:0) previsoko izražen glede na prikazano igro. V zmagovitej ekipi sta bila najboljša v napadu Tesić in Holbus, v obrambi pa Mijušković in Andjelić, medtem ko sta se pri Crveni zvezdi odlikovala Šišić in Perović.

Medveščak : Celje 12:1

ZAGREB, 3. jan. — V drugi tekmi zahodne skupine sta se danes pomerila Medveščak iz Zagreba in Celje. Tekma bi morala biti v Celju, vendar so jo zaradi južnega vremena odigrali na umetnem drsališču v Zagrebu. Domačini so visoko premagali Celjane, ki jim niso bili dorasli. Po dogodkih na terenu se je videlo, da gostom manjka kondicija, ki si je niso mogli pridobiti na naravnem ledu, na katerega so vezani.

Najuspešnejši igralec Medveščaka je bil Lazić, ki je dal pet golov, ostale zadetke pa so dosegli Turšić (3), inž. Gobec, Kos, Krejčić in Kovačević. — Castini gol za Celjane je dosedel Turnšek. Piršl

Zmaga naših rokometašev v Zah. Nemčiji

Steinbach, 17. jan. Rokometaši bjelovarskega »Partizana«, ki so na turneji po Zah. Nemčiji, so premagali izbrano moštvo Karlsruha 18:17, moštvo Steinbacha pa 15:10.

GLIGORIĆ NA DRUGEM MESTU

Hastings, 3. jan. — Rezultati VI. kola mednarodnega turnirja v Hastingsu: Gligorić — Flohr, damin gambit 1:0, Aron — Barden, kraljeva indijka 0:1, Robatsch — Littlewood, kraljeva indijka 1:0. Vse ostale partije so bile prekinjene.

V partiji Gligorić — Flohr je velemojstru Flohru v 35. potezi padla zastavica na uri.

V VII. kolu je Gligorić premagal Bardena, ostali rezultati pa so bili naslednji: Robatsch : Botvinik prekinjeno, Flohr : Wade prekinjeno, Bisguier : Littlewood 0:1, Penrose : Aron 1:0.

V nadaljevanju prekinjene partije je Botvinik premagal Penroseja.

Stanje po VII. kolu: Botvinik 5,5 (1), Gligorić, Penrose 4,5, Bisguier, Flohr 3,5 (1), Littlewood 3,5, Wade 2 (2), Robatsch 2 (1), Barden 2, Aron 1.

Železniška nesreča na Gorenjskem

Kranj, 3. jan. — Danes pet minut pred polnočjo je na železniški progi Ljubljana—Jesenice pri Potokih iztirilo vek vagonov brzega vlaka, ki je pejal proti Jesenicam. Do nesreče je prišlo, ker je diesel lokomotiva zdrobila tračnice na spoju. Lokomotiva ni iztirila. Materialna škoda je precejšnja; med drugim bodo morali tudi zamenjati tirnice. Promet na progi je bil nekaj časa ustavljen. Potniki in železničarji pri nesreči niso bili poškodovani.

OGENJ UPEPELIL PLANINSKI DOM

Slovenj Gradec, 3. jan. — Na Novo leto ob 4. uri je izbruhnil požar na podstrešju planinskega doma občinskega odbora ZB Slovenj Gradec v Gradišču na Pohorju. Ogenj je uničil poslopje in skoraj ves inventar. Škoda je ocenjena na 35 milijonov dinarjev. Požar je verjetno nastal zaradi slabih dimnih naprav.

GOSPODARSKO POSLOPJE POGORELO

Maribor, 3. jan. — V torek zjutraj ob 4. uri je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Alojzije Kramberger iz Pesnice. Pogorelo je ostrešje in premičnine. Škoda je ocenjena na poldrug milijon dinarjev. — Vzroka požara še niso ugotovili.

SMRTNA NESREČA KOLESARJA

Ljubljana, 3. jan. — V soboto ob 17.15 je na Tržaški cesti na Vrhniki voznik Ante Banović z osebnim avtomobilom podrl kolesarja Petra Logarja. Kolesar je vozil po levi strani ceste, avtomobilist pa je pripeljal nasproti in ga prepozno opazil. Se istega dne zvečer je kolesar v bolnišnici umrl.

VZROK SMRTI ŠE NI ZNAN

Zagorje, 3. jan. — V potoku Kanderšiča so našli na Novo leto zjutraj truplo 24-letnega Slavka Razorška. Nazadnje so ga videli na silvestrovanju v zadružnem domu v Mlinšah. — Okrog 1.30 je odšel iz dvorane. Sklepajo, da verjetno ne gre za nesrečo.

AVTOMOBIL V JAREK

Ljubljana, 3. jan. — Sinoči ob 23.30 je vozil iz Grosupljega proti avtomobilski cesti osebni avtomobil voznik Anton Pencelj. Pri hiši št. 94 je avtomobil na zasnženi cesti pričelo zanašati. Zdrknil je v jarek in nato trčil v betonski mostiček. Pri nesreči se je huje poškodovala sopotnica v osebnem avtomobilu Angela Pencelj. Škoda na avtomobilu je ocenjena na kakih 150.000 dinarjev.

TOVORNA VLAKA TRČILA

Ljubljana, 3. jan. — V noči od sobote na nedeljo je na železniški postaji Zidani most prišlo do trčenja vlakov. Tovorni vlak se je zaletel v drug tovorni vlak, ki je stal pri uvoznem signalu. Pri nesreči se je huje poškodoval vlakovodja Anton Strah. Več vagonov je iztirilo. Škoda je ocenjena na okrog 5 milijonov dinarjev. — Proti Zagrebu je bil več ur zaprt ves promet. Do nesreče je prišlo zaradi pozabljivosti vlakovnega odpravnika Srečka Groznika.

SMRT NA ŽELEZNIŠKI PROGI

Ljubljana, 3. jan. — V soboto zvečer je na nezavarovanem železniškem prelazu v Mednem potniški vlak zadel pešca Boštjana Hledeta. Hlede je mrtev obležal ob progi.

VREME

Stanje 3. januarja: Nad Balkanom in nad srednjo Evropo se je zgradilo področje visokega vračnega pritiska. Medtem pa so nove frontalne motnje zajele Sredozemlje in se pomikajo proti vzhodu.

Napoved za četrtek: Zmerno do pretežno oblačno. Najnižje nočne temperature med –3 in –6, v Prekmurju okoli –10, v Primorju 0, dnevne temperature okoli 0, v Primorju do 8 stopinj Celzija.